

Makroekonomie

Bednářová Pavla
2022/2023

Osnova přednášek

Úvod do ekonomie, makroekonomické výstupy

Výdaje a rovnovážný produkt

Peníze

Agregátní poptávka a agregátní nabídka, agregátní trh

Hospodářský růst a hospodářský cyklus

Nezaměstnanost, Inflace

Měnový kurz

Vnější ekonomická rovnováha

Centrální banka, měnová politika

Státní rozpočet, fiskální politika

Zahraniční obchod a zahraničně ekonomická politika

Úvod do ekonomie

ekonomie jako **vědní disciplína**

pozitivní a normativní ekonomie

CO, JAK, PRO KOHO

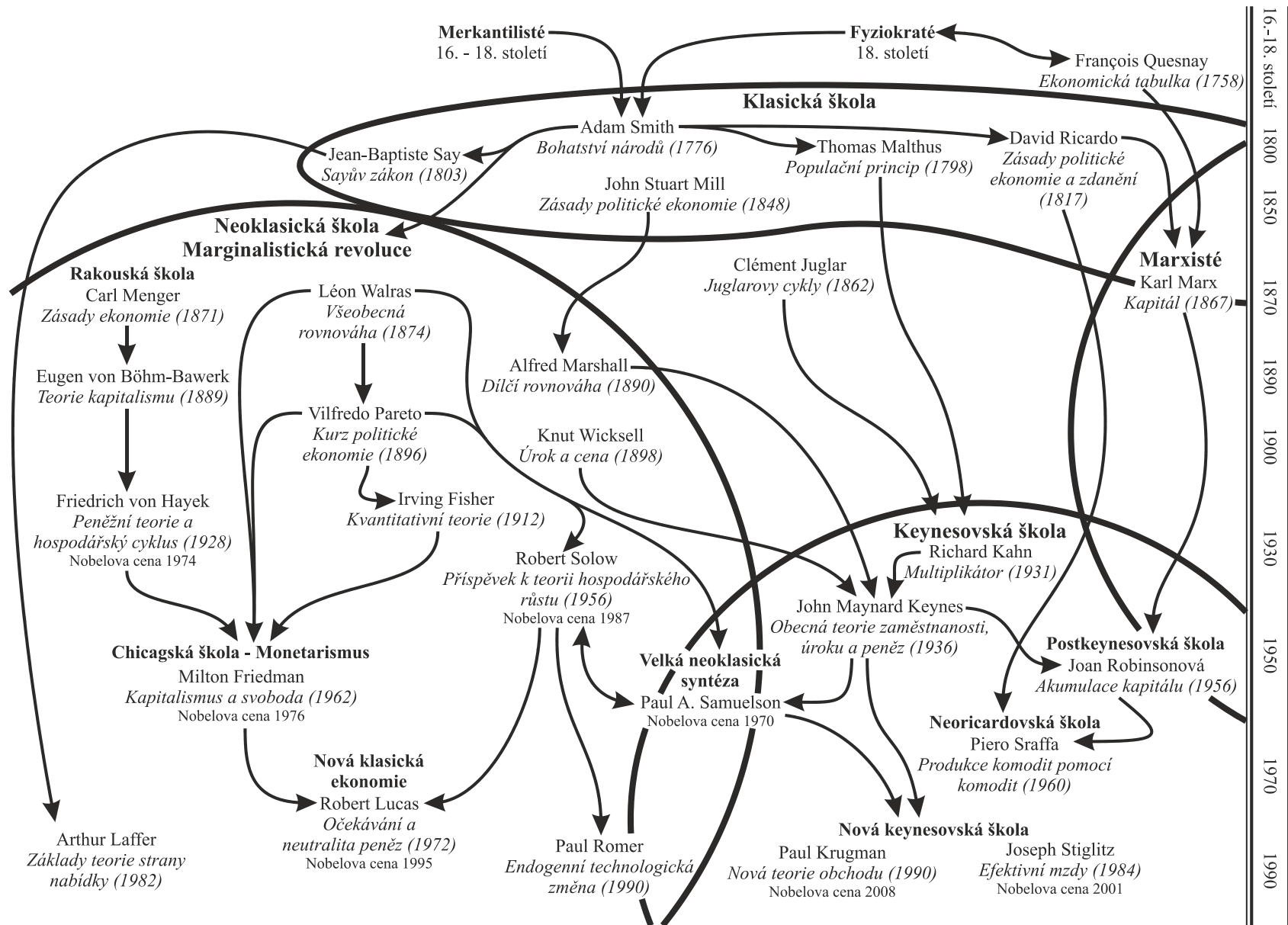
výrobní zdroje: práce, půda, kapitál

důchody v ekonomii: mzda, renta, úrok, zisk

makroekonomie x mikroekonomie

historie ekonomických teorií

liberální x intervencionistický proud

Základní makroekonomické ukazatele

Hrubý domácí produkt **GDP**

Nezaměstnanost **u**

Cenová hladina – inflace **π**

Vztah k zahraničí – platební bilance

Základní makroekonomické ukazatele ČR

MFCR: Makroekonomická-predikce_1/2023

		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2022	2023	
								Aktuální predikce	Minulá predikce		
Nominální hrubý domácí produkt	<i>mld. Kč, b.c.</i>	5 111	5 411	5 791	5 709	6 109	6 749	7 308	6 674	7 092	
	<i>růst v %, b.c.</i>	6,5	5,9	7,0	-1,4	7,0	10,5	8,3	9,3	6,3	
Reálný hrubý domácí produkt	<i>růst v %, s.c.</i>	5,2	3,2	3,0	-5,5	3,6	2,3	-0,5	2,4	-0,2	
Spotřeba domácností	<i>růst v %, s.c.</i>	4,0	3,5	2,7	-7,2	4,1	-0,7	-2,2	0,2	-0,8	
Spotřeba vládních institucí	<i>růst v %, s.c.</i>	1,8	3,9	2,5	4,2	1,4	0,8	1,5	1,2	1,7	
Tvorba hrubého fixního kapitálu	<i>růst v %, s.c.</i>	4,9	10,0	5,9	-6,0	0,8	5,4	1,8	5,1	1,5	
Příspěvek čistých vývozů k růstu HDP	<i>p.b., s.c.</i>	1,2	-1,2	0,0	-0,4	-3,6	0,2	0,9	0,0	0,8	
Příspěvek změny zásob k růstu HDP	<i>p.b., s.c.</i>	0,5	-0,5	-0,3	-0,9	4,8	0,8	-1,2	0,7	-1,4	
Deflátor HDP	<i>růst v %</i>	1,3	2,6	3,9	4,3	3,3	8,0	8,8	6,7	6,5	
Míra inflace spotřebitelských cen	<i>průměr v %</i>	2,5	2,1	2,8	3,2	3,8	15,1	10,4	15,0	9,5	
Zaměstnanost (VŠPS)	<i>růst v %</i>	1,6	1,4	0,2	-1,3	-0,4	-0,8	-0,4	-0,9	-0,1	
Míra nezaměstnanosti (VŠPS)	<i>průměr v %</i>	2,9	2,2	2,0	2,6	2,8	2,4	3,2	2,5	3,1	
Objem mezd a platů (dom. koncept)	<i>růst v %, b.c.</i>	9,2	9,6	7,8	0,1	5,9	9,3	6,7	10,0	7,4	
Saldo běžného účtu	<i>% HDP</i>	1,5	0,4	0,3	2,0	-0,8	-5,8	-3,6	-5,4	-5,3	
Saldo sektoru vládních institucí	<i>% HDP</i>	1,5	0,9	0,3	-5,8	-5,1	-3,6	-4,2	-4,6	-4,3	
Předpoklady:											
Měnový kurz CZK/EUR		26,3	25,6	25,7	26,4	25,6	24,6	24,2	24,6	24,5	
Dlouhodobé úrokové sazby	<i>% p.a.</i>	1,0	2,0	1,5	1,1	1,9	4,3	4,6	4,5	5,2	
Ropa Brent	<i>USD/barel</i>	54	71	64	42	71	101	81	102	83	
HDP eurozóny	<i>růst v %, s.c.</i>	2,8	1,8	1,6	-6,3	5,3	3,3	0,4	3,3	0,3	

Hrubý domácí produkt - GDP

- GDP je souhrnem v penězích vyjádřené veškeré finální produkce zboží a služeb vyrobené během jednoho roku na daném území (nejčastěji na území daného státu).
- výpočet GDP: výrobní, výdajová a důchodová metoda výpočtu
- výpočtem je získán **nominální** produkt, tj. produkt vyjádřený v běžných cenách

Výrobní metoda

součet **přidaných hodnot** všech jednotlivých producentů, resp. všech výrobních odvětví.

	vstupy (cena výrobních vstupů)	výstupy (tržby z prodeje)	přidaná hodnota (VA)
1. dřevorubci	0 Kč	1 000 000 Kč	1 000 000 Kč
2. pila	1 000 000 Kč	2 000 000 Kč	1 000 000 Kč
3. truhláři	2 000 000 Kč	5 000 000 Kč	3 000 000 Kč
4. obchodníci	5 000 000 Kč	10 000 000 Kč	5 000 000 Kč

Celková přidaná hodnota při výrobě dřevěných židlí je rovna celkovým tržbám z prodeje finálního produktu. 10 000 000 Kč

Výdajová metoda

- součet všech agregátních výdajů všech ekonomických subjektů
- $GDP = C + I_G + G + NX$
- $I_G = I_N + I_R = I_N + a$
- $NX = X - M$

Důchodová metoda

- součet agregovaných důchodů jednotlivých ekonomických subjektů, amortizace a nepřímých daní
- $GDP = w + r + nii + p + a + Te$
- $nii = i_p - i_v$

Nominální GDP ČR

MFCR: Makroekonomická-predikce_1/2023

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
								<i>Odhad</i>	<i>Predikce</i>	<i>Výhled</i>	<i>Výhled</i>
Hrubý domácí produkt	<i>mld. Kč</i>	4 797	5 111	5 411	5 791	5 709	6 109	6 749	7 308	7 846	8 308
	<i>růst v %</i>	3,7	6,5	5,9	7,0	-1,4	7,0	10,5	8,3	7,4	5,9
Výdaje domácností na spotřebu	<i>mld. Kč</i>	2 273	2 420	2 568	2 711	2 588	2 772	3 185	3 453	3 729	3 962
	<i>růst v %</i>	4,2	6,5	6,1	5,6	-4,5	7,1	14,9	8,4	8,0	6,2
Výdaje vládních inst. na spotřebu	<i>mld. Kč</i>	910	959	1 050	1 134	1 243	1 310	1 368	1 476	1 543	1 602
	<i>růst v %</i>	4,0	5,4	9,5	8,0	9,5	5,4	4,4	7,8	4,5	3,9
Tvorba hrubého kapitálu	<i>mld. Kč</i>	1 248	1 348	1 472	1 599	1 493	1 846	2 200	2 317	2 366	2 442
	<i>růst v %</i>	-3,6	8,0	9,2	8,7	-6,6	23,6	19,2	5,3	2,1	3,2
Fixní kapitál	<i>mld. Kč</i>	1 196	1 273	1 423	1 568	1 516	1 589	1 808	1 953	2 012	2 112
	<i>růst v %</i>	-2,5	6,4	11,7	10,2	-3,3	4,8	13,8	8,0	3,0	4,9
Změna zásob a ceností	<i>mld. Kč</i>	52	74	49	31	-22	257	392	364	353	330
Saldo zahraničního obchodu	<i>mld. Kč</i>	366	384	321	347	385	181	-4	62	209	302
Vývoz zboží a služeb	<i>mld. Kč</i>	3 795	4 039	4 163	4 279	3 993	4 443	5 065	5 535	6 031	6 403
	<i>růst v %</i>	1,8	6,4	3,1	2,8	-6,7	11,3	14,0	9,3	9,0	6,2
Dovoz zboží a služeb	<i>mld. Kč</i>	3 429	3 654	3 842	3 932	3 608	4 262	5 070	5 473	5 823	6 101
	<i>růst v %</i>	-0,7	6,6	5,1	2,3	-8,2	18,1	19,0	7,9	6,4	4,8

Reálný GDP

➤ reálný hrubý domácí produkt vyjadřuje reálné množství zboží a služeb vyrobených v dané ekonomice za jeden rok, resp. jejich hodnotu očištěnou od změn cenové hladiny. (GDP je vyjádřen ve stálých cenách)

➤
$$rGDP = \frac{nGDP}{IPD}$$

➤ IPD, implicitní cenový deflátor zachycuje změnu cenové hladiny

Reálný GDP ČR

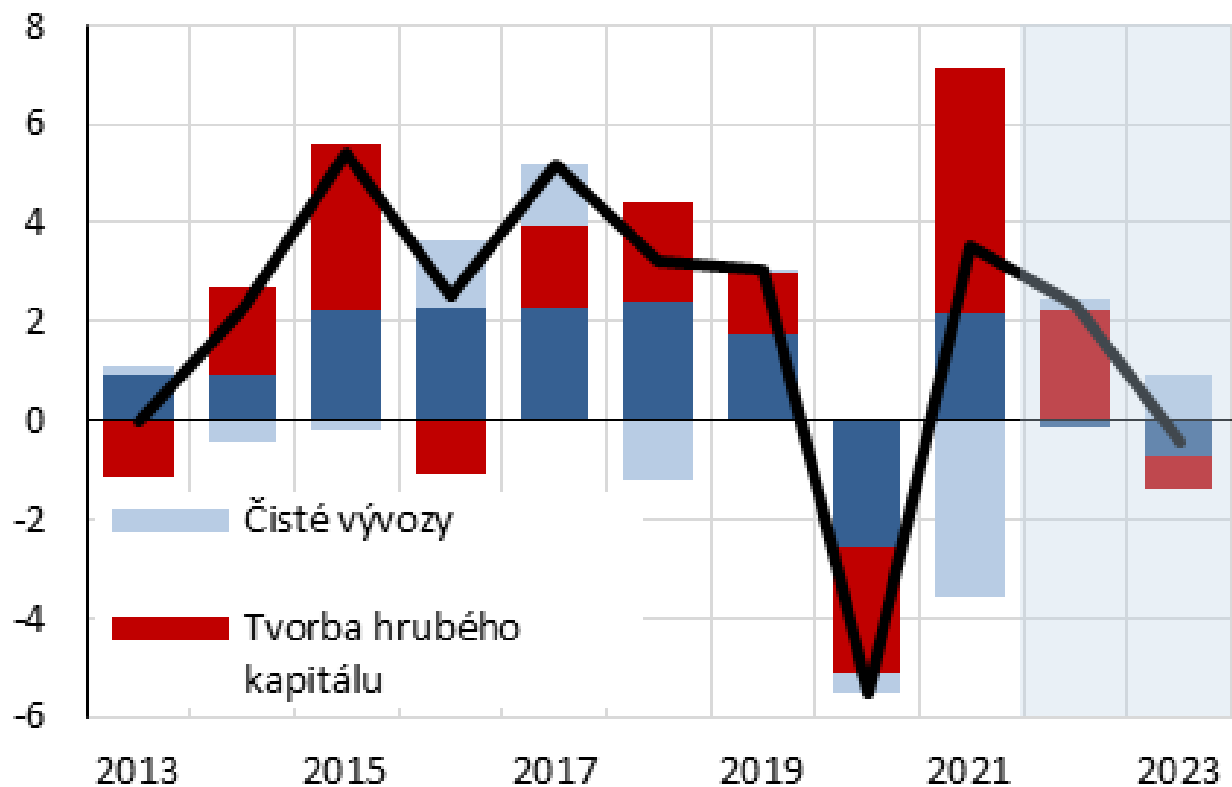
MFCR: Makroekonomická-predikce_1/2023

		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
								<i>Odhad</i>	<i>Predikce</i>	<i>Výhled</i>	<i>Výhled</i>
Hrubý domácí produkt	<i>mld. Kč 2015</i>	4 743	4 988	5 148	5 304	5 013	5 191	5 311	5 287	5 443	5 591
	<i>růst v %</i>	2,5	5,2	3,2	3,0	-5,5	3,6	2,3	-0,5	3,0	2,7
	<i>růst v % ¹⁾</i>	2,5	5,3	3,2	3,0	-5,5	3,5	2,3	-0,3	2,8	2,8
Výdaje domácností na spotřebu	<i>mld. Kč 2015</i>	2 264	2 355	2 438	2 504	2 322	2 418	2 401	2 349	2 441	2 521
	<i>růst v %</i>	3,8	4,0	3,5	2,7	-7,2	4,1	-0,7	-2,2	3,9	3,3
Výdaje vládních inst. na spotřebu	<i>mld. Kč 2015</i>	897	913	949	973	1 014	1 027	1 035	1 051	1 064	1 081
	<i>růst v %</i>	2,5	1,8	3,9	2,5	4,2	1,4	0,8	1,5	1,3	1,6
Tvorba hrubého kapitálu	<i>mld. Kč 2015</i>	1 243	1 323	1 425	1 489	1 351	1 609	1 728	1 692	1 662	1 667
	<i>růst v %</i>	-4,0	6,5	7,7	4,5	-9,3	19,1	7,4	-2,1	-1,8	0,3
Fixní kapitál	<i>mld. Kč 2015</i>	1 190	1 248	1 374	1 455	1 368	1 379	1 453	1 479	1 473	1 505
	<i>růst v %</i>	-3,0	4,9	10,0	5,9	-6,0	0,8	5,4	1,8	-0,4	2,1
Změna zásob a ceností	<i>mld. Kč 2015</i>	53	75	51	34	-16	230	275	212	188	162
Vývoz zboží a služeb	<i>mld. Kč 2015</i>	3 888	4 168	4 322	4 386	4 034	4 312	4 523	4 655	4 859	5 013
	<i>růst v %</i>	4,3	7,2	3,7	1,5	-8,0	6,9	4,9	2,9	4,4	3,2
Dovoz zboží a služeb	<i>mld. Kč 2015</i>	3 549	3 771	3 989	4 051	3 719	4 214	4 414	4 488	4 603	4 706
	<i>růst v %</i>	2,8	6,3	5,8	1,5	-8,2	13,3	4,8	1,7	2,6	2,2

Reálný GDP – příspěvky k růstu

rozklad meziročního růstu, růst v %, příspěvky v %, MFCR:

Makroekonomická-predikce_1/2023

Další ukazatele ekonomické výkonnosti

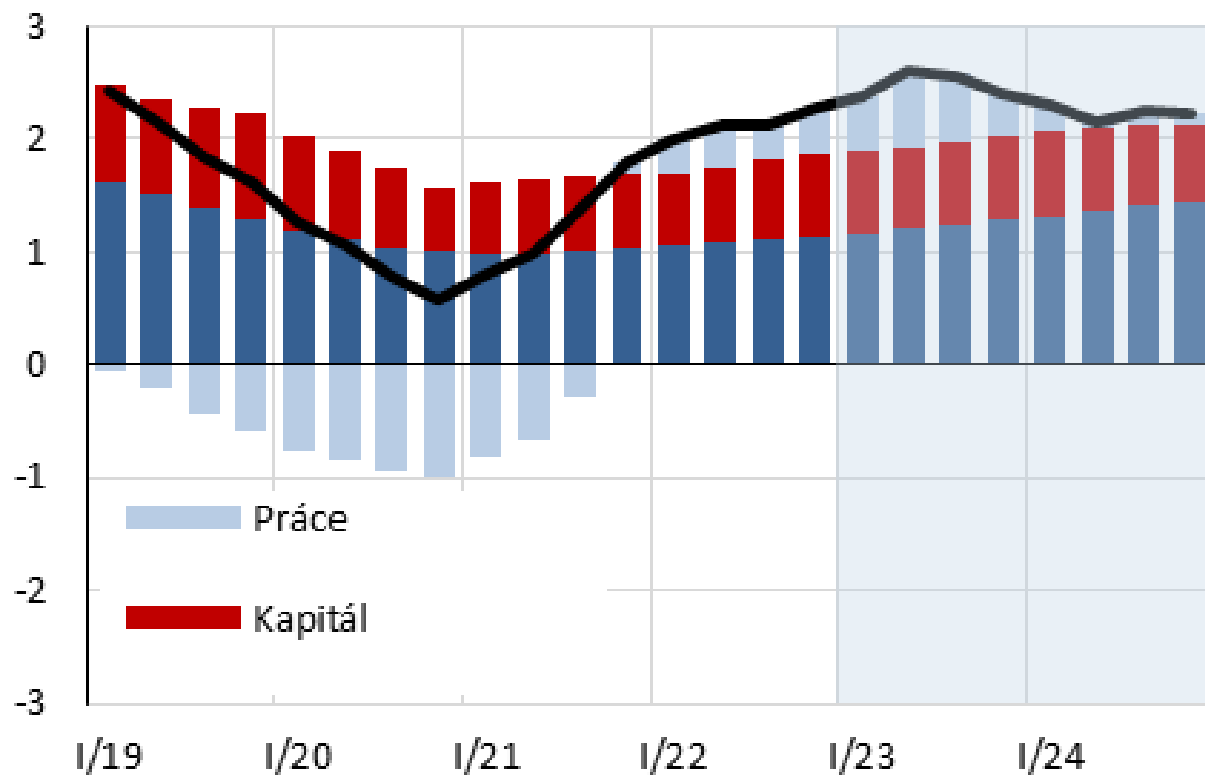
- čistý domácí produkt **NDP** představuje **GDP** ponížený o amortizaci
- $NDP = GDP - a$
- národní důchod **NI** je souhrnem veškerých důchodů (před zdaněním) plynoucích z využívání výrobních faktorů při produkci
- $NI = w + r + nii + p$
- disponibilní důchod **YD**
- $YD = GDP - TA + TR = Y - TA + TR$
- TA = celkový objem daní a sociálního a zdravotního pojištění a TR = objem transferových plateb

Další ukazatele ekonomické výkonnosti

- hrubý národní důchod **GNI** dříve hrubý národní produkt **GNP** zahrnuje finální produkci vytvořenou výrobními činiteli ve vlastnictví občanů dané země
- $GNI = GNP = GDP + NPI$
- $NPI =$ čisté příjmy domácích ekonomických subjektů z majetku nebo podnikání v zahraničí
- potenciální produkt Y^* vyjadřuje objem produkce, který může být v určité ekonomice vyroben při plném a zcela efektivním využití všech výrobních vstupů a kapacit
- pro srovnání ekonomik se používá GDP/obyv./USD (EUR)

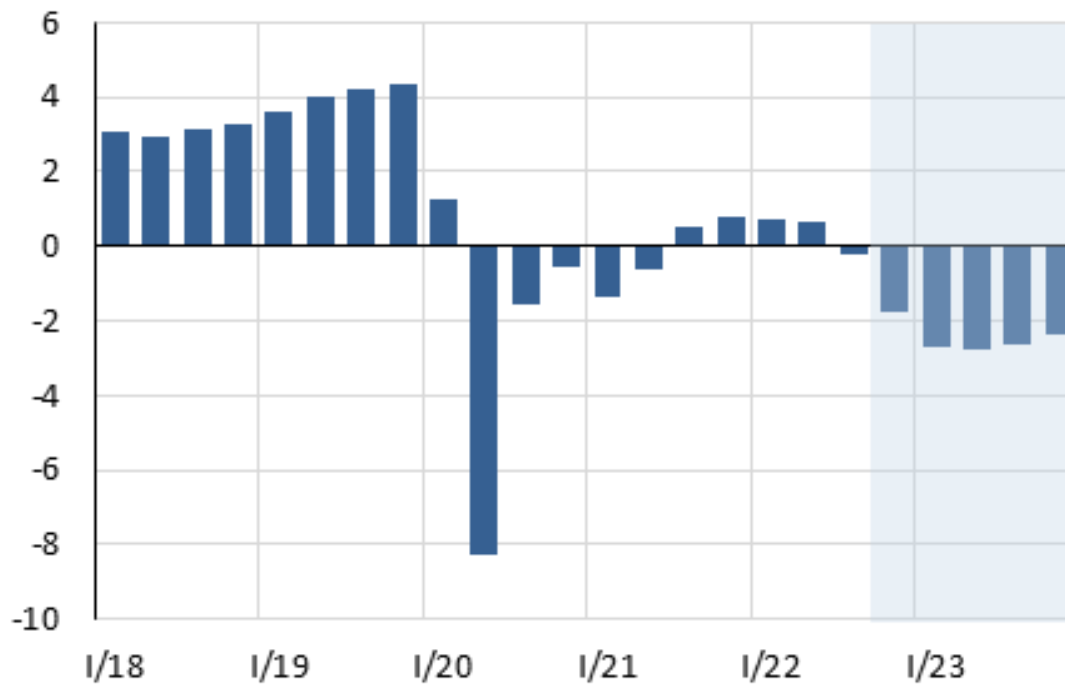
Potenciální produkt

MFCR: Makroekonomická-predikce_1/2023

Produkční mezera

MFCR: Makroekonomická-predikce_1/2023

Hrubý domácí produkt - svět, reálný, %

MFCR: Makroekonomická-predikce_1/2018

		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
		<i>Odhad Predikce</i>									
Svět	<i>sezónně očištěno</i>	3,5	3,4	3,3	3,8	3,6	2,8	-3,0	6,0	3,0	1,7
USA	<i>sezónně očištěno</i>	2,3	2,7	1,7	2,2	2,9	2,3	-2,8	5,9	1,8	0,5
Čína	<i>sezónně očištěno</i>	7,4	7,3	6,8	7,0	6,8	6,0	1,8	8,6	3,3	4,3
Spojené království	<i>sezónně očištěno</i>	3,2	2,4	2,2	2,4	1,7	1,6	-11,0	7,6	4,0	-0,7
Evropská unie	<i>sezónně očištěno</i>	1,6	2,2	1,9	3,0	2,1	1,8	-5,8	5,3	3,5	0,5
Eurozóna	<i>sezónně očištěno</i>	1,4	1,9	1,8	2,8	1,8	1,6	-6,3	5,3	3,3	0,4
Německo	<i>sezónně očištěno</i>	2,2	1,2	2,1	3,0	1,0	1,1	-4,1	2,6	1,8	-0,1
	<i>neочиštěno</i>	2,2	1,5	2,2	2,7	1,0	1,1	-3,7	2,6	1,6	-0,3
Francie	<i>sezónně očištěno</i>	1,0	1,1	1,0	2,4	1,8	1,9	-7,9	6,8	2,5	0,4
	<i>neочиštěno</i>	1,0	1,1	1,1	2,3	1,9	1,8	-7,8	6,8	2,5	0,2
Itálie	<i>sezónně očištěno</i>	0,1	0,6	1,4	1,7	0,8	0,5	-9,1	6,7	3,9	0,6
	<i>neочиštěno</i>	0,0	0,8	1,3	1,7	0,9	0,5	-9,0	6,7	3,8	0,5
Rakousko	<i>sezónně očištěno</i>	0,8	1,0	2,0	2,3	2,4	1,5	-6,6	4,7	4,9	0,4
	<i>neочиštěno</i>	0,7	1,0	2,0	2,3	2,4	1,5	-6,5	4,6	4,9	0,2
Maďarsko	<i>sezónně očištěno</i>	4,1	3,7	2,1	4,4	5,4	4,9	-4,7	7,1	4,7	-0,7
	<i>neочиštěno</i>	4,2	3,7	2,2	4,3	5,4	4,9	-4,5	7,1	4,7	-0,8
Polsko	<i>sezónně očištěno</i>	3,8	4,3	3,1	5,2	5,9	4,4	-2,0	6,7	5,7	0,4
	<i>neочиštěno</i>	3,8	4,4	3,0	5,1	5,9	4,4	-2,0	6,8	5,6	0,4
Slovensko	<i>sezónně očištěno</i>	2,7	5,2	1,9	2,9	4,0	2,5	-3,4	3,0	1,7	0,6
Česká republika	<i>sezónně očištěno</i>	2,3	5,5	2,5	5,3	3,2	3,0	-5,5	3,5	2,3	-0,3
	<i>neочиštěno</i>	2,3	5,4	2,5	5,2	3,2	3,0	-5,5	3,6	2,3	-0,5

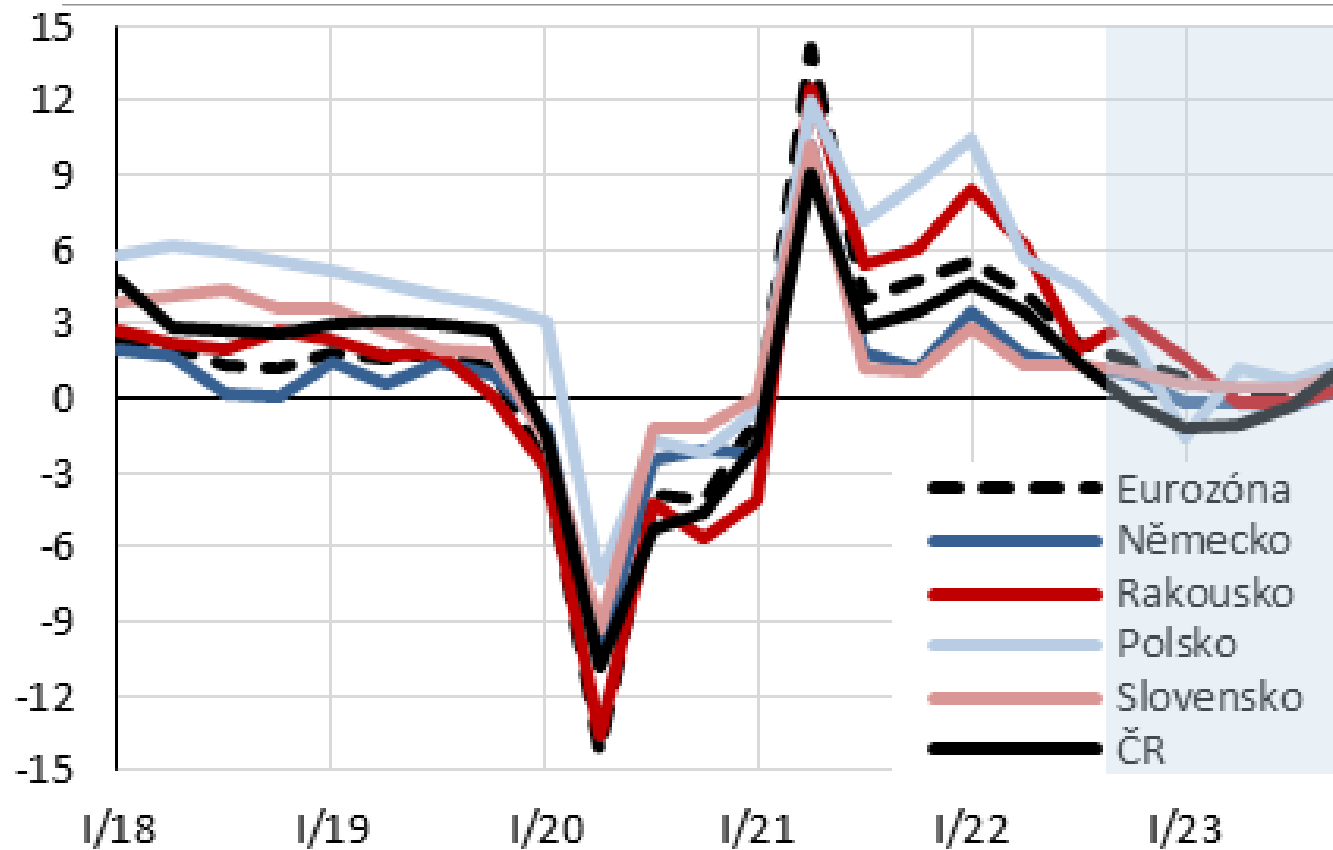
Reálny GDP (%)

MFCR: Makroekonomická-predikce_1/2023

Reálný GDP (%)

MFCR: Makroekonomická-predikce_1/2023

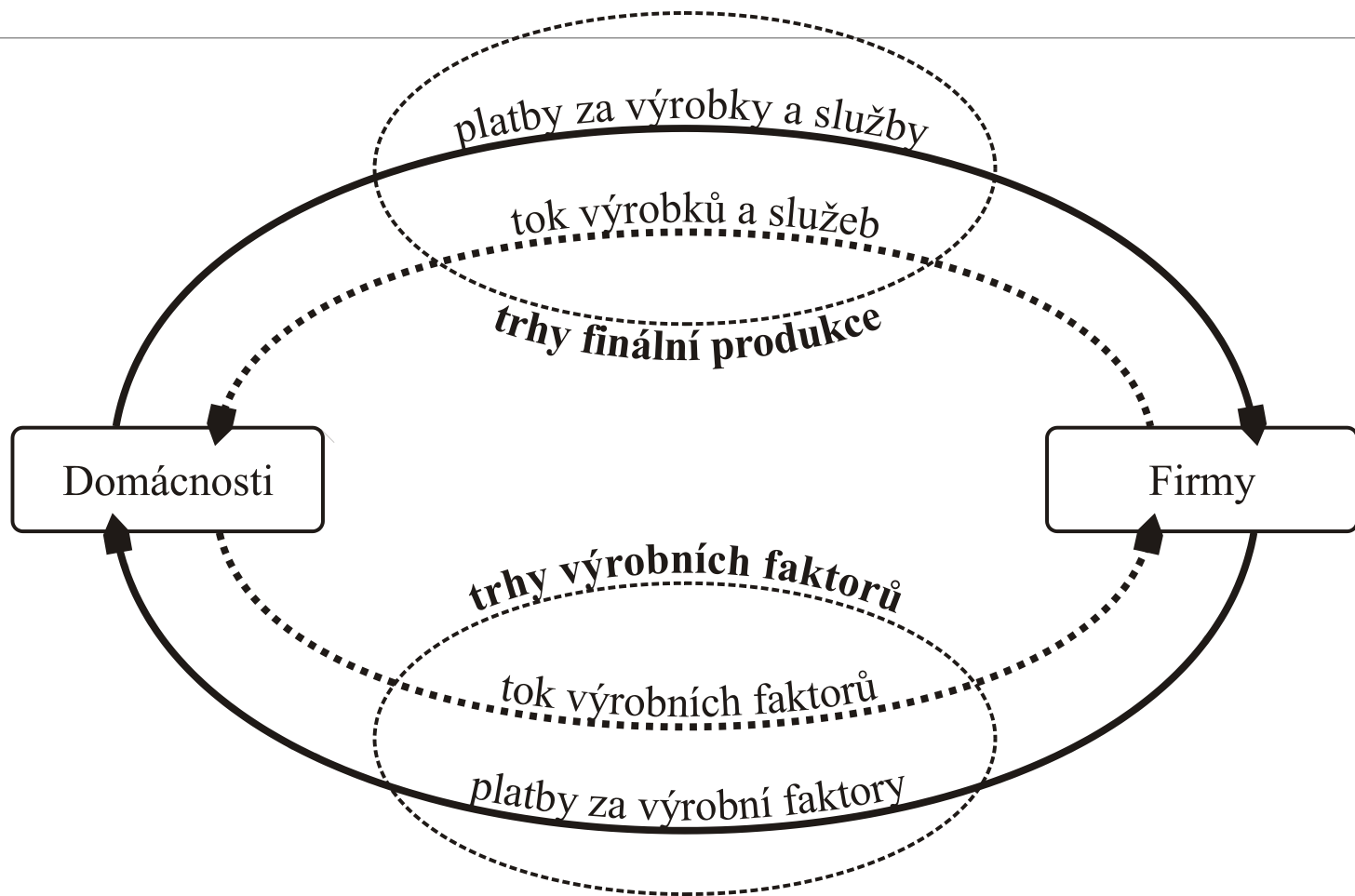
Rovnovážný produkt

Výdajový model 45°

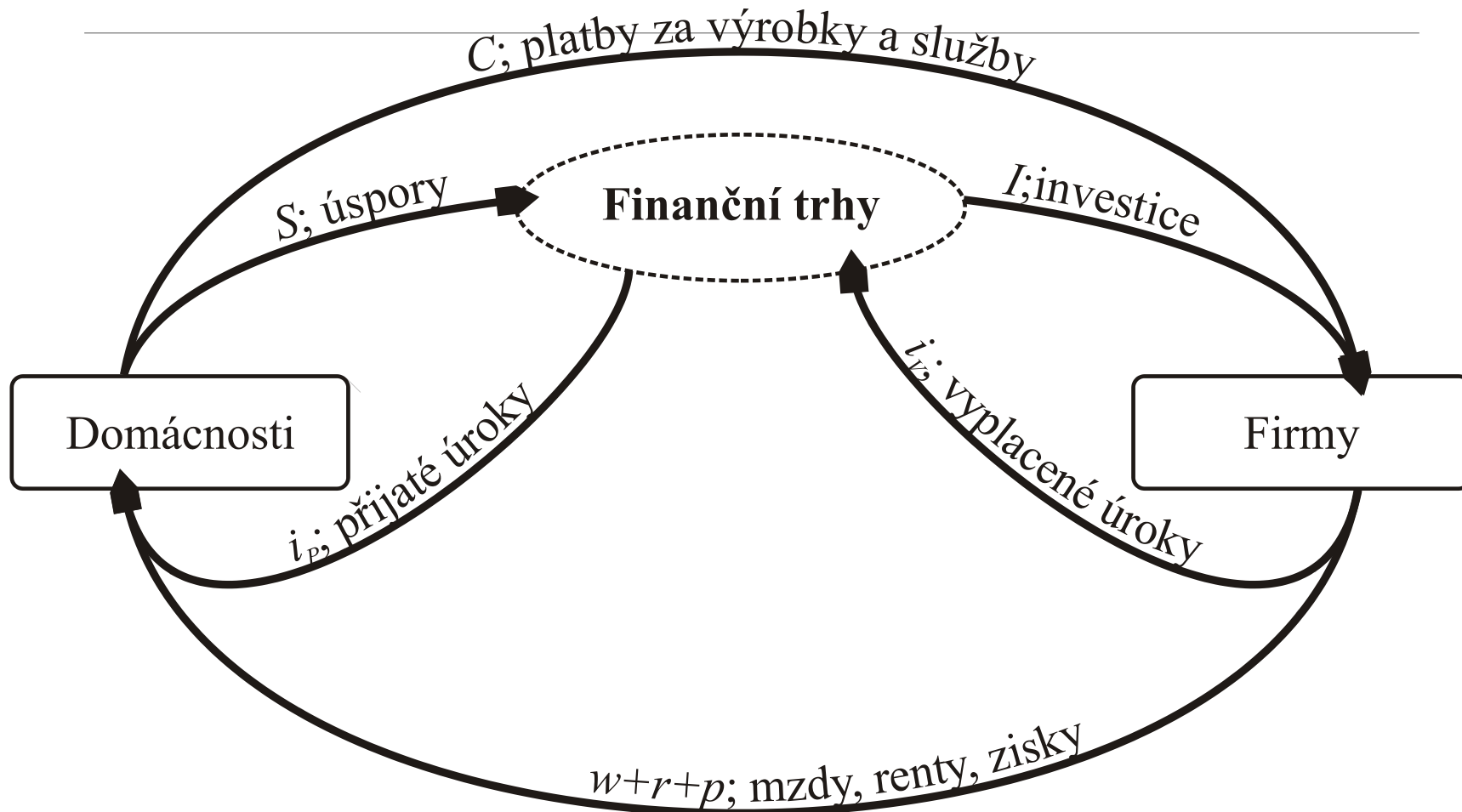
- Rovnovážný produkt: vyrobený produkt = nakoupený produkt
- Y (GDP) = AE (agregátní výdaje)
- předpoklady modelu produkt výdaje:
 - ekonomika pod potenciálním produktem
 - nevyužitý kapitál
 - dostatečná zásoba práce (nezaměstnanost)
 - fixní cenová hladina
 - krátké období

Makroekonomické modely NH

Stacionární dvousektorový model ekonomiky

Evoluční dvousektorový model ekonomiky

Dvousektorový model

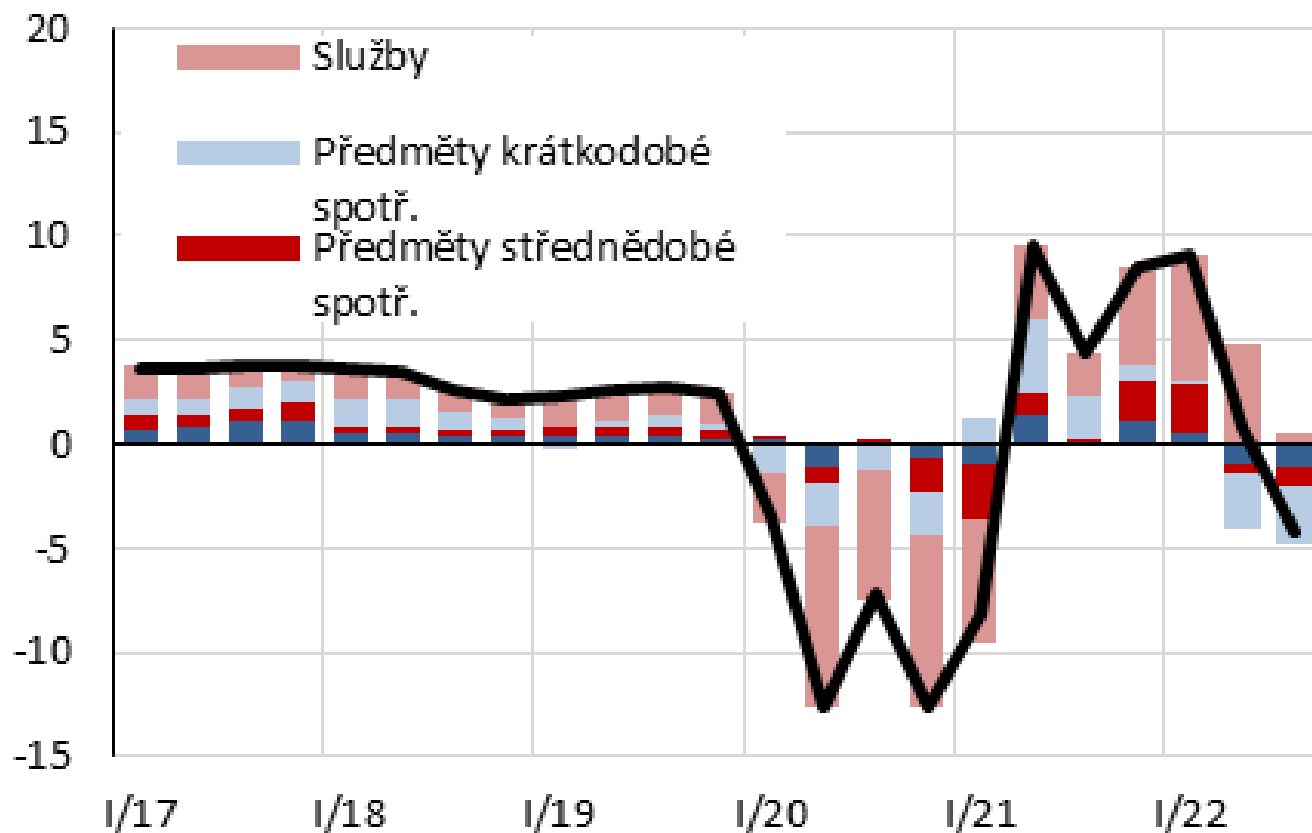
$$Y = C + S$$

$$APC = \frac{C}{Y} \text{ a analogicky } APS = \frac{S}{Y}, \text{ kdy } APC + APS = 1$$

$$MPC = c = \frac{\Delta C}{\Delta Y} \text{ a analogicky } MPS = s = \frac{\Delta S}{\Delta Y}, \text{ kdy } c + s = 1$$

Spotřeba domácností

meziroční růst v %, MFCR: Makroekonomická-predikce_1/2023

Keynesova spotřební funkce

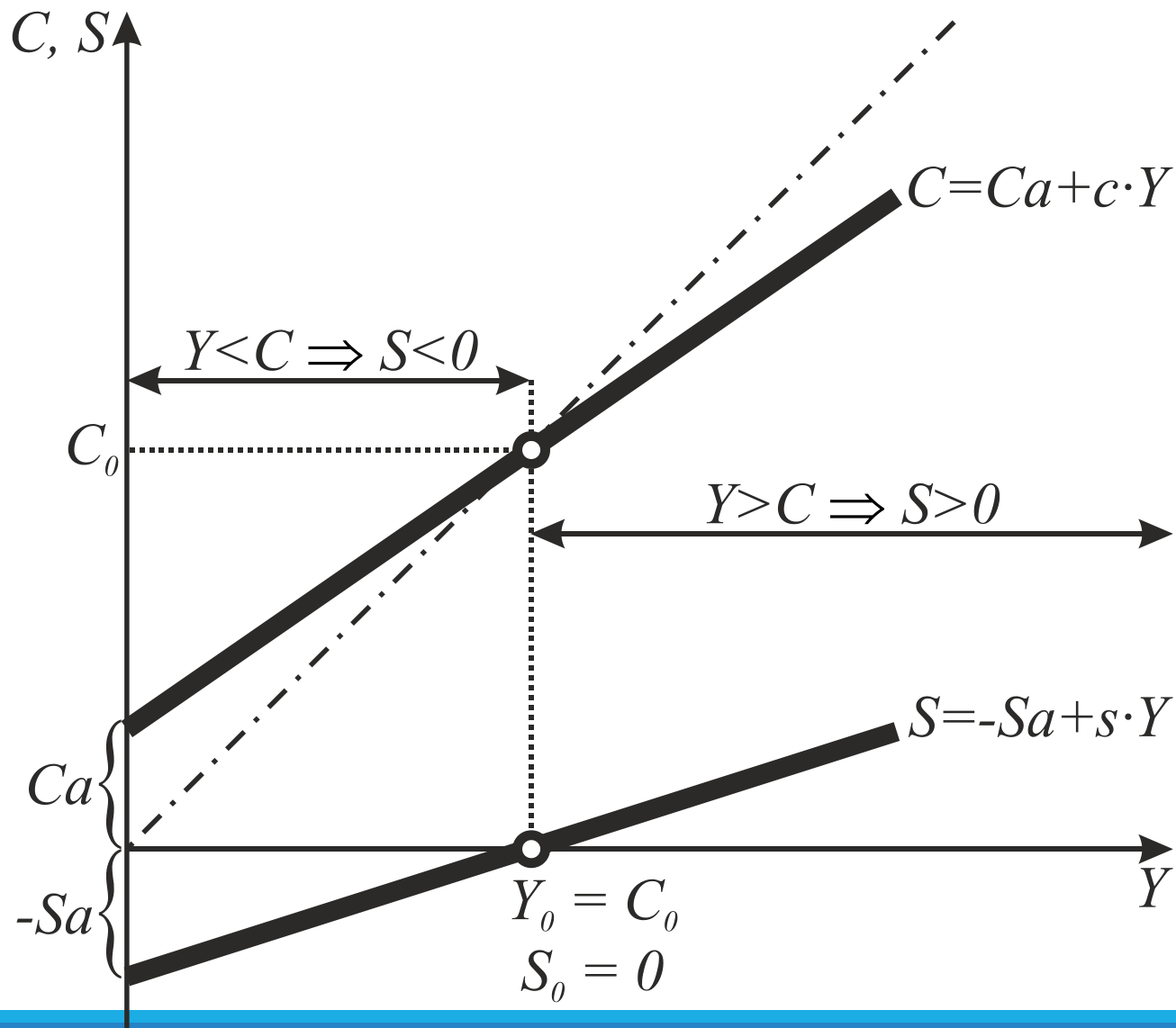
vztah mezi agregátními spotřebními výdaji C a velikostí důchodu Y

$$C = C_a + c \cdot Y$$

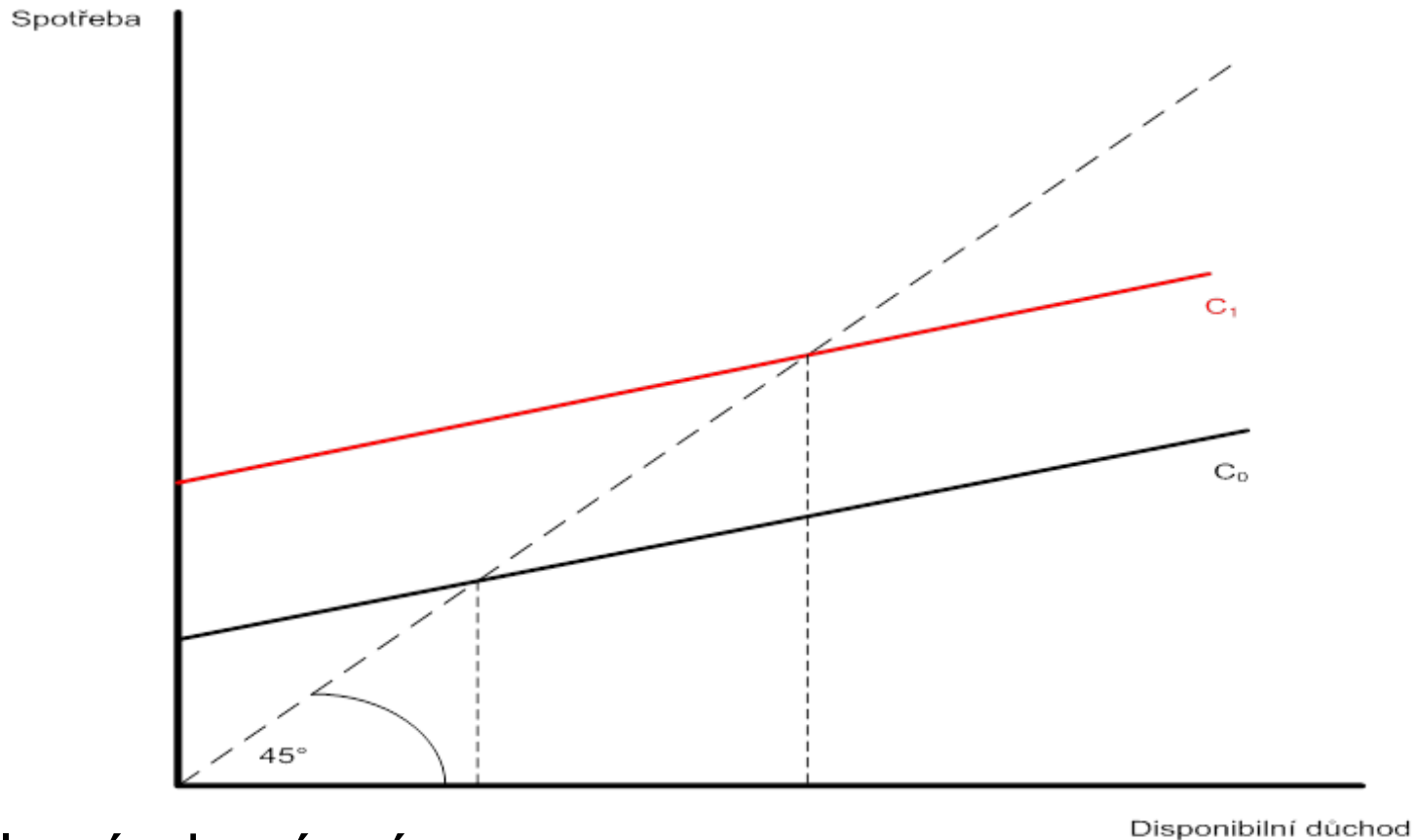
vztah mezi úsporami a důchodem vyjadřuje keynesovská funkce úspor

$$S = -S_a + s \cdot Y$$

Keynesovská funkce spotřeby a úspor

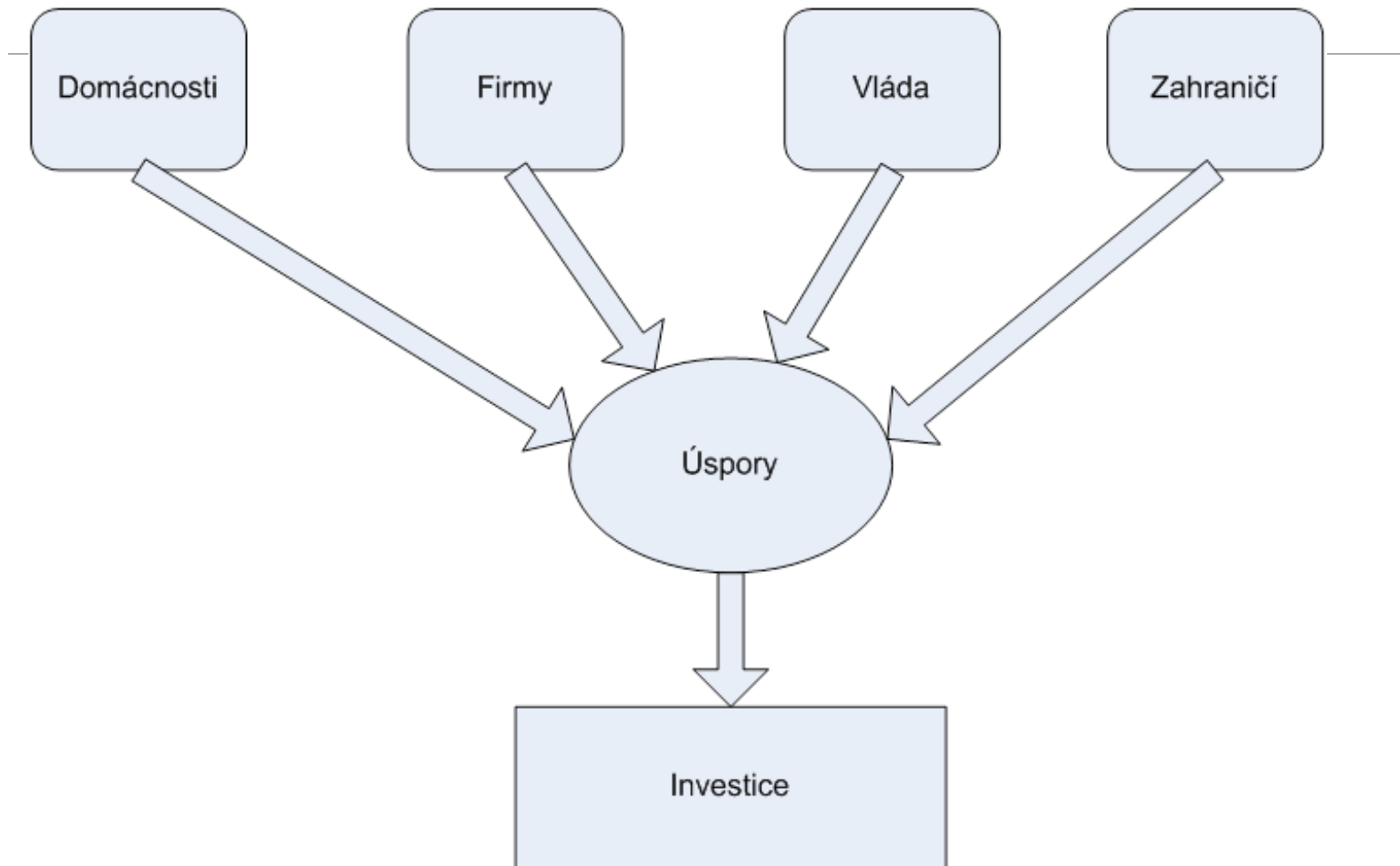

Růst spotřeby

- pokles úrokové míry
- růst bohatství
- pozitivní očekávání

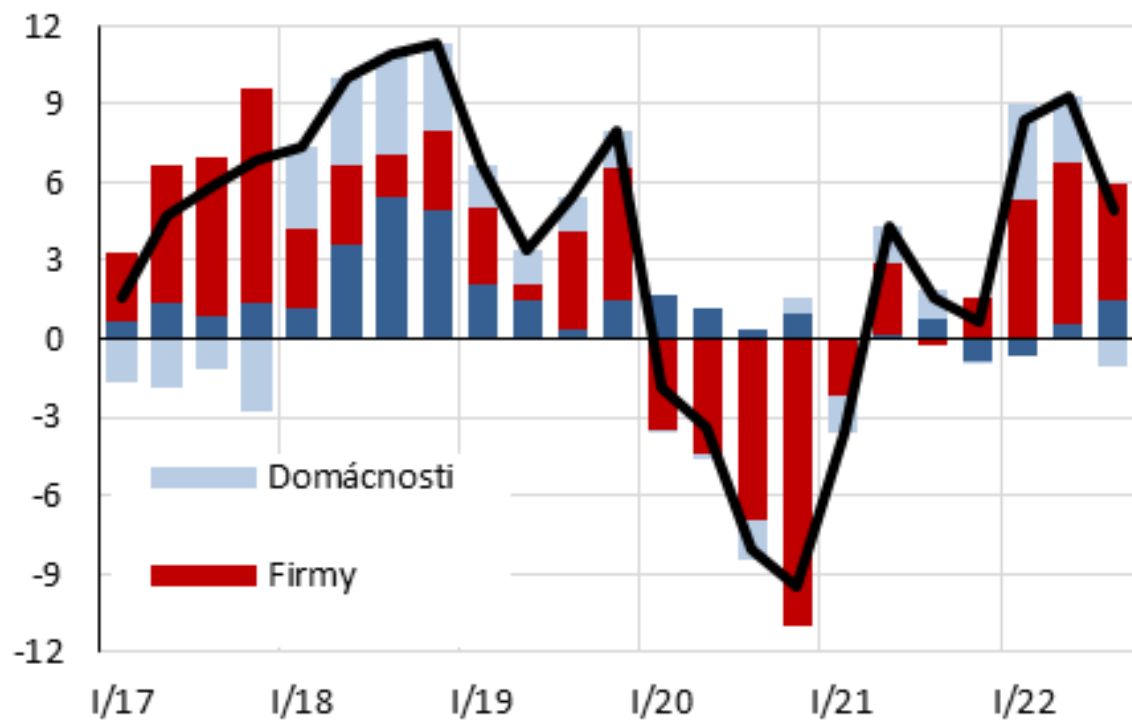
Základní makroekonomická identita

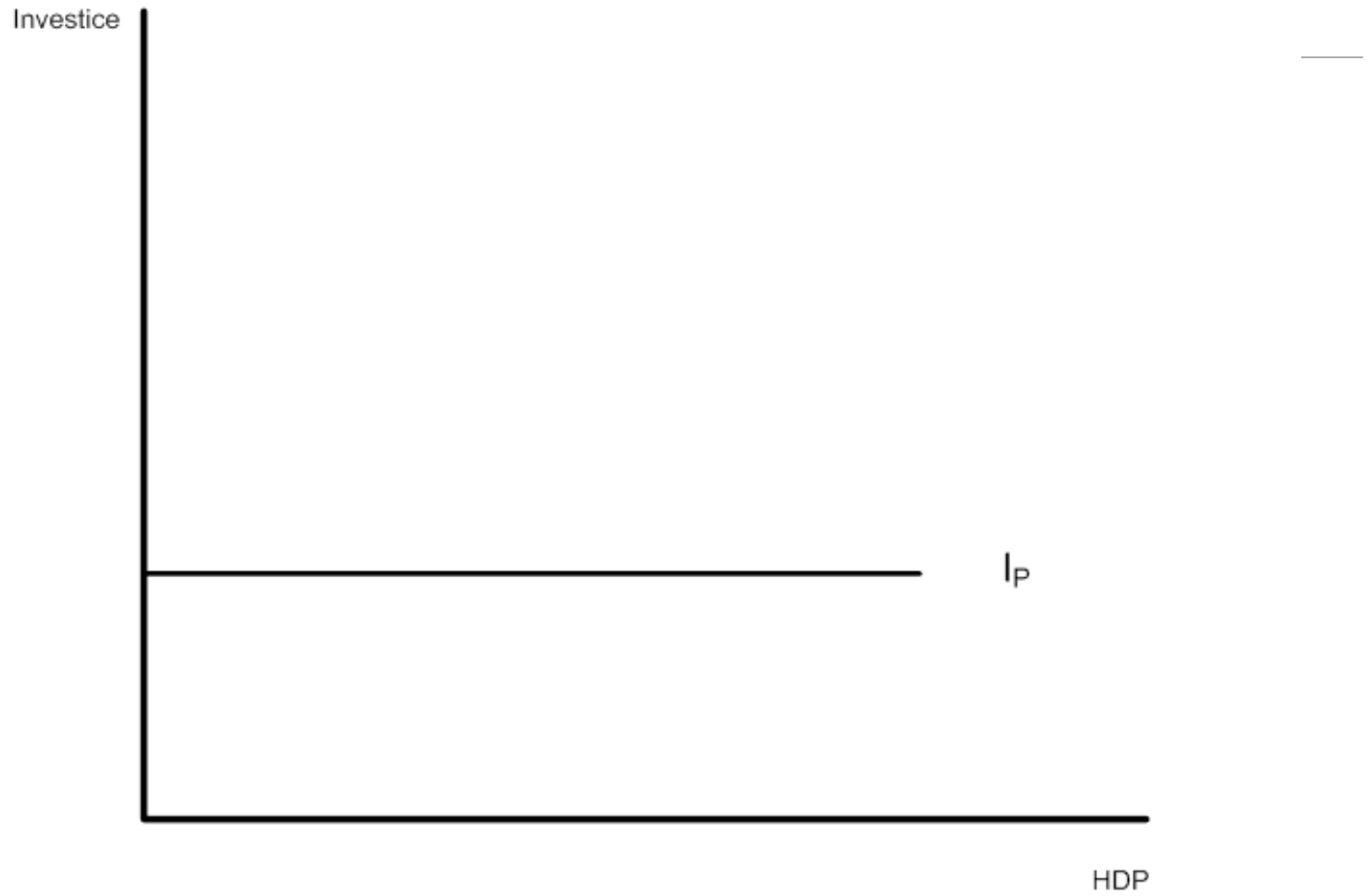
Investice

- skutečné investice = plánované + neplánované
- $HDP = C + I_p$
- $HDP = C + S$
- $C + I = C + S$
- $I = S$

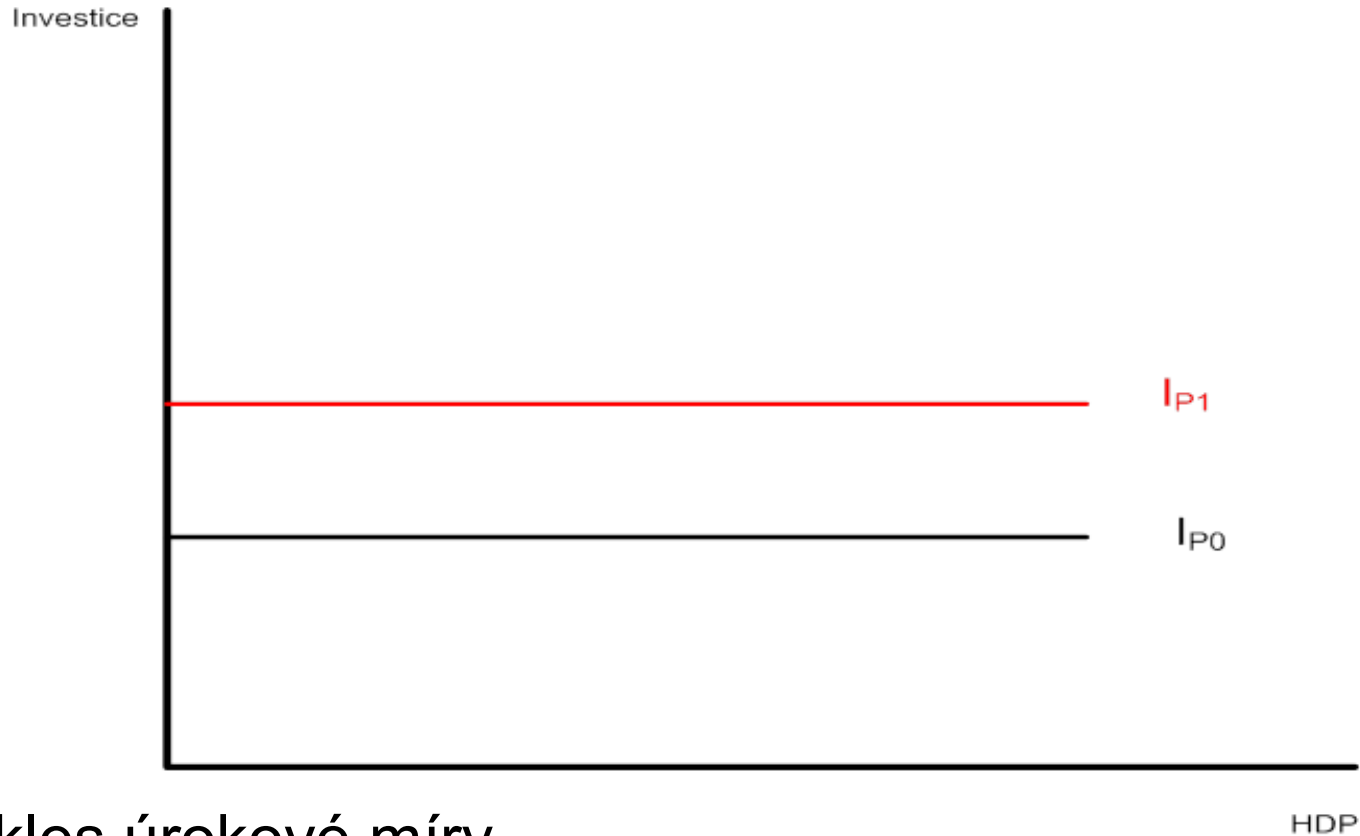
Investice

Investiční funkce

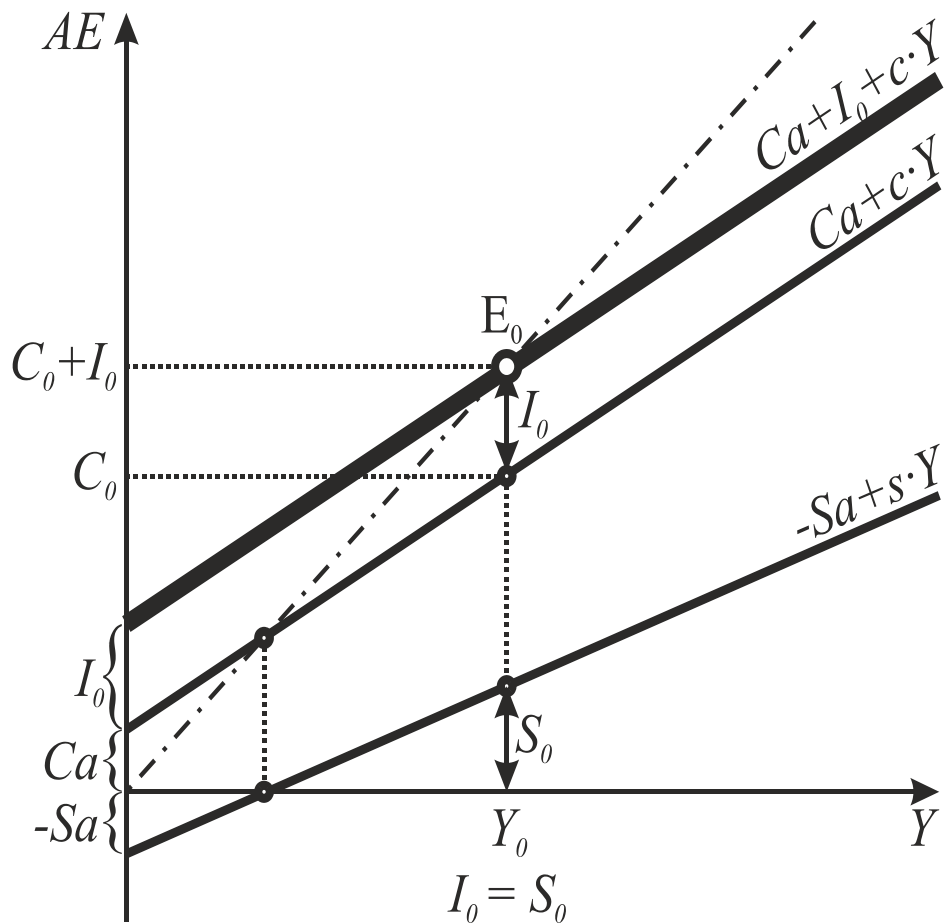
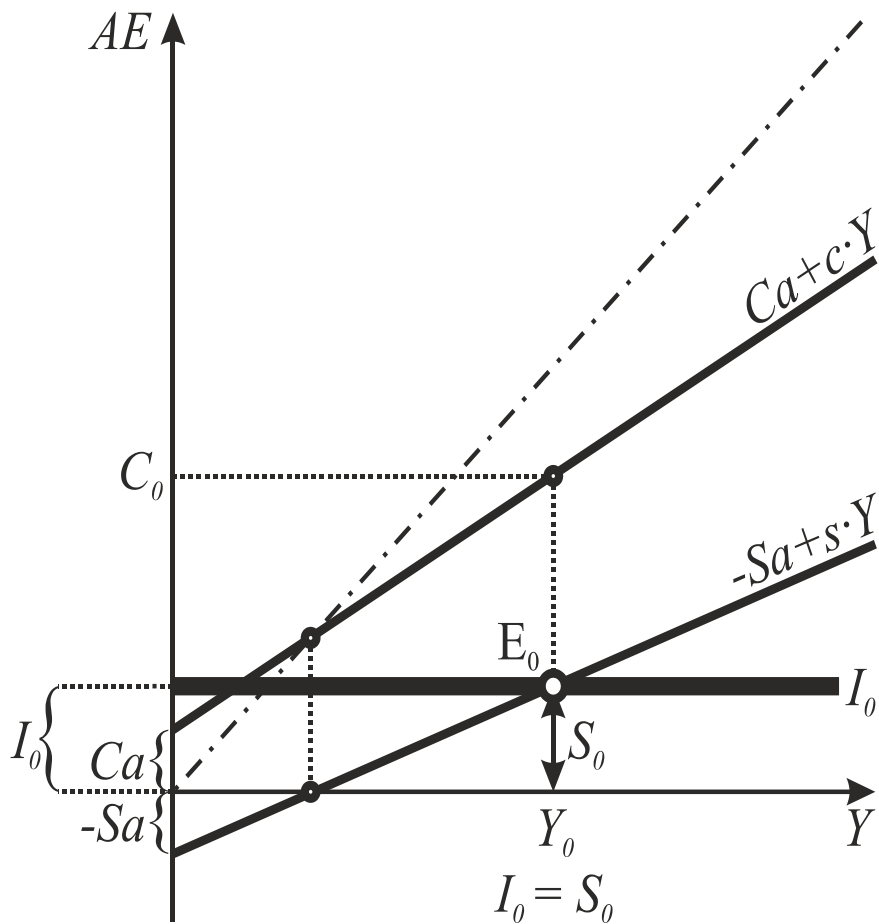

Zvýšení investic

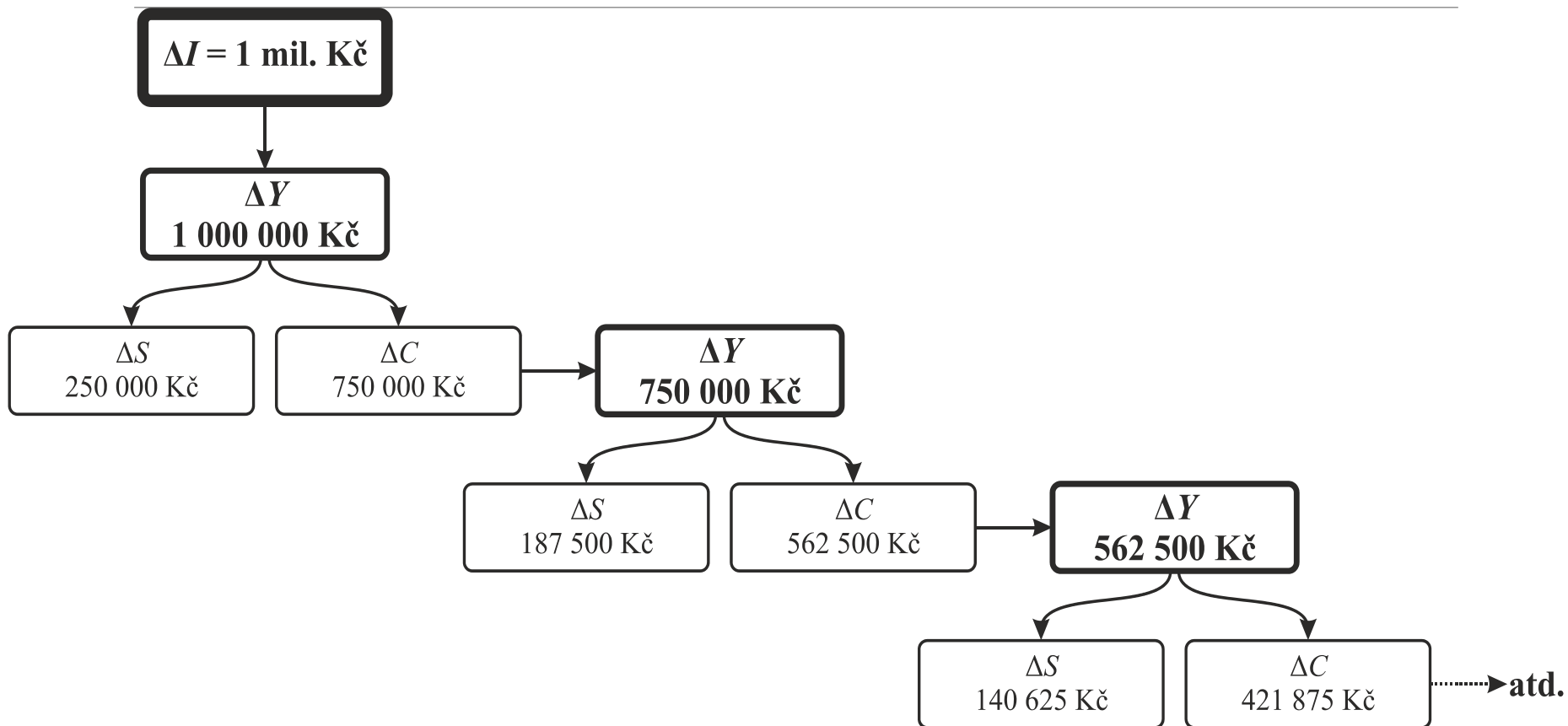

- pokles úrokové míry
- pozitivní očekávání investorů
- snížení daňového zatížení

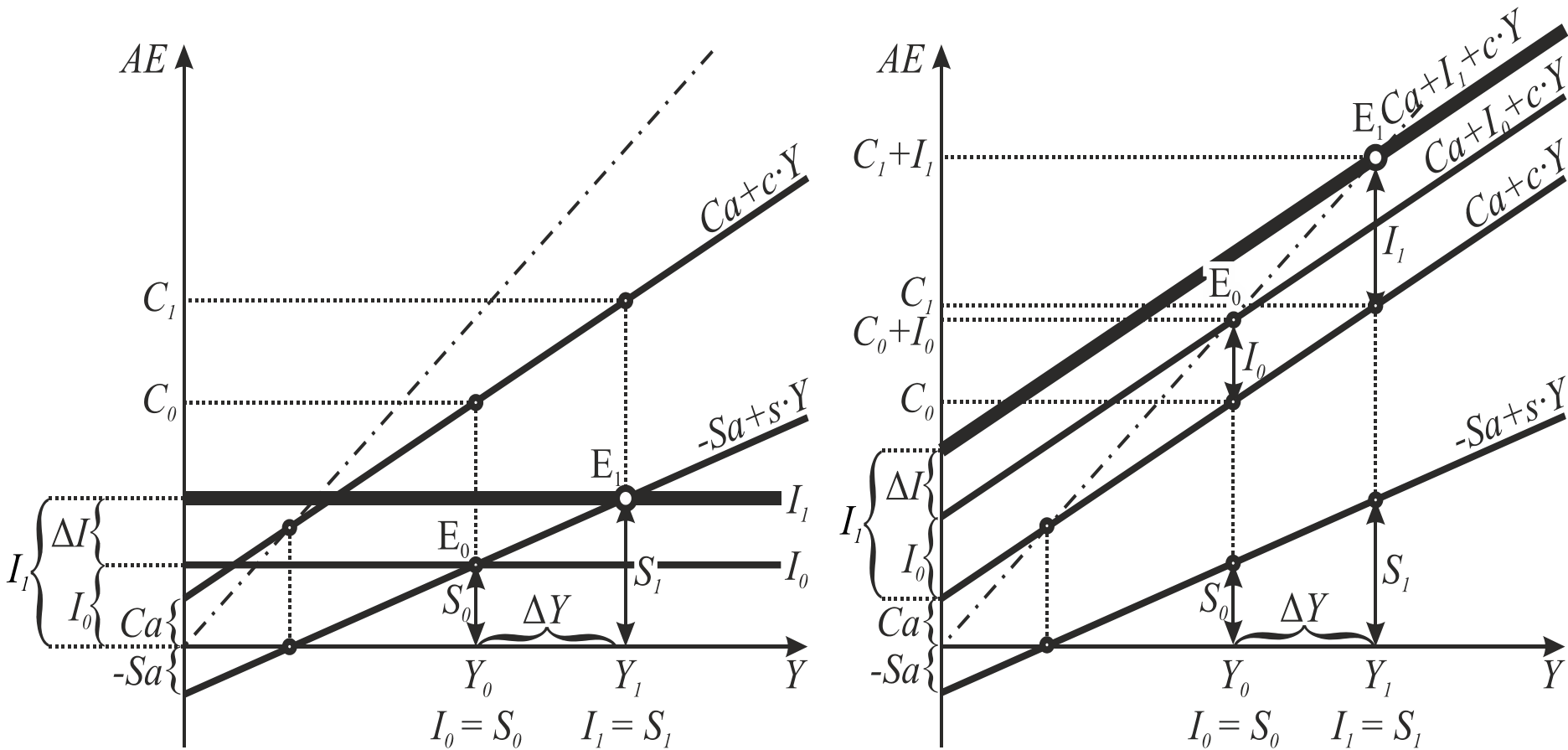
Rovnováha ve dvousektorové ekonomice

Multiplikační efekt investic ve dvousektorové ekonomice

Zvýšení investičních výdajů firem

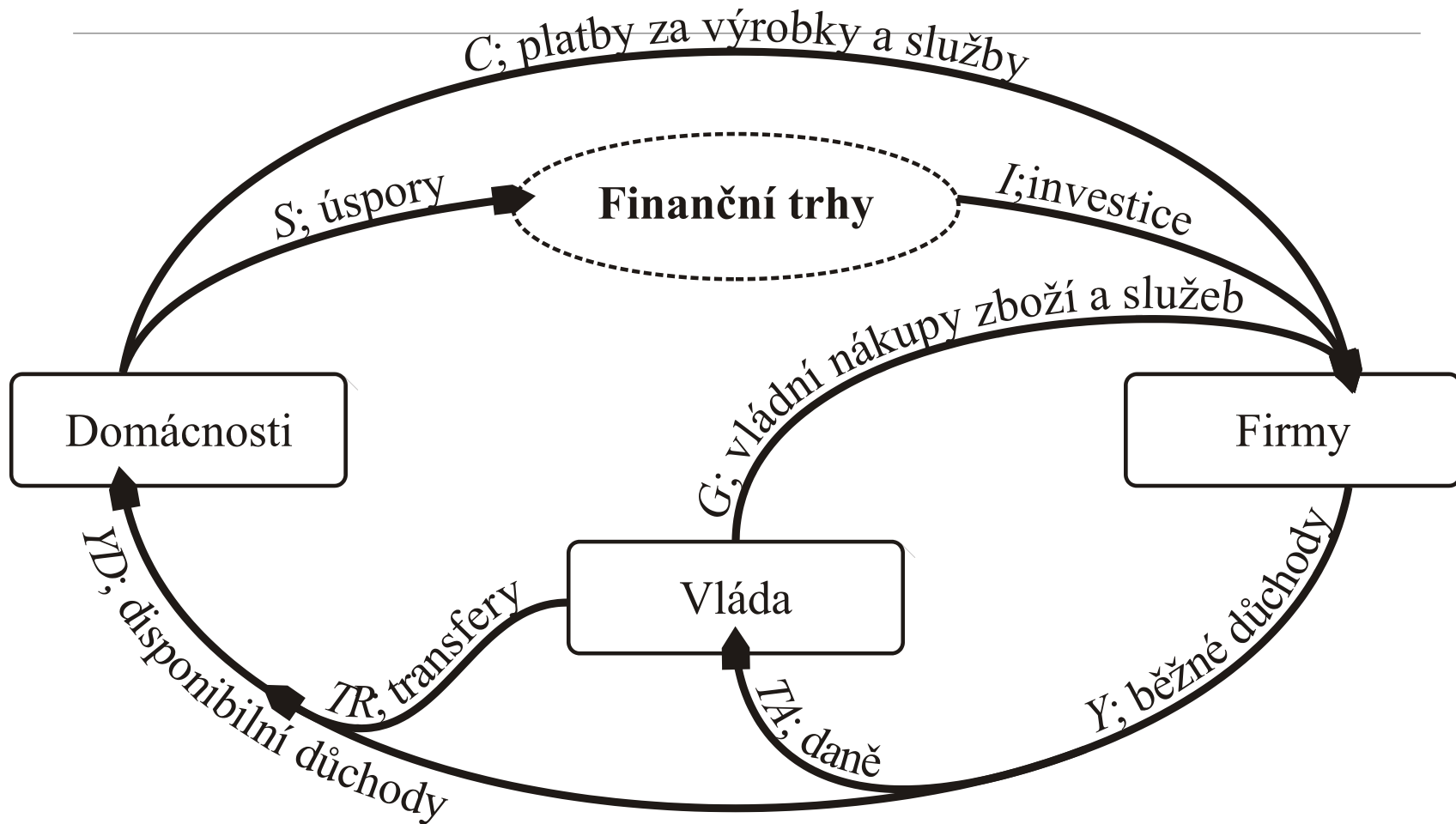
Jednoduchý investiční multiplikátor

jednoduchý investiční multiplikátor udává, o kolik se **zvýší** důchod, dojde-li k **růstu** investic o 1 Kč

$$\Delta GDP = \frac{1}{1-c} (\Delta I_p)$$

$$GDP = \frac{1}{1-c} (C_a + I_p)$$

Třísektorový model ekonomiky

Třísektorová ekonomika

Vláda:

ovlivňuje disponibilní důchod

- vybírá daně
- poskytuje transfery

provádí vládní nákupy

Třísektorový model

disponibilní důchod:

$$YD = Y - TA + TR, \text{ kde } TA = Ta + t \cdot Y$$

$$YD = Y - Ta - t \cdot Y + TR$$

spotřební funkce:

$$C = Ca + c \cdot YD$$

$$C = Ca + c \cdot (Y - Ta - t \cdot Y + TR)$$

$$C = Ca + c \cdot Y - c \cdot Ta - c \cdot t \cdot Y + c \cdot TR$$

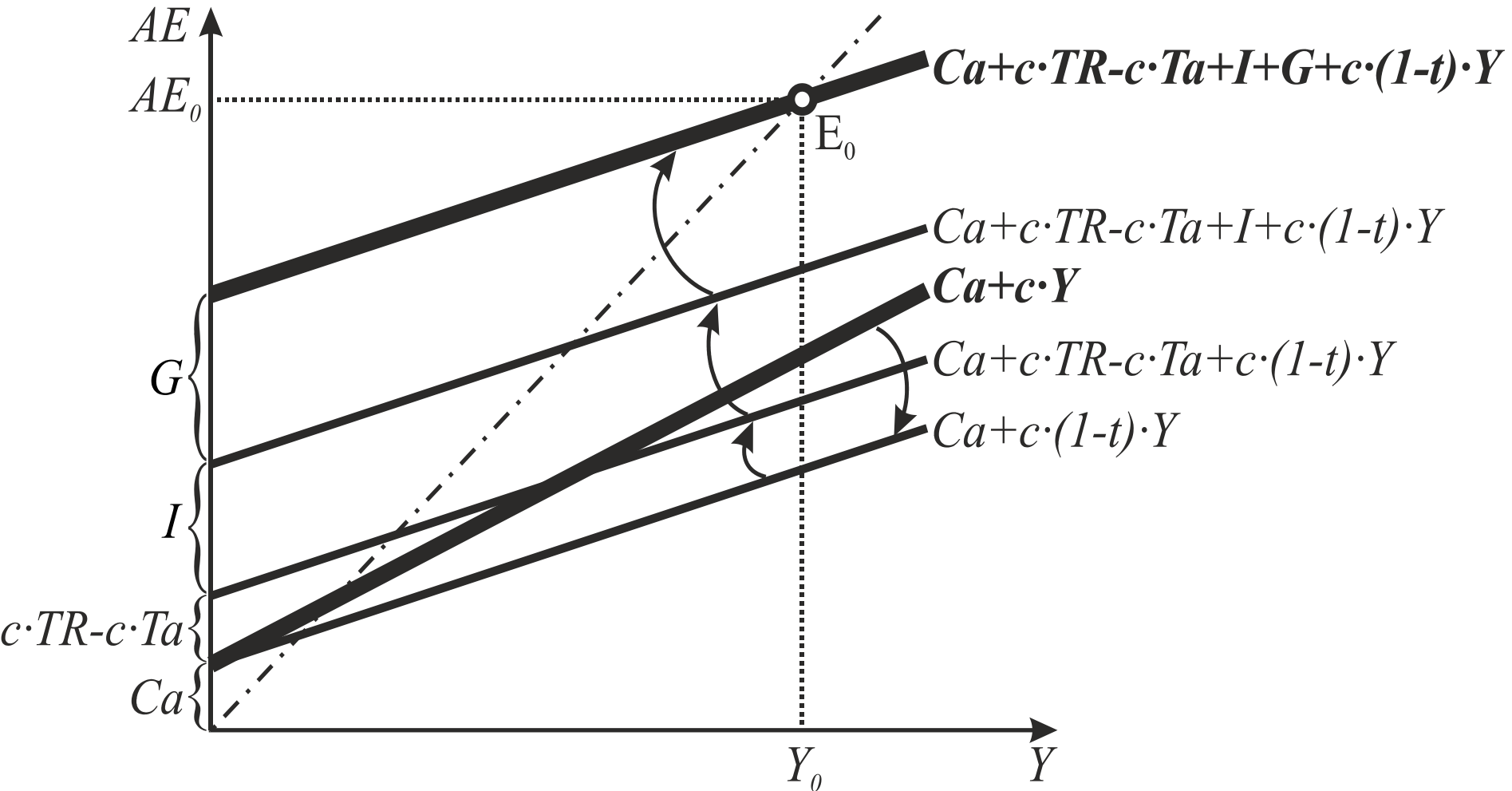
$$C = Ca - c \cdot Ta + c \cdot TR + c \cdot (1 - t) \cdot Y$$

Rovnovážný GDP ve třísektorové ekonomice

$$GDP = HDP = Y = Ca + c(Y - Ta - tY + TR) + I + G$$

$$GDP = \frac{1}{1 - c(1 - t)} (Ca + I_P + G + cTR - cTa)$$

Rovnováha v třísektorové ekonomice

Multiplikační efekty v třísektorové ekonomice

rovnovážný produkt třísektorové ekonomiky:

$$GDP = \frac{1}{1 - c(1 - t)} (Ca + cTR - cTa + Ip + G)$$

změna rovnovážného produktu:

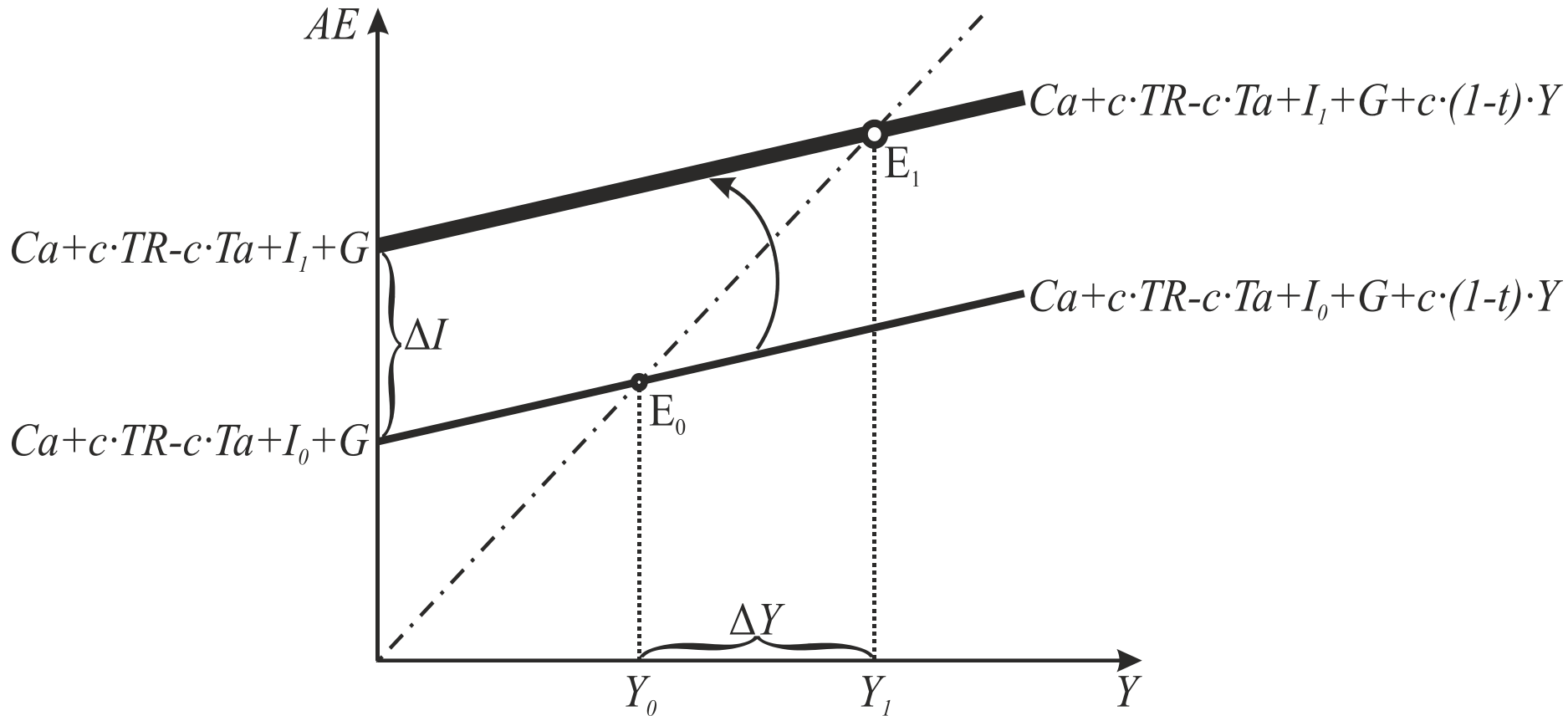
$$\Delta Y = \frac{1}{1 - c \cdot (1 - t)} \cdot \Delta I$$

$$\Delta Y = \frac{1}{1 - c \cdot (1 - t)} \cdot \Delta G$$

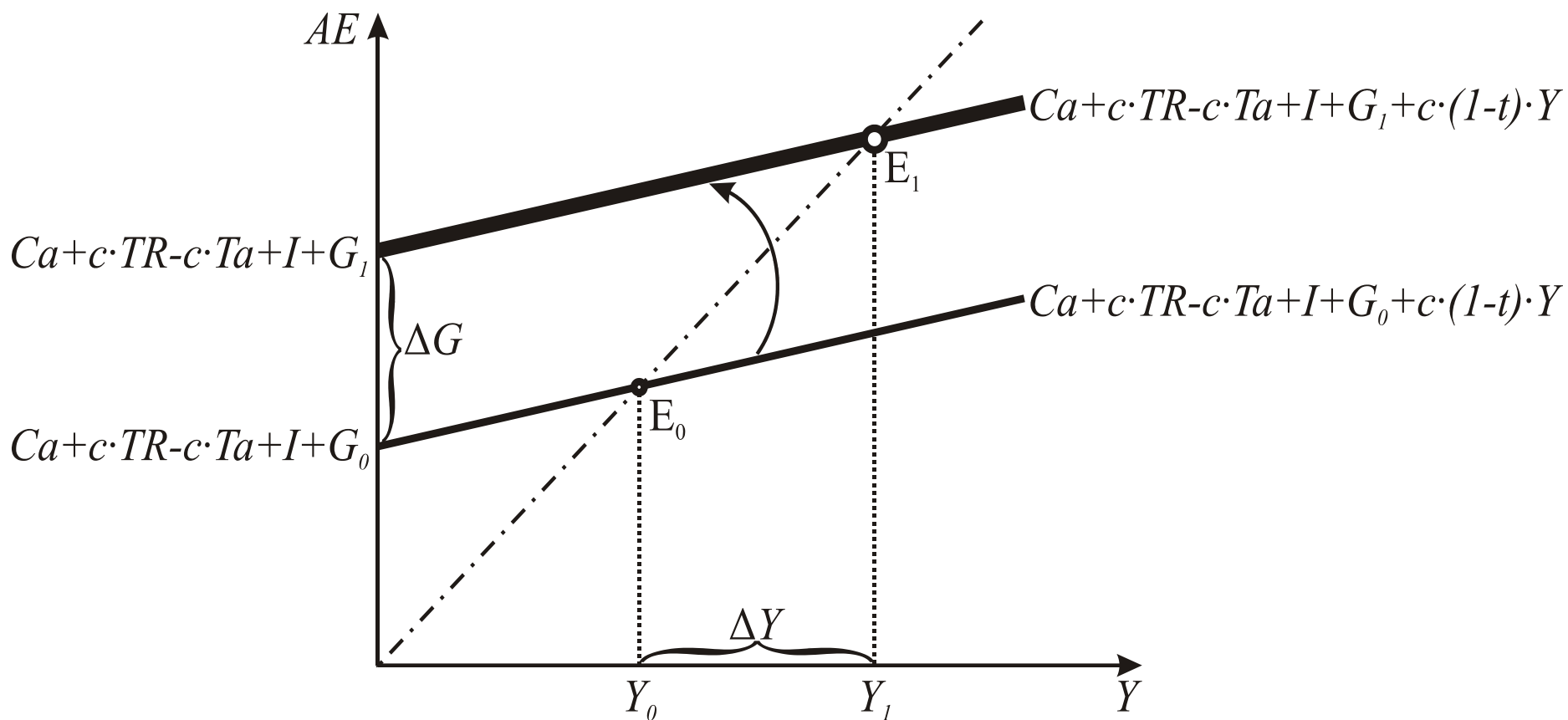
$$\Delta Y = \frac{1}{1 - c \cdot (1 - t)} \cdot c \Delta TR$$

$$\Delta Y = \frac{1}{1 - c \cdot (1 - t)} \cdot -c \Delta Ta$$

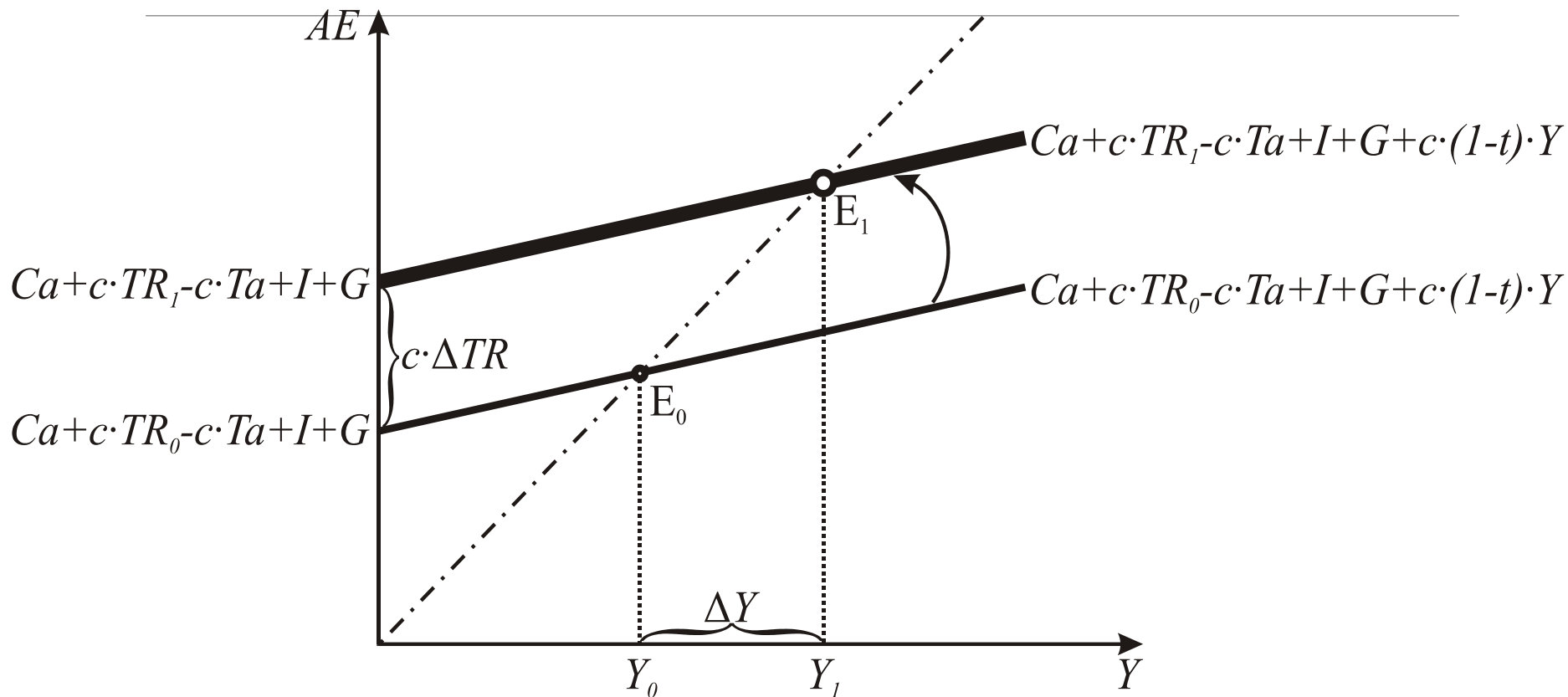
Investiční multiplikátor v třísektorové ekonomice

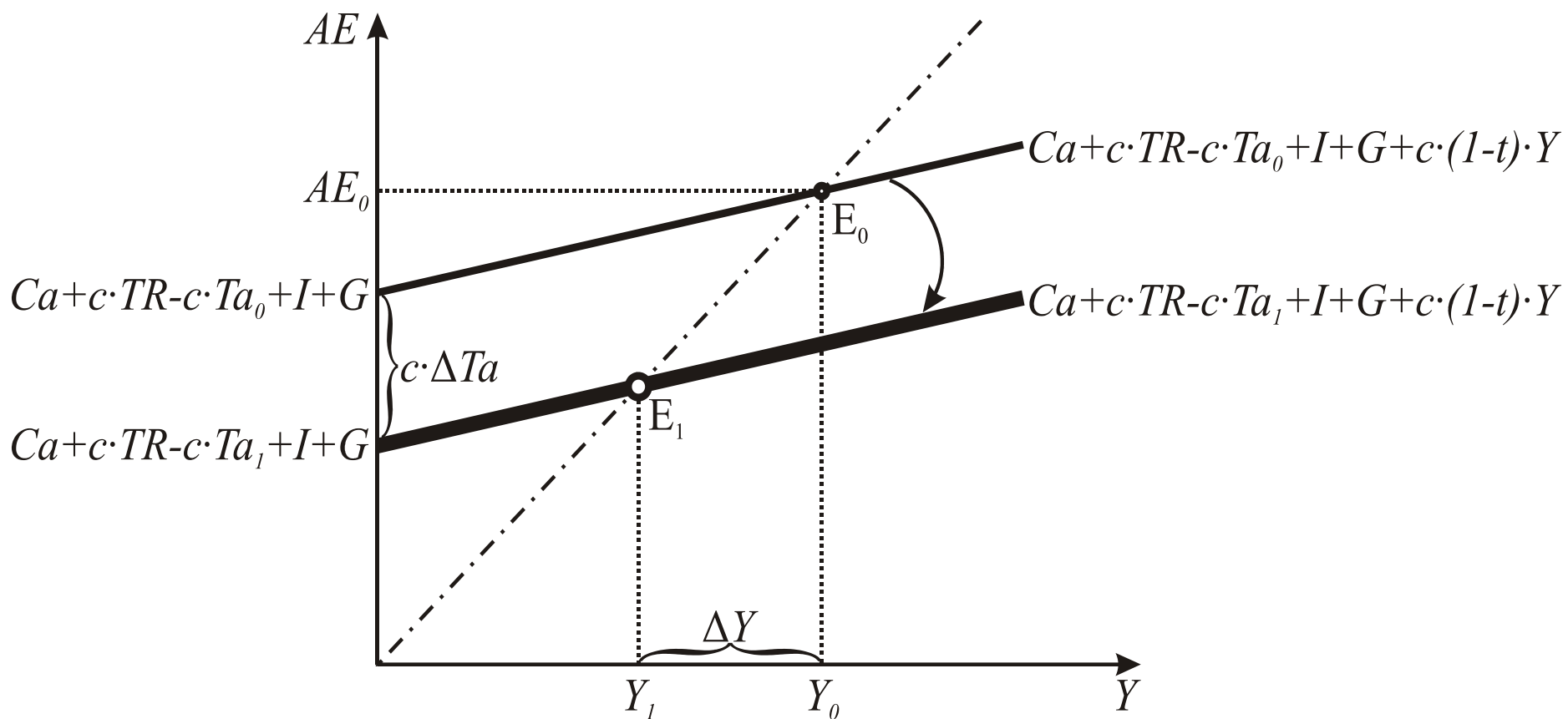
Multiplikátor vládních výdajů

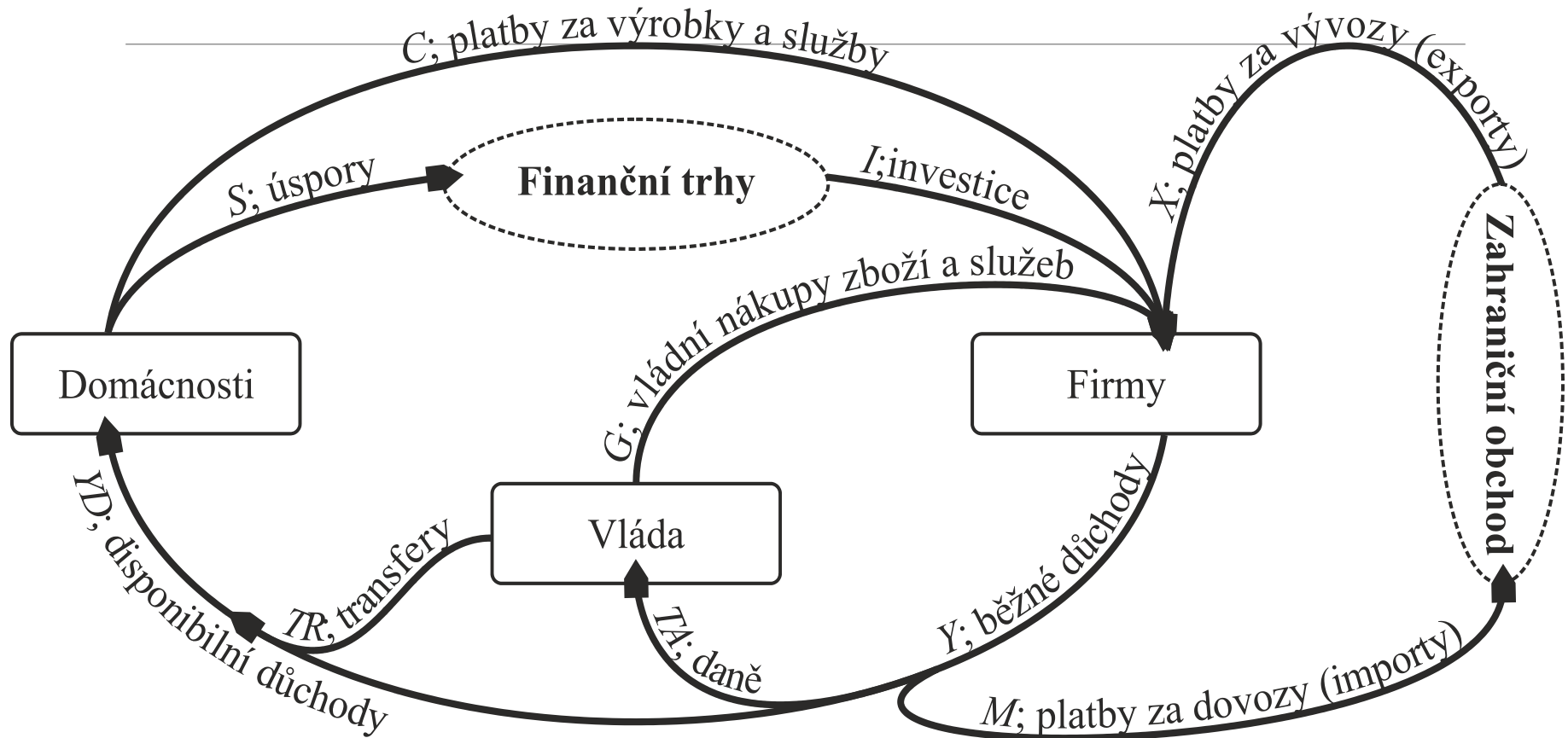
Multiplikátor transferových plateb

Daňový multiplikátor

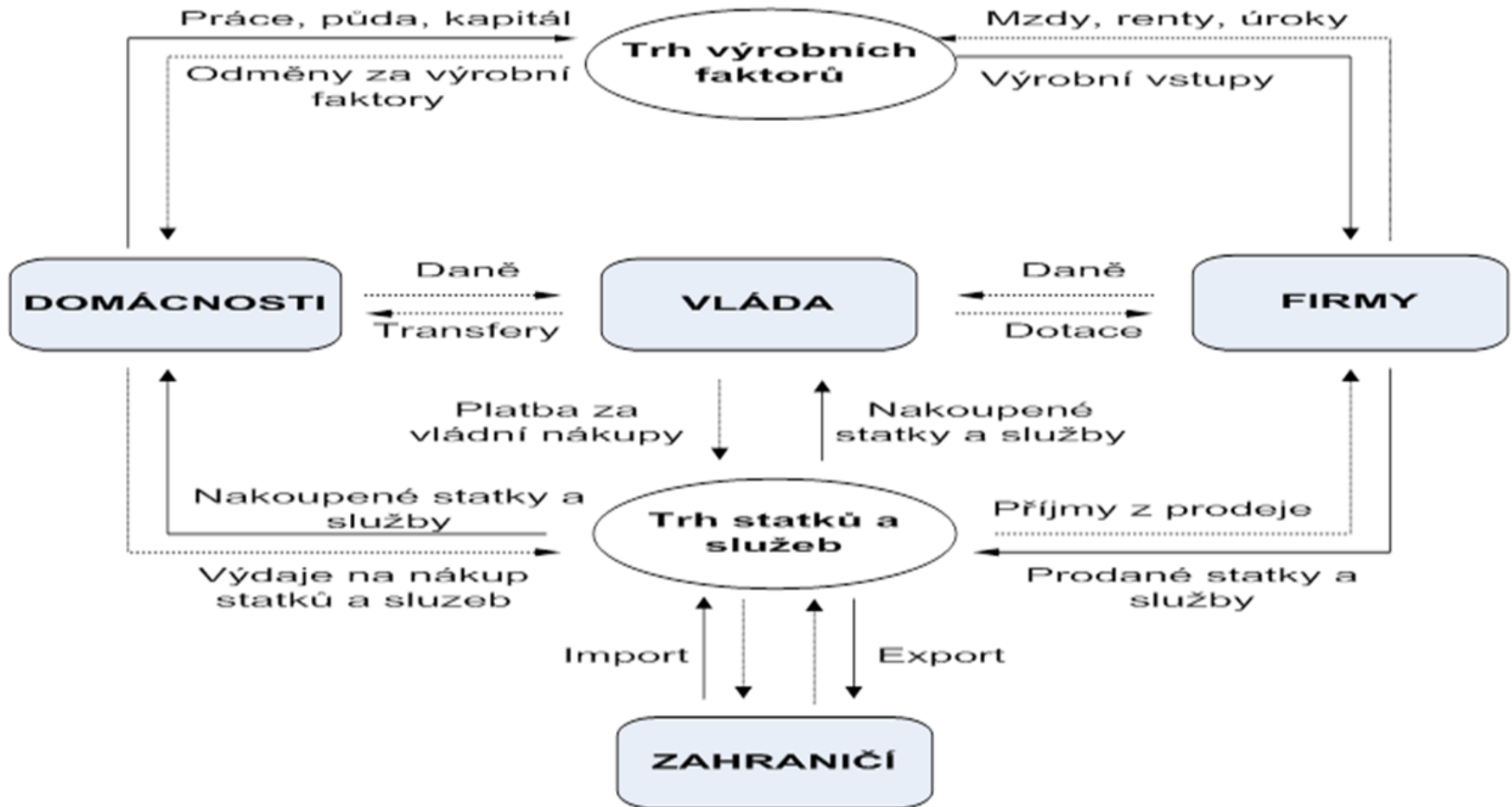

Čtyřsektorový model ekonomiky

Makroekonomický koloběh

4-sektorová ekonomika

Tok zboží, služeb a výrobních faktorů

Tok peněz (Korun)

Čtyřsektorový model

otevřená ekonomika:

$$NX = Xa - M = Xa - Ma - mY$$

rovnovážný produkt:

$$Y = \frac{1}{1 - c(1 - t) + m} \cdot (Ca + cTR - cTa + Ip + G + Xa - Ma)$$

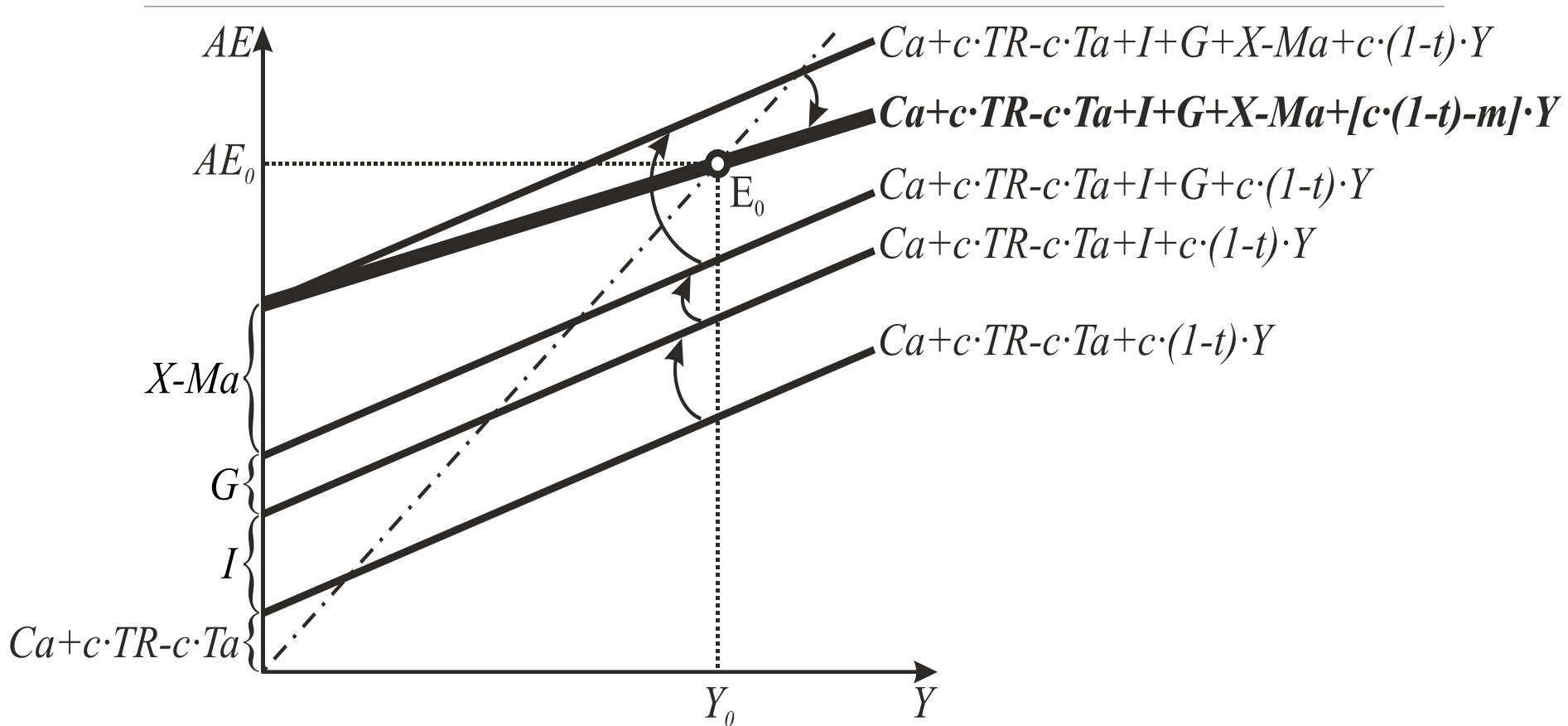
změna rovnovážného produktu ΔY : multiplikátor čtyřsektorové ekonomiky

1

násobí $\Delta G, \Delta Ip, c\Delta TR, -c\Delta Ta, \Delta Xa, -\Delta Ma$

$$\frac{1}{1 - c(1 - t) + m}$$

Rovnováha ve čtyřsektorové ekonomice

Peníze a měny

historie peněz

funkce peněz

nabídka peněz

poptávka po penězích

trh peněz – rovnováha poptávky a nabídky

nominální a reálná úroková míra

Vývoj peněz

barterová směna

komoditní peníze

zlato a drahé kovy

papírové peníze

depozitní peníze

Zlatý standard bylo období, kdy byly bankovky a mince kdykoliv směnitelné za zlato (do roku 1971, USD)

Funkce peněz

míra bohatství, resp. měřítko cen.

zprostředkování směny zboží (oběživo)

„časově posunutá“ směna zboží (platidlo)

uchovatel bohatství

(funkce tzv. světových peněz)

Množství peněz v oběhu, peněžní agregáty

Fisherova transakční rovnice směny:

$$M * V = P * Q$$

peněžní agregáty z pohledu jejich **likvidity**:

M₁ = tzv. úzké peníze

M₂ = tzv. střední peněžní agregát

M₃ = tzv. široké peníze

Agregátní cenová hladina

cenová hladina představuje agregátní úroveň cen
v ekonomice

Index **spotřebitelských cen CPI**

$$CPI_t = \frac{\sum P_t \cdot Q_0}{\sum P_0 \cdot Q_0} \cdot 100$$

Deflátor GDP

$$IPD_t = \frac{\sum P_t \cdot Q_t}{\sum P_0 \cdot Q_t} \cdot 100 \text{ nebo } IPD_t = \frac{nGDP_t}{rGDP_t} \cdot 100$$

Index **cen průmyslových výrobců PPI**

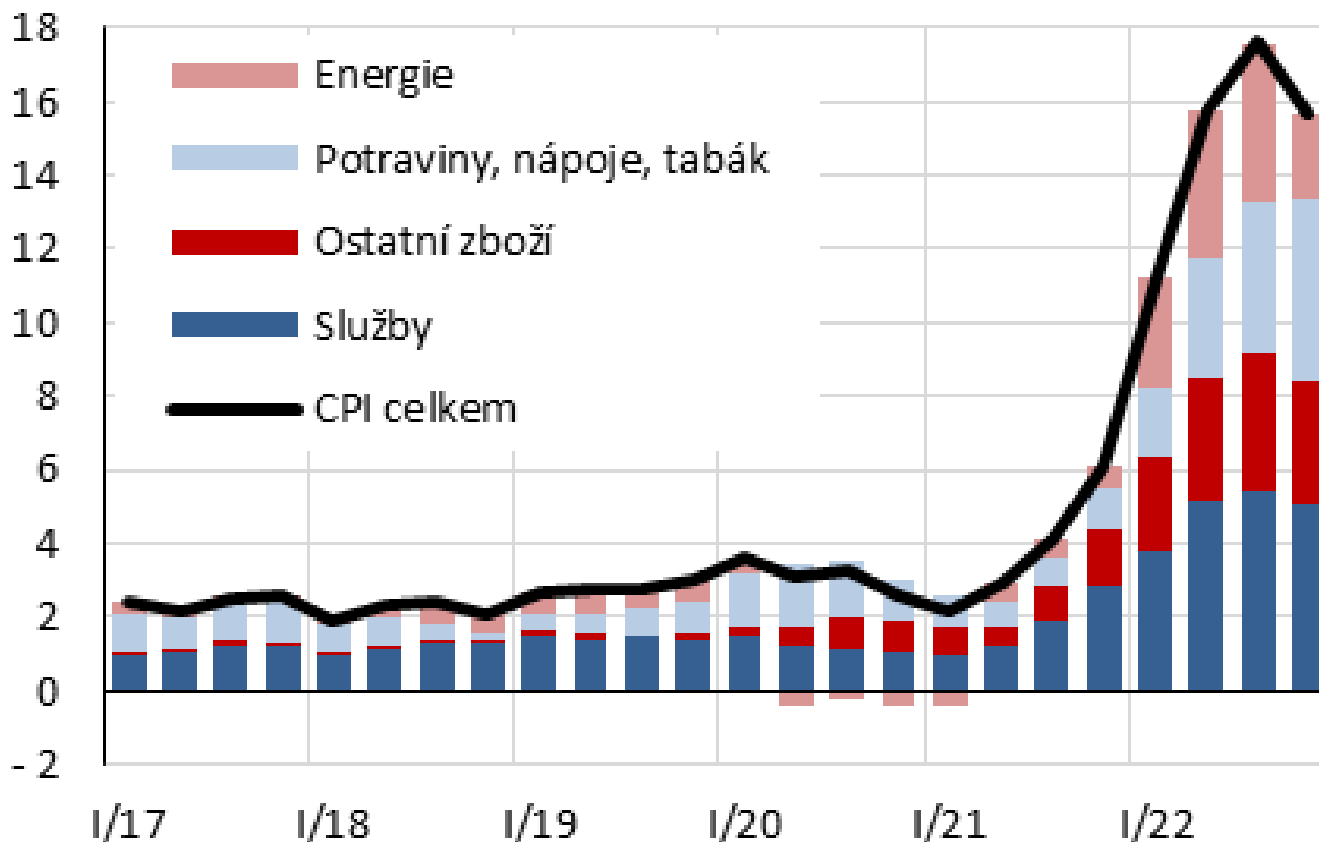
Index spotřebitelských cen

Kategorie COICOP4
1. Potraviny a nealkoholické nápoje
2. Alkoholické nápoje a tabák
3. Odívání a obuv
4. Bydlení, voda, energie, paliva
5. Bytové vybavení, zařízení domácnosti, opravy
6. Zdraví
7. Doprava
8. Pošty a telekomunikace
9. Rekreace a kultura
10. Vzdělávání
11. Stravování a ubytování
12. Ostatní zboží a služby
CELKEM

- X** substituční efekt
- X** reprezentativní koš
- X** rozdílné ceny totožných reprezentantů
- X** vztah kvality a ceny ekonomických statků

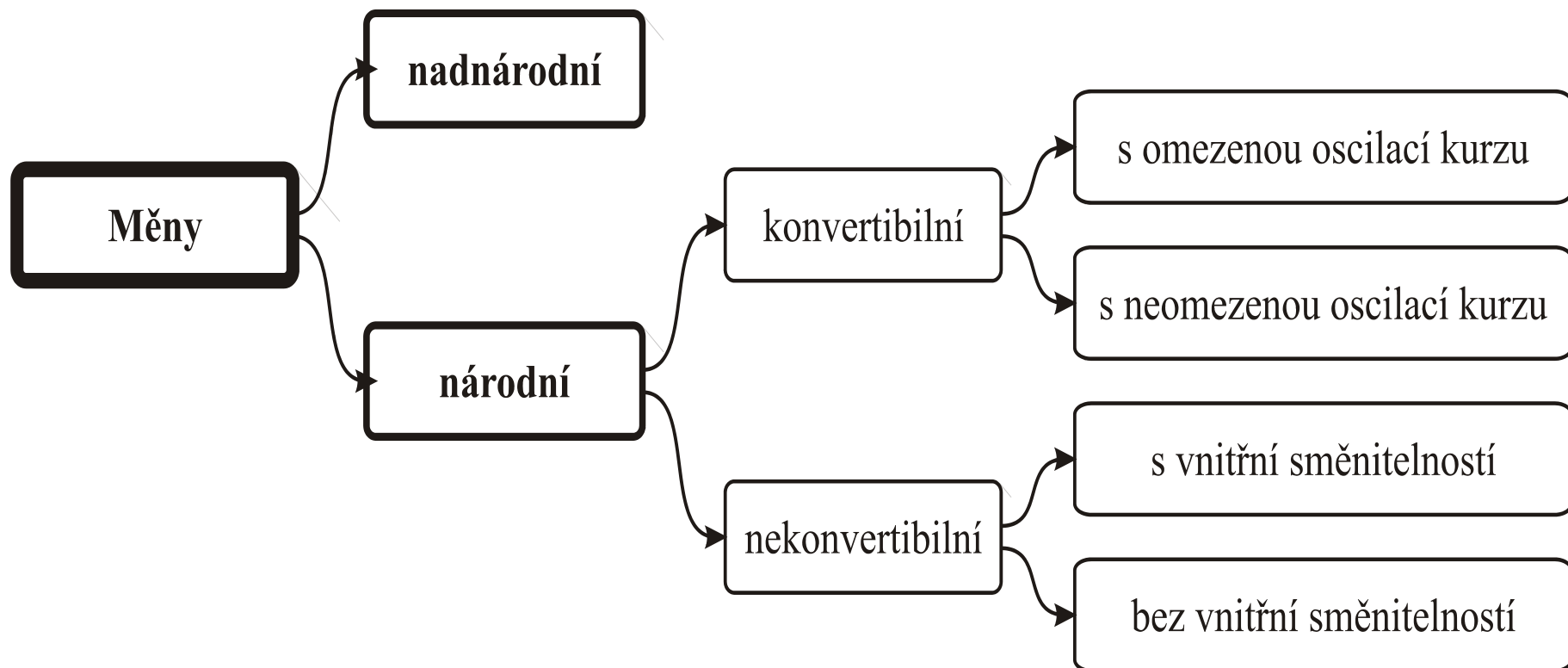
Indikátory spotřebitelských cen

meziroční růst v %, MFCR: Makroekonomická-predikce_4/2023

Měny, klasifikace měn

Měnový kurz

Kurz měny

konvertibilní měny:

- volný floating
- klouzavě zavěšené směnné kurzy s oscilačním pásmem
- pevně zavěšené směnné kurzy s horizontálním oscilačním pásmem
- pevné směnné kurzy

nekonvertibilní měny:

- vnitřní směnitelnost
- bez vnitřní směnitelnosti

Česká koruna CZK

Tuzemská měna slaví 100. výročí

<https://www.facebook.com/CT24.cz/videos/2204313119785960/>

Koruna - kurzy

<https://www.kurzy.cz/koruna/>

Čím je kryta měna?

<https://www.cnb.cz/cs/casto-kladene-dotazy/Cim-je-kryta-mena/>

Česká koruna

<https://www.moneta.cz/bankovky-a-mince/koruna>

Kurz měny

kurz měny představuje poměr, v němž se vyjadřuje kvantitativní vztah mezi jednotlivými měnami

vychází z poměru **kupních sil** porovnávaných měn PPP

zhodnocení kurzu konvertibilní měny – **apreciace**

znehodnocení kurzu konvertibilní měny – **depreciace**

příčiny kolísání kurzu:

- rozdílná tempa inflace
- rozdílná změna výše úrokových měr

Parita kupních sil

absolutní verze

$$E_{CZK/PLN}(PPP) = \frac{P_{\check{C}R}}{P_{PL}}$$

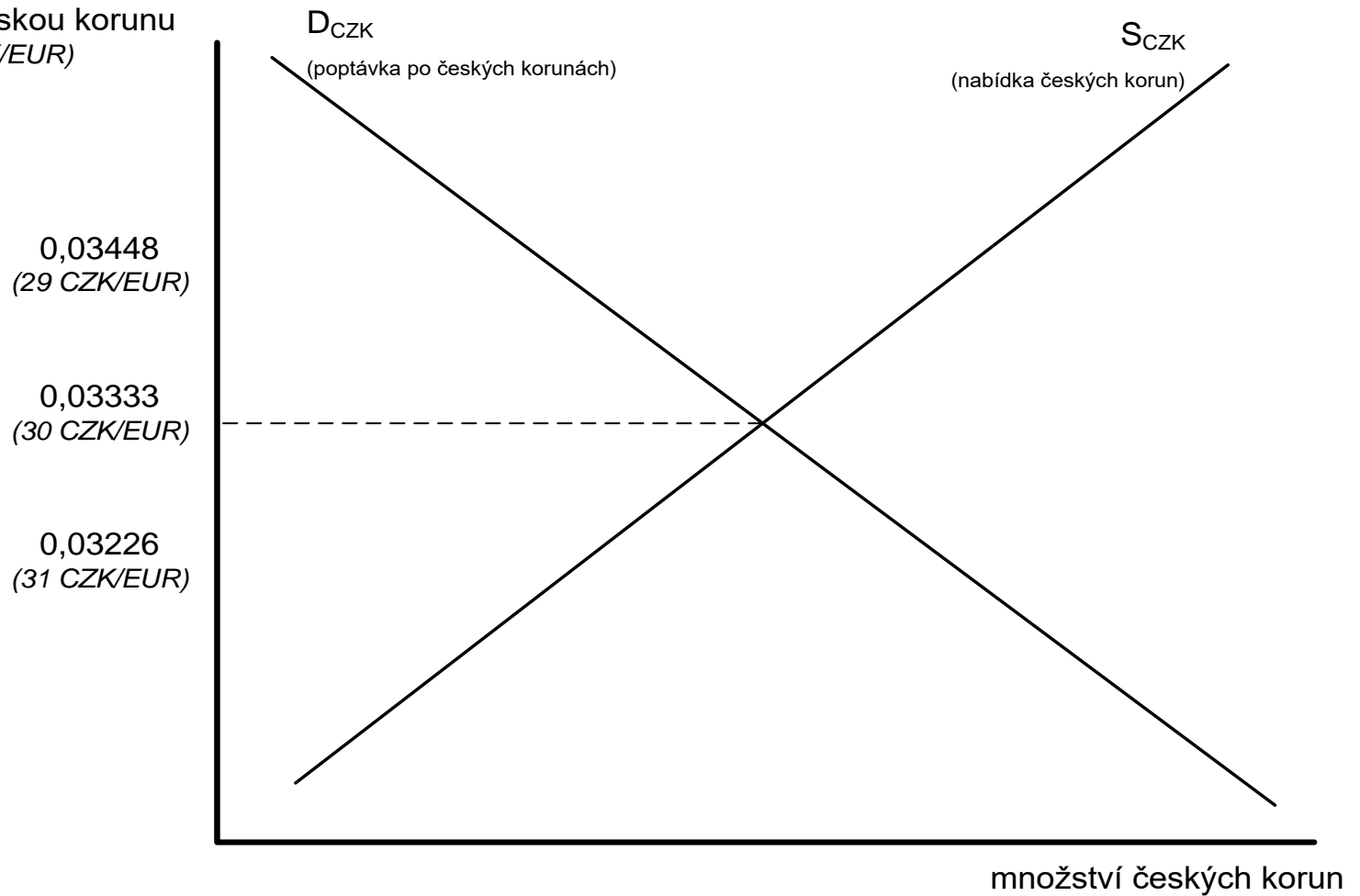
$$E_{CZK/PLN}(PPP) \cdot P_{PL} = P_{\check{C}R}$$

relativní verze

$$\Delta E_{CZK/PLN_{PPP}} = \pi_{\check{C}R} - \pi_{PL}$$

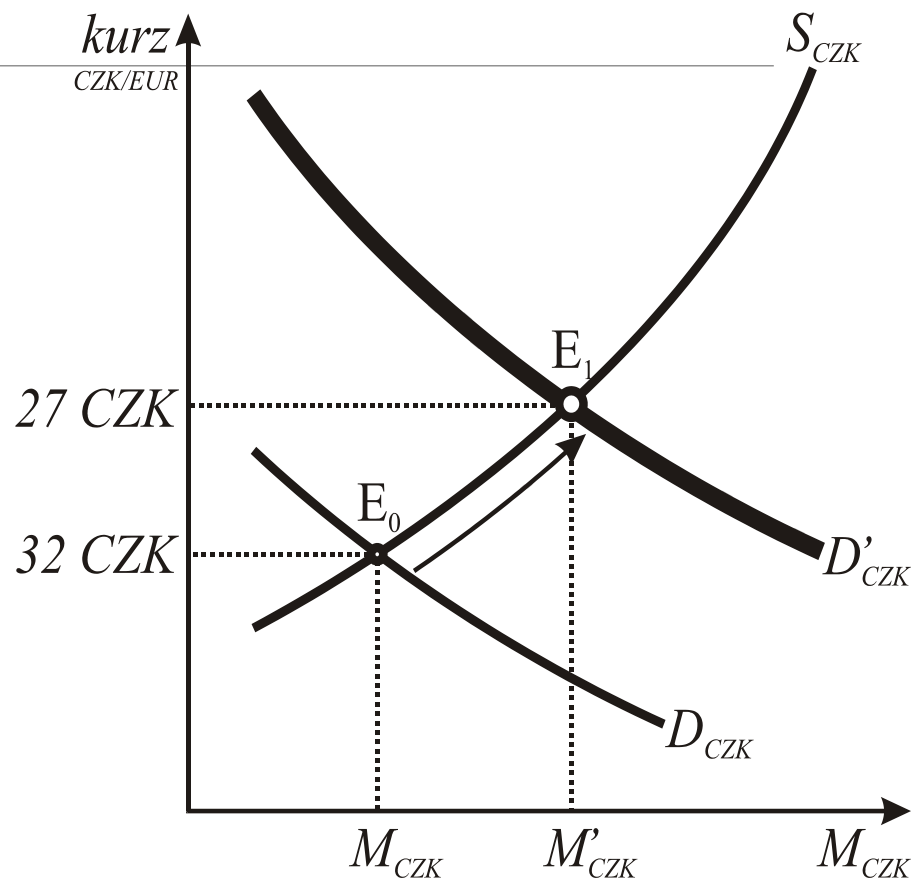
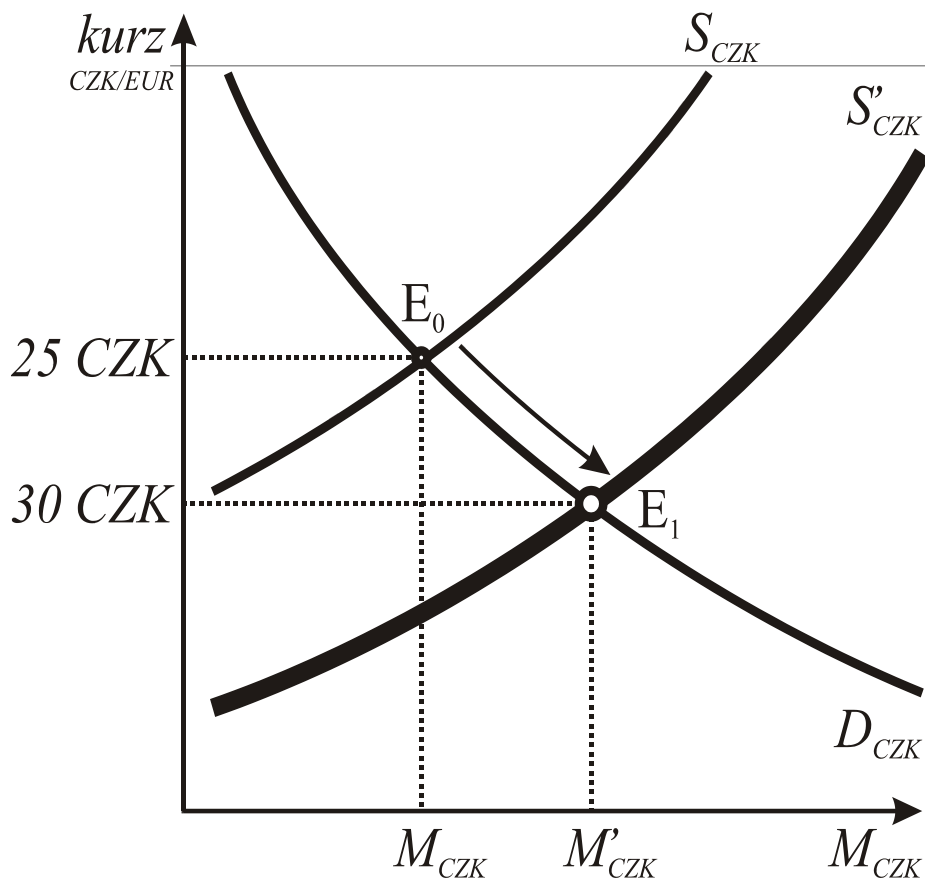
Měnový trh české koruny

eur za 1 českou korunu
(CZK/EUR)

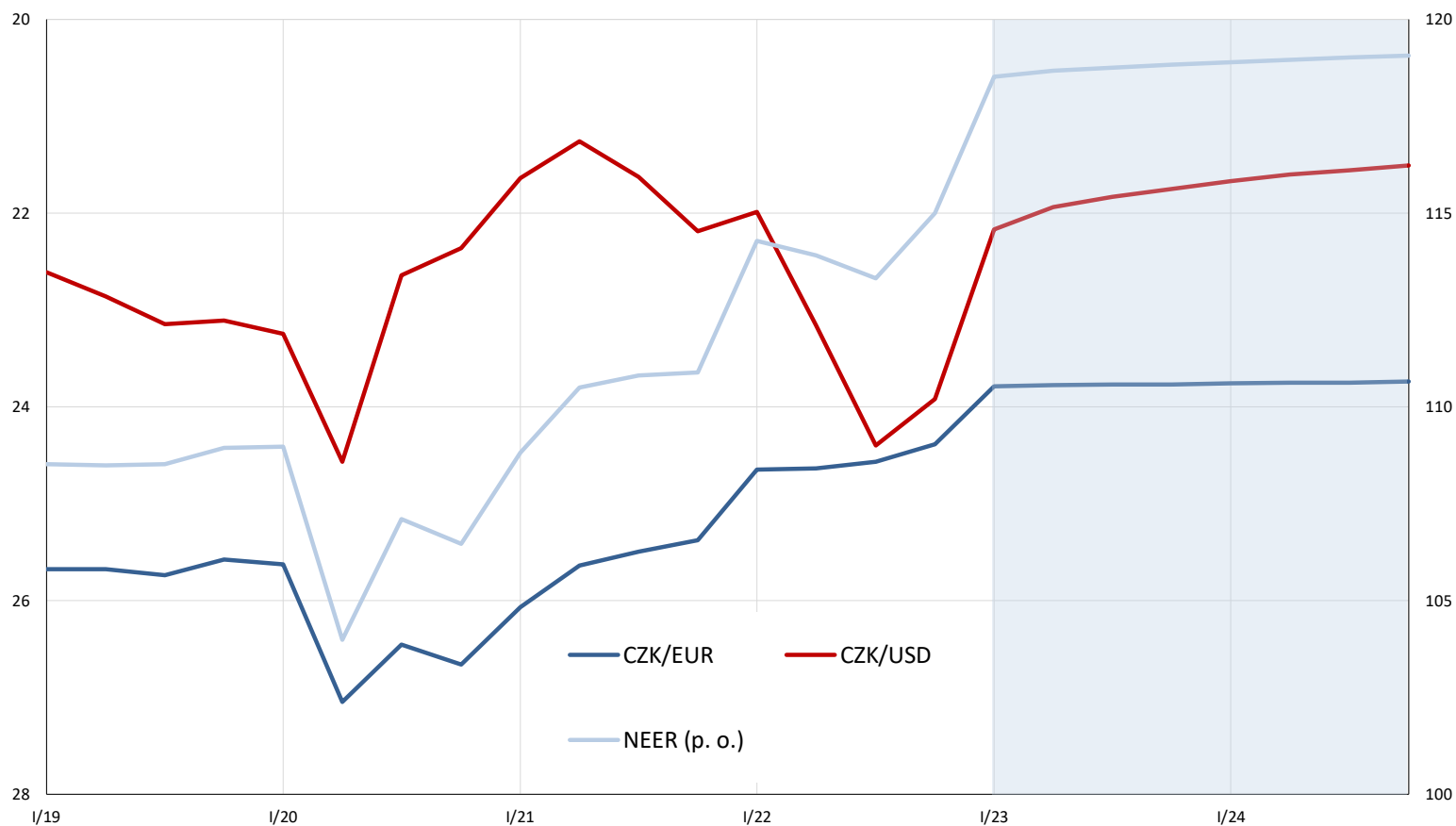
množství českých korun

Operace na devizovém trhu s CZK

Nominální směnné kurzy

MFCR: Makroekonomická predikce 4/2023

Směnné kurzy

MFCR: Makroekonomická-predikce_4/2023

		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
								Predikce	Predikce
Nominální měnové kurzy									
CZK / EUR	<i>roční průměr</i>	26,33	25,65	25,67	26,44	25,65	24,56	23,8	23,8
	<i>zhodnocení v %</i>	2,7	2,7	-0,1	-2,9	3,1	4,4	3,3	0,1
CZK / USD	<i>roční průměr</i>	23,39	21,74	22,94	23,20	21,68	23,36	21,9	21,6
	<i>zhodnocení v %</i>	4,5	7,6	-5,2	-1,1	7,0	-7,2	6,6	1,6
Nominální efektivní měnový kurz	<i>průměr 2015=100</i>	105,2	109,1	108,7	106,7	110,4	114,8	119	119
	<i>zhodnocení v %</i>	2,8	3,7	-0,3	-1,9	3,4	4,0	3,4	0,2
Reálný měnový kurz vůči EA19	<i>průměr 2015=100</i>	104,0	107,9	110,1	109,5	114,3	123,8	133	133
	<i>zhodnocení v %</i>	2,8	3,7	2,0	-0,5	4,4	8,3	7,4	0,3
Reálný efektivní měnový kurz	<i>průměr 2015=100</i>	106,6	111,1	111,5	112,4	116,6	126,7	.	.
	<i>zhodnocení v %</i>	3,9	4,3	0,3	0,8	3,8	8,6	.	.

Bankovní systém

- centrální banka
- komerční banky

funkce bank:

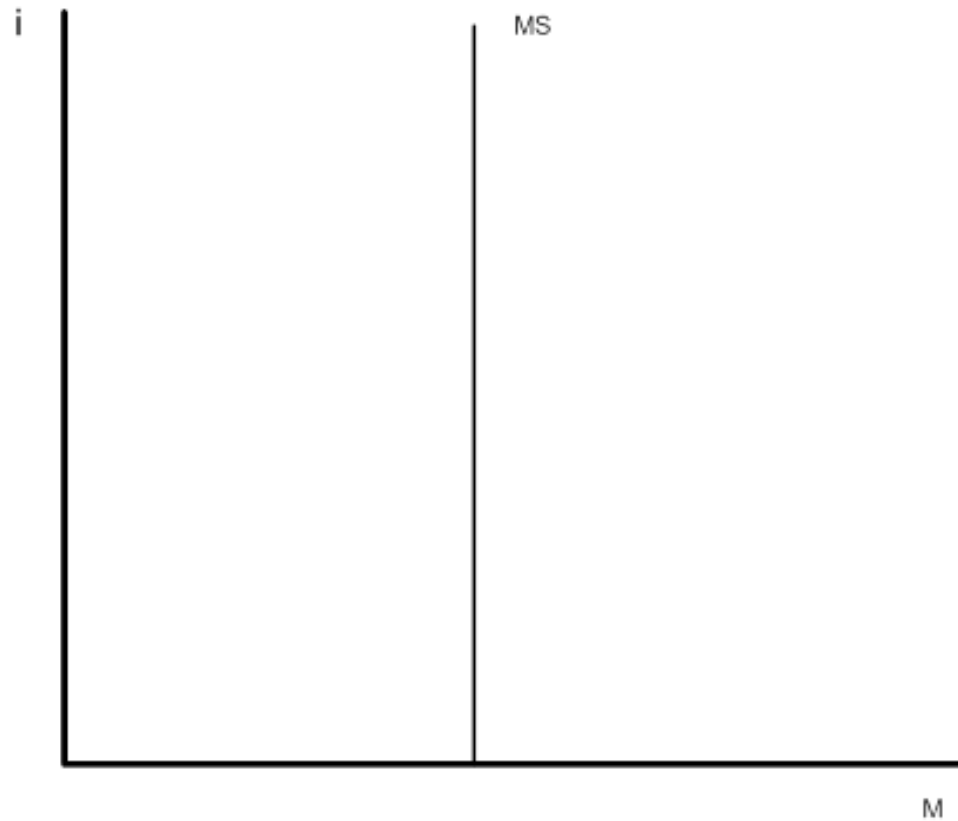
- funkce zprostředkovatele
- funkce pokladníka
- tvůrce úvěrových prostředků (bankovní depozita)
- funkce emitenta peněz

Bankovní systém

multiplikace bankovních depozit:

$$\Delta M_1 = \frac{1}{R} \cdot \Delta E = \frac{1}{R} \cdot \Delta D(1 - R)$$

Křivka nabídky peněz

Zvýšení peněžní zásoby

nákup vládních cenných papírů centrální bankou
(bezhotovostně)

poskytnutí úvěru komerční bance centrální bankou

snížení sazby **povinných minimálních rezerv**

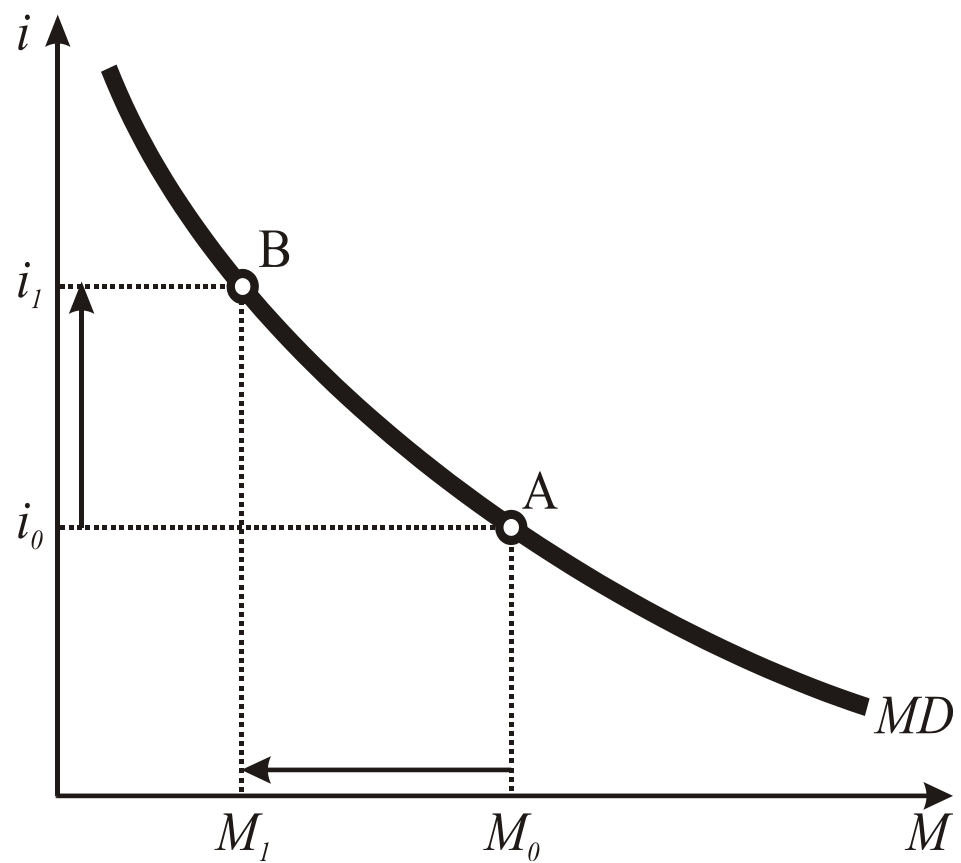
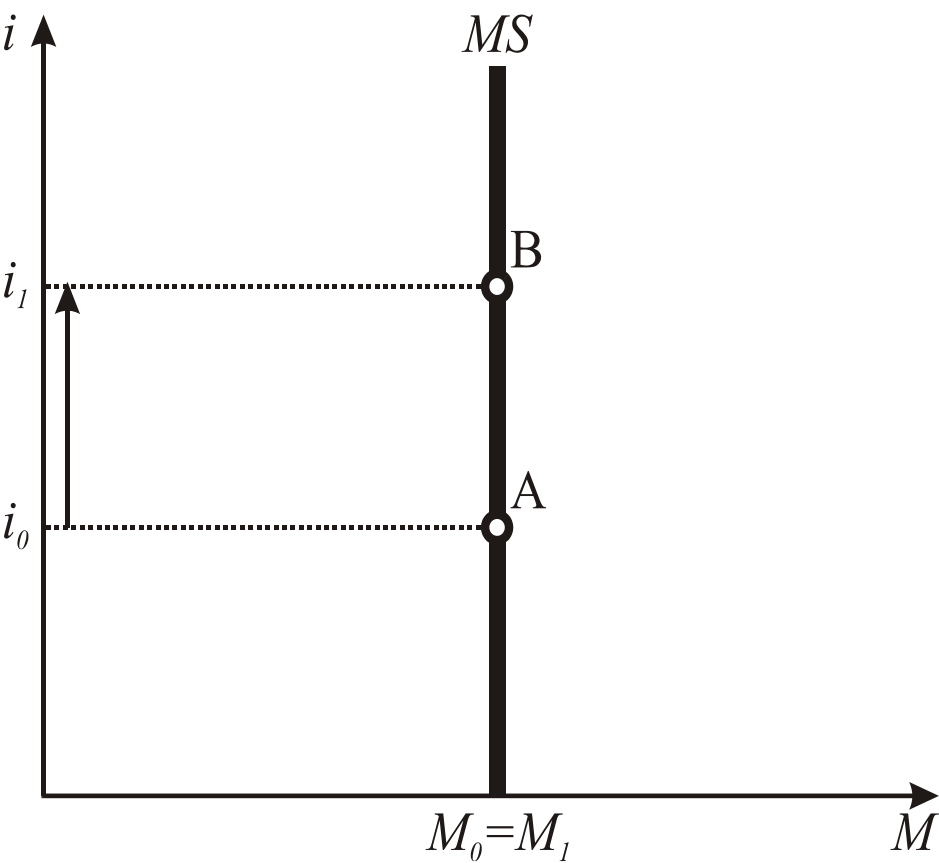
nákupem vládních cenných papírů centrální bankou
za hotovost.

Poptávka po penězích

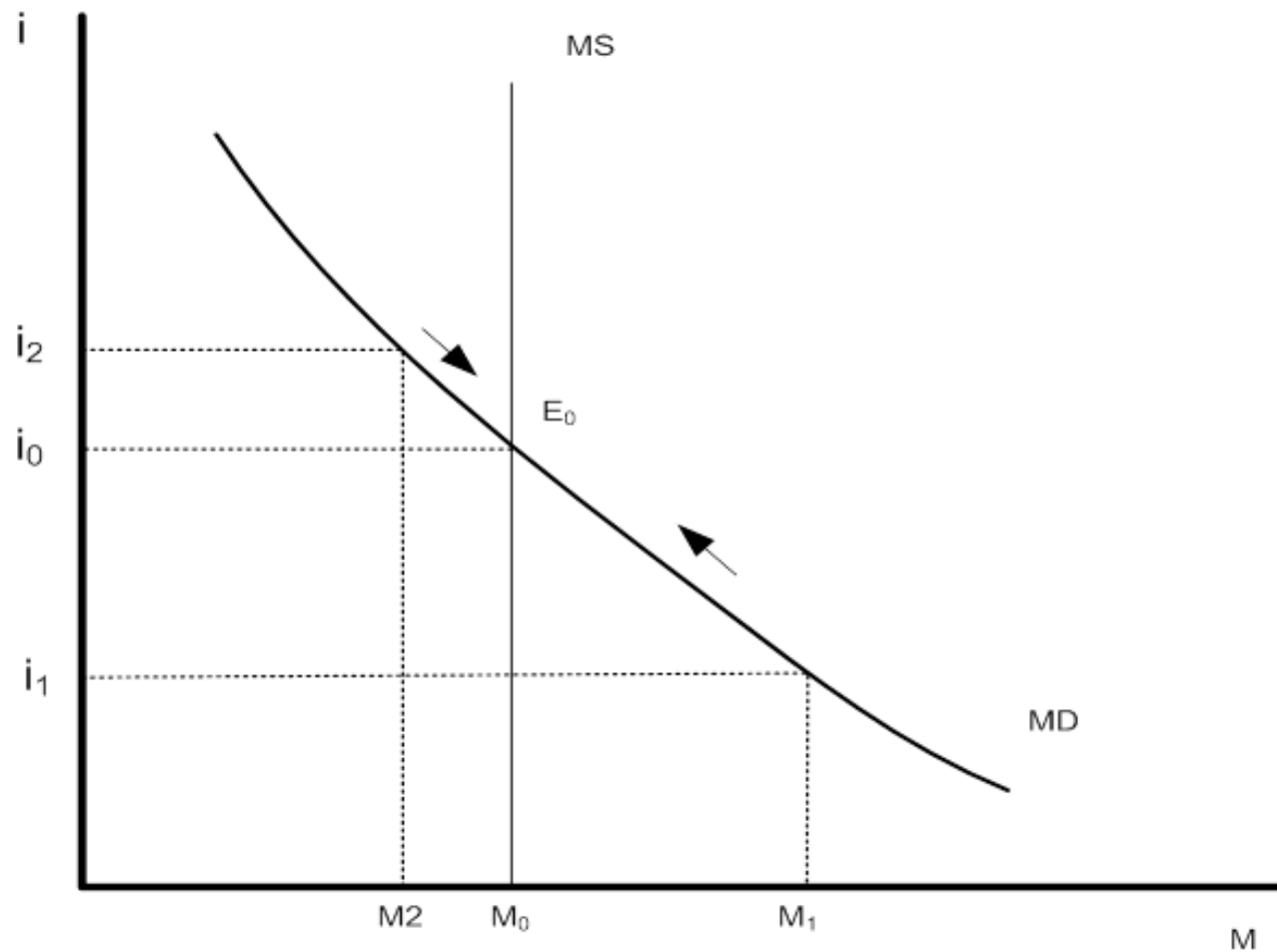
motivy poptávky po penězích

- transakční
- opatrnostní
- spekulativní

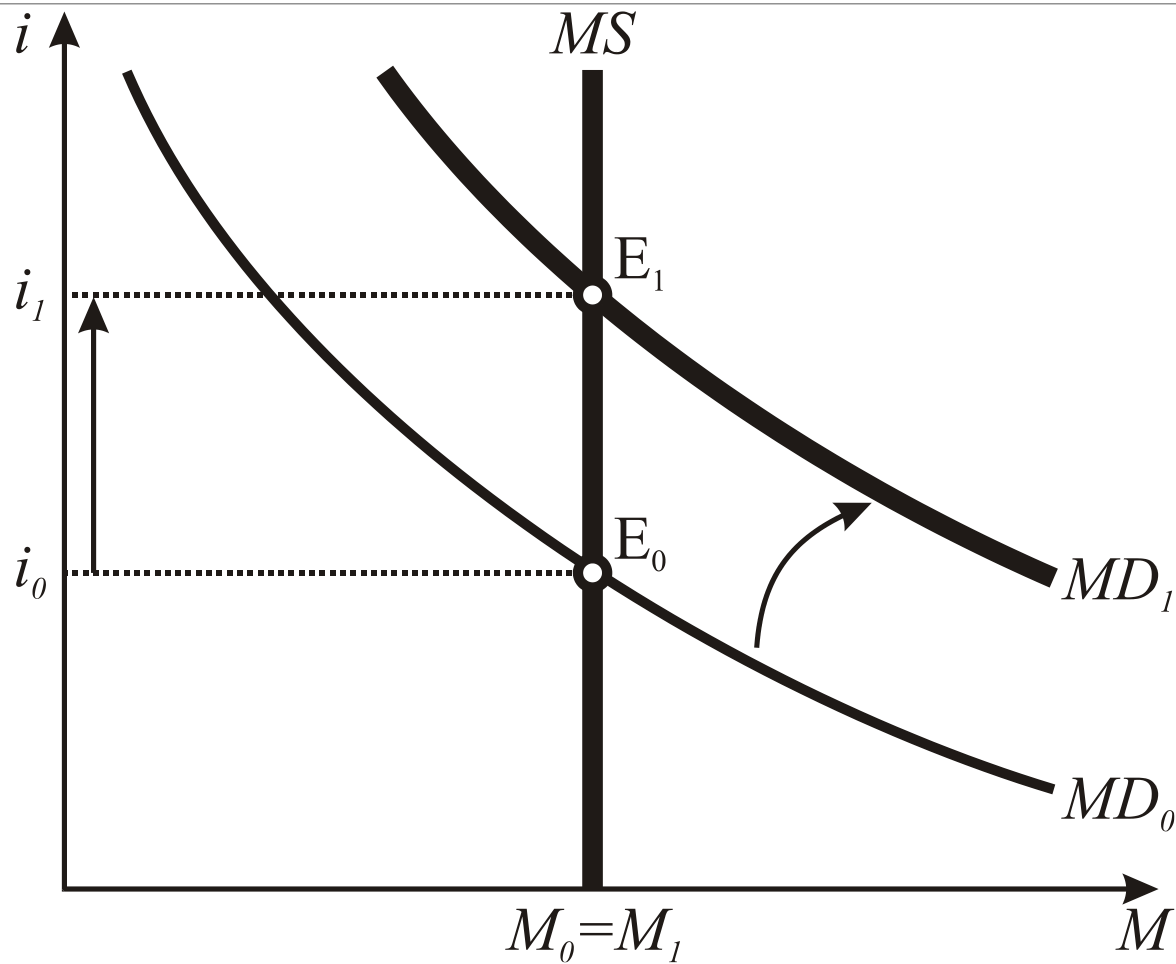
Trh peněz

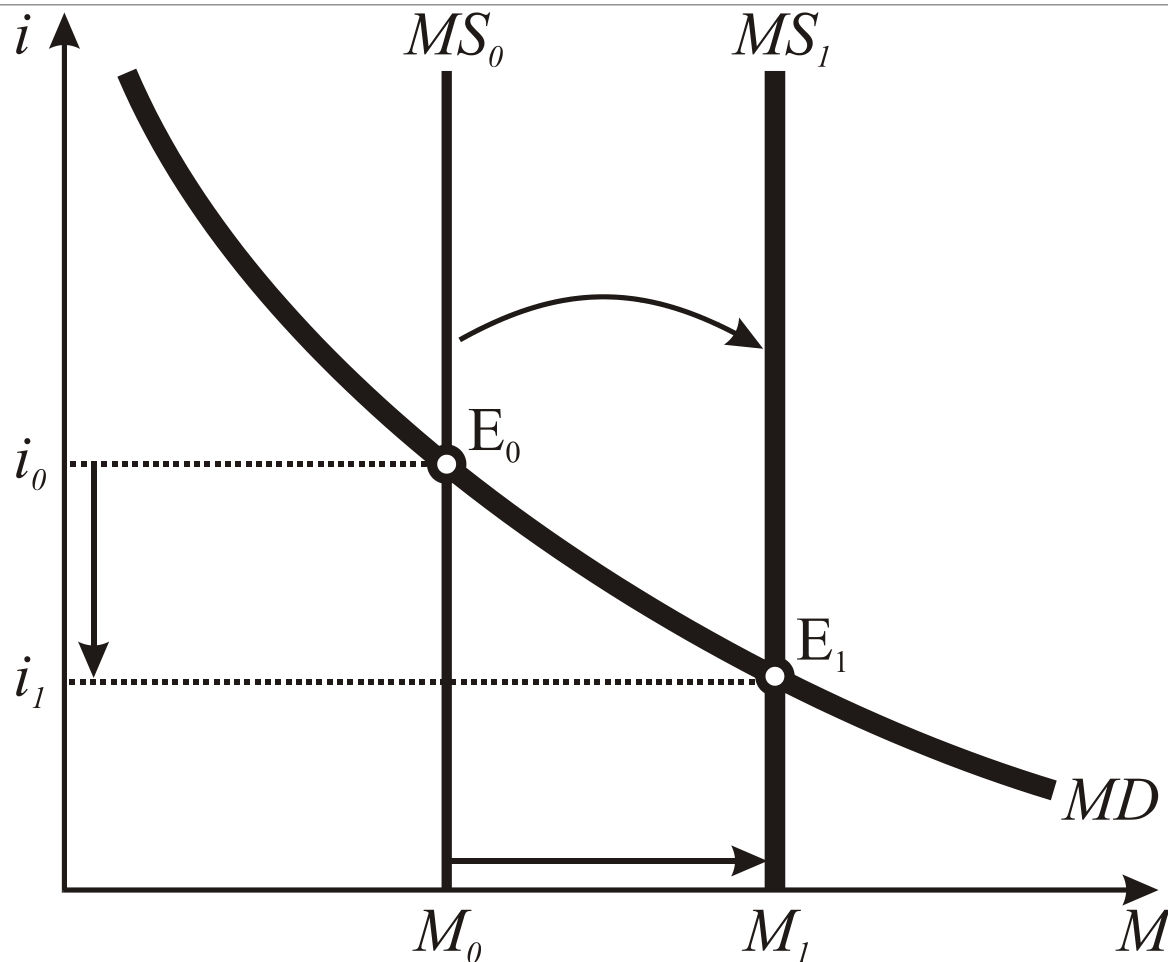
Rovnováha na trhu peněz

Efekty růstu důchodu na trhu s penězi

Efekty růstu reálné peněžní nabídky na trhu peněz

Úrokové sazby, v %

MFCR: Makroekonomická-predikce_4/2023

		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
										<i>Predikce</i>
Repo 2T ČNB (konec období)	<i>v % p.a.</i>	0,05	0,05	0,50	1,75	2,00	0,25	3,75	7,00	.
Hlavní refinanční sazba ECB (konec období)	<i>v % p.a.</i>	0,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,50	.
Hlavní refinanční sazba Fed (konec období)	<i>v % p.a.</i>	0,50	0,75	1,50	2,50	1,75	0,25	0,25	4,50	.
PRIBOR 3M	<i>v % p.a.</i>	0,31	0,29	0,41	1,23	2,12	0,86	1,13	6,29	7,1
Dlouhodobé úrokové sazby	<i>v % p.a.</i>	0,58	0,43	0,98	1,98	1,55	1,13	1,90	4,33	4,5
Klientské úrokové sazby										
Úvěry domácnostem	<i>v % p.a.</i>	5,15	4,65	4,10	3,76	3,66	3,53	3,31	3,42	.
Úvěry nefinančním podnikům	<i>v % p.a.</i>	2,18	1,95	2,02	2,51	2,71	2,22	2,22	4,95	.
Vklady domácností	<i>v % p.a.</i>	0,65	0,47	0,36	0,33	0,39	0,35	0,26	1,13	.
Vklady nefinančních podniků	<i>v % p.a.</i>	13,01	11,21	9,62	8,75	8,67	8,27	7,74	9,06	.

Reálná úroková míra

vyjadřuje reálné zhodnocení (nebo častěji reálné znehodnocení)
úspor uložených v bance

$$i_R = i_N - \pi$$

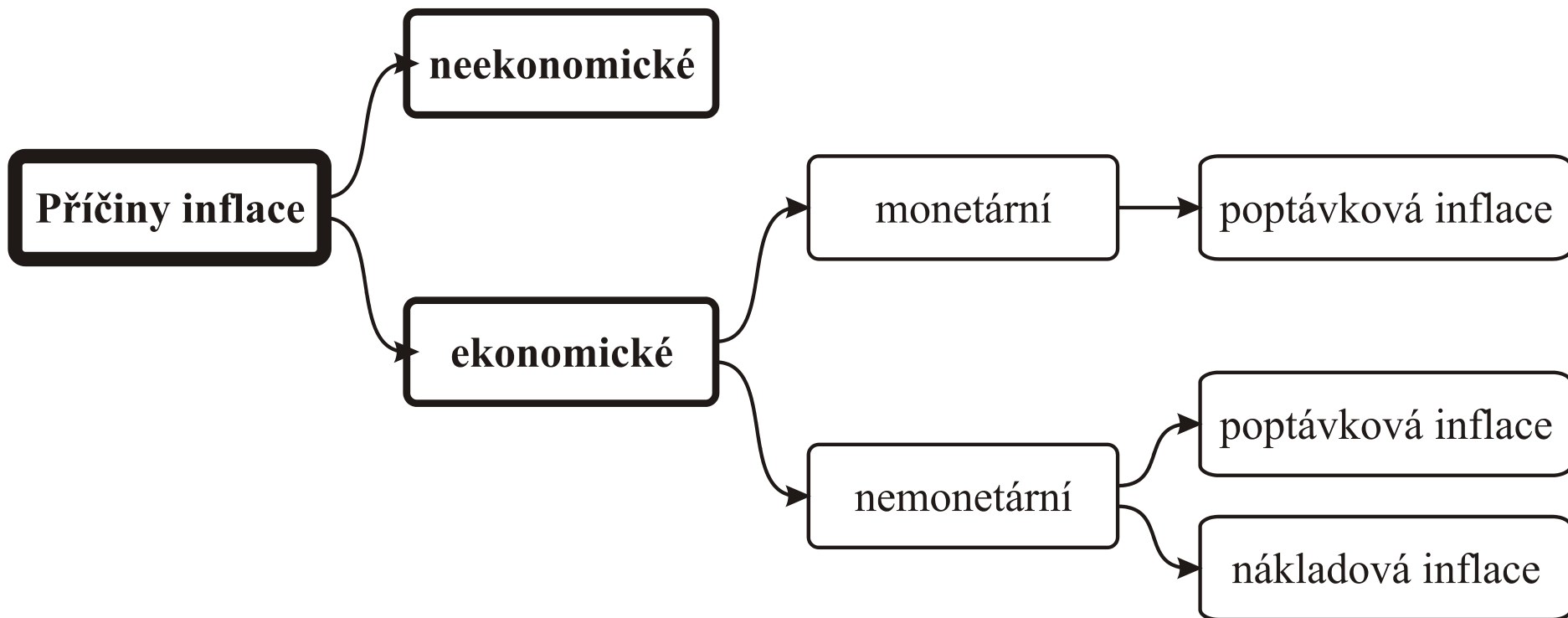
Inflace

inflace je výrazem ekonomické nerovnováhy, v jejímž důsledku dochází k trvalému růstu cenové hladiny

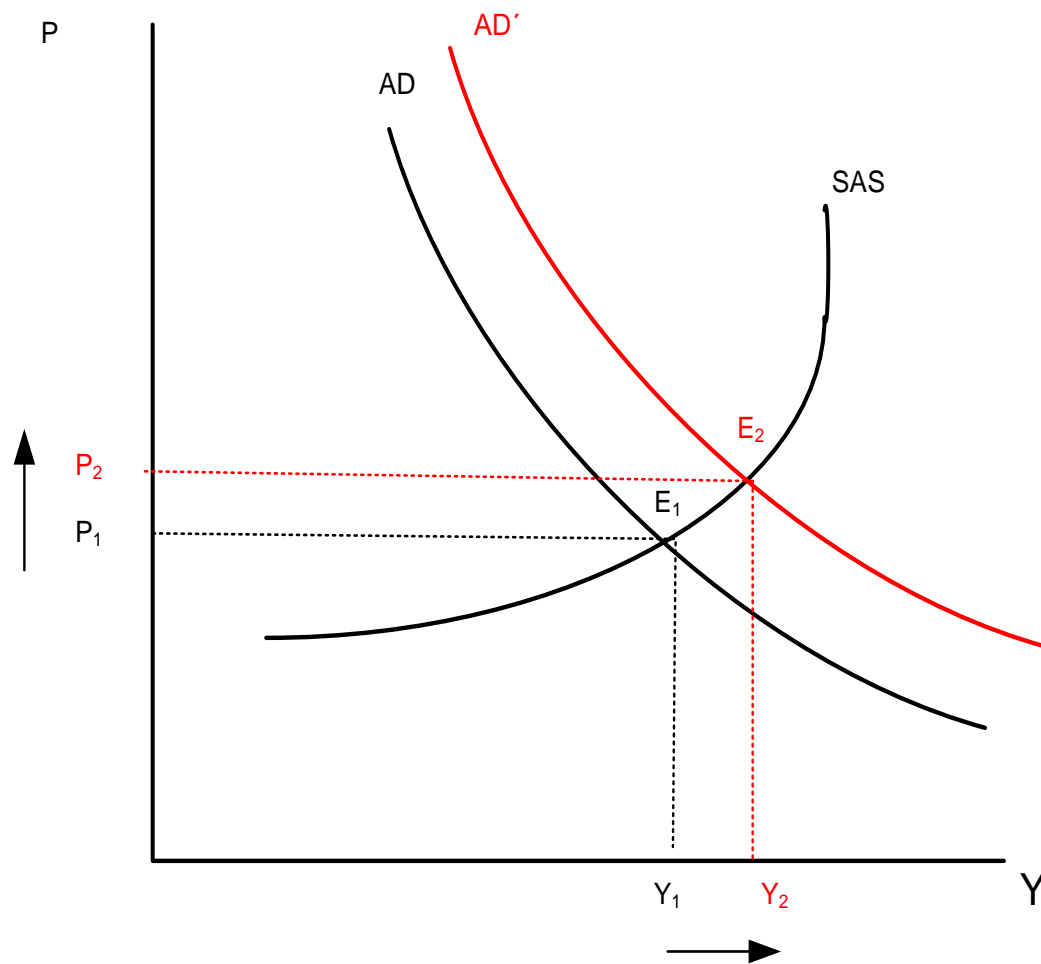
míra inflace π je ekonomická veličina měřící procentní tempo růstu cenové hladiny, tzn. zpravidla procentní tempo růstu indexu spotřebitelských cen

$$\pi_t = \frac{CPI_t - CPI_{t-1}}{CPI_{t-1}} \cdot 100 (\%)$$

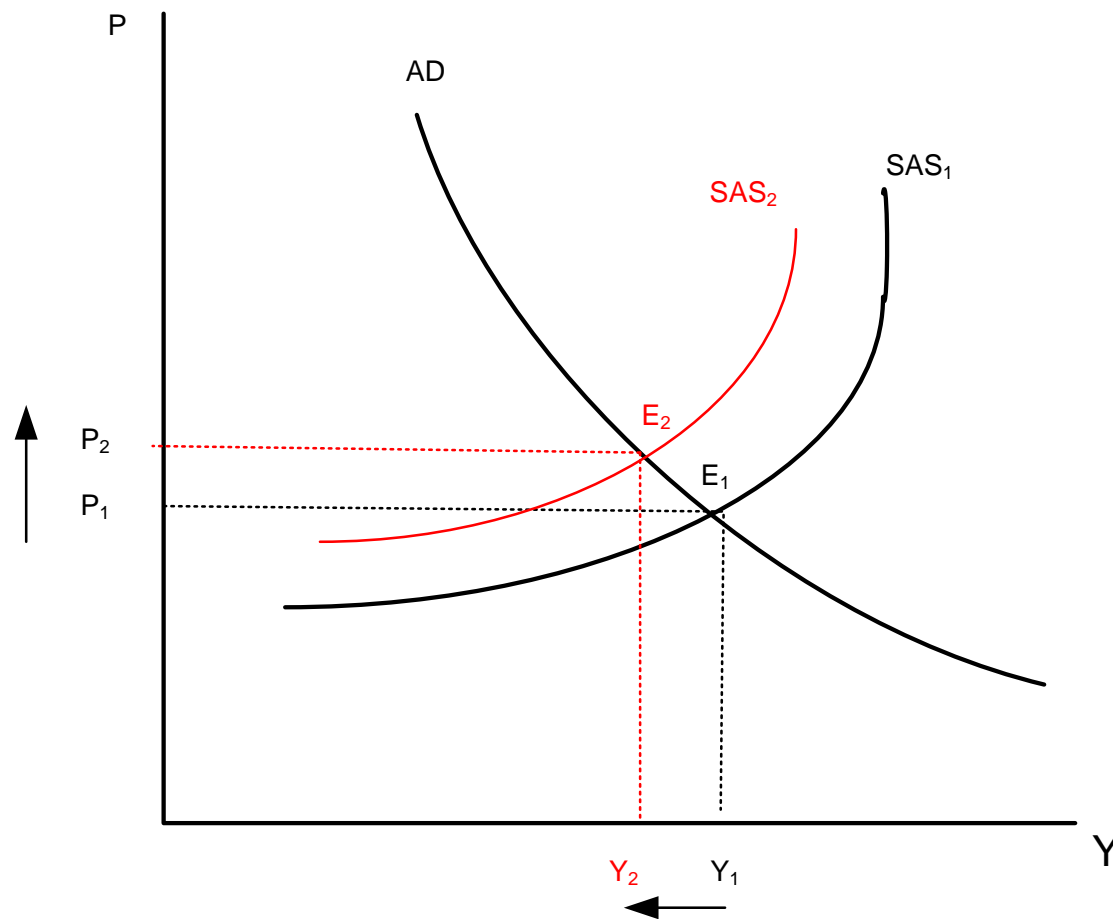
Příčiny vzniku inflace

Inflace tažená poptávkou

Inflace tlačená náklady, nabídková inflace

Klasifikace inflace

mírná inflace – v rozpětí 0 % – 10 % ročně

pádivá – v rozpětí cca 10 % – 50 % ročně

hyperinflace – nad 50 % ročně

deflace je situace, kdy v ekonomice většina cen delší dobu klesá. Jedná se tedy o zápornou míru inflace

dezinflace – na rozdíl od deflace – představuje pokles tempa růstu cenové hladiny, nebo-li pokles tempa inflace.

Klasifikace inflace

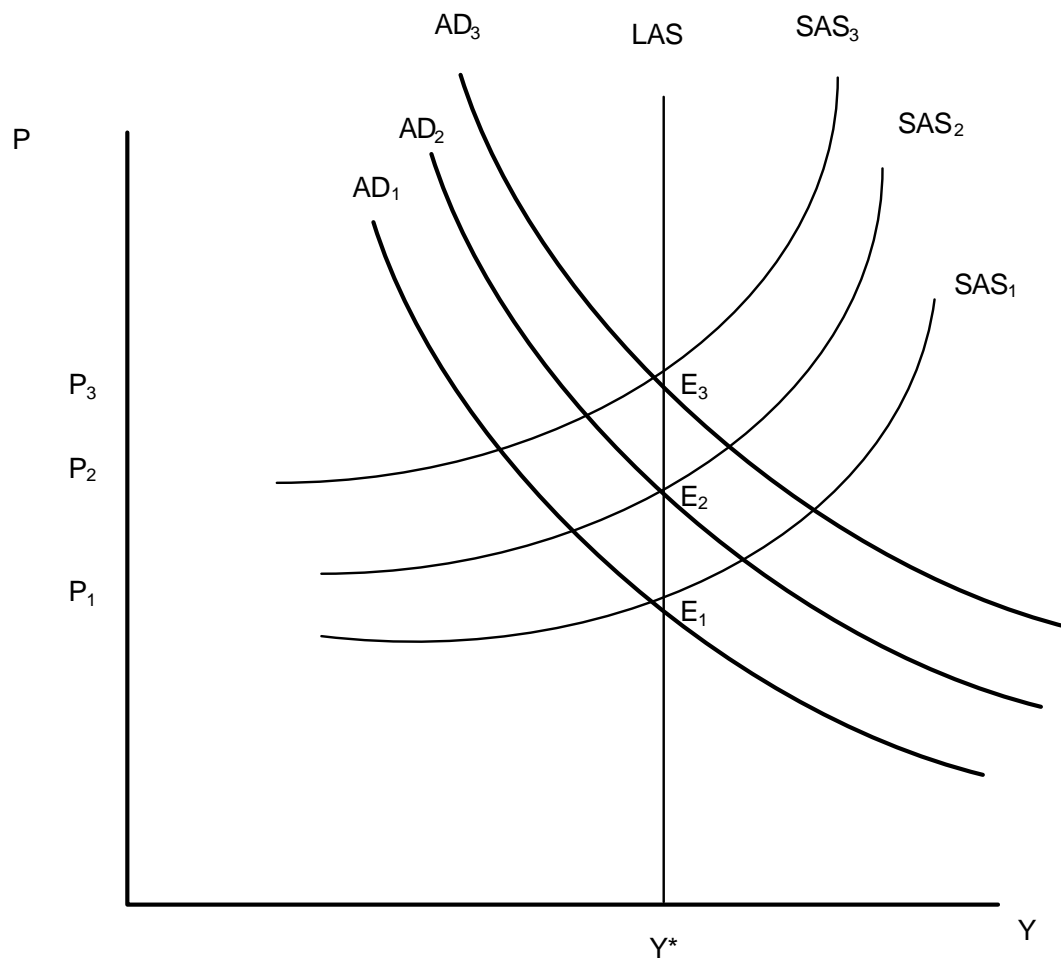
dle jejího projevu u jednotlivých komodit na:

- **rovnoměrnou** inflaci
- **nerovnoměrnou** inflaci

dle míry predikce lze členit inflaci na:

- **očekávanou (setrvačnou)** inflaci
- **neočekávanou** inflaci

Setrvačná inflace

Dopady inflace na ekonomiku

- efekt snižování reálného bohatství
- efekt na přerozdělování bohatství
- efekt narušení informační funkce cen
- efekt zvýšení nejistoty v investičním rozhodování
- efekt pro strukturu spotřebních košů
- efekt rozvírání sociálních nůžek
- efekt pro zahraniční obchod

Spočítejte si osobní inflaci

<https://www.penize.cz/interaktivni-grafiky/59253-spocitejte-si-osobni-inflaci>

Eliminace negativních důsledků inflace

realizace podnikatelské aktivity znamená využití zvyšující se cenové hladiny při růstu cen vlastní produkce, tedy ve svůj prospěch

nákup cenných papírů s vysokou mírou zhodnocení, neboť i v něm se růst cenové hladiny projevuje pozitivně

získání úvěru, neboli upřednostnění současné spotřeby před spotřebou budoucí

nákup měny s nižší mírou inflace

Inflace. Zásadní věci, které potřebujete vědět o znehodnocení peněz

<https://www.e15.cz/video/inflace-zasadni-veci-ktete-potrebuje-vedet-o-znehodnoceni-penez-1373642>

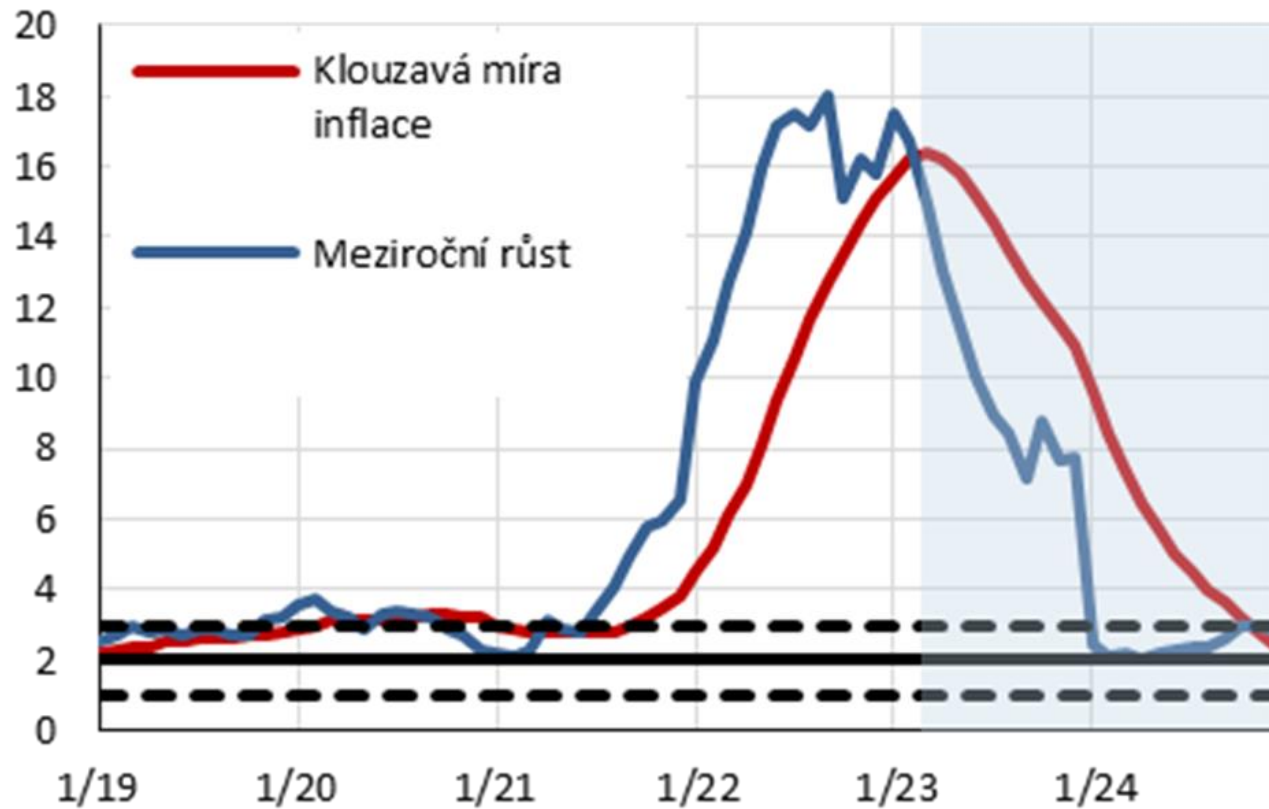
Inflace

MFCR: Makroekonomická-predikce_4/2023

		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
									<i>Predikce</i>
Index spotřebitelských cen									
Úroveň	<i>průměr 2015=100</i>	103,1	105,3	108,3	111,8	116,1	133,6	148,1	
Průměrná míra inflace	%	2,5	2,1	2,8	3,2	3,8	15,1	10,9	
Z toho: Administrativní opatření	<i>p. b.</i>	-0,1	0,3	0,6	0,5	0,0	2,8	3,9	
Tržní růst	<i>p. b.</i>	2,6	1,8	2,2	2,7	3,8	12,3	7,0	
Harmonizovaný index spotřebitelských cen									
Úroveň	<i>průměr 2015=100</i>	103,1	105,1	107,8	111,4	115,1	132,1	148,2	
Průměrná míra inflace	%	2,4	2,0	2,6	3,3	3,3	14,8	12,2	

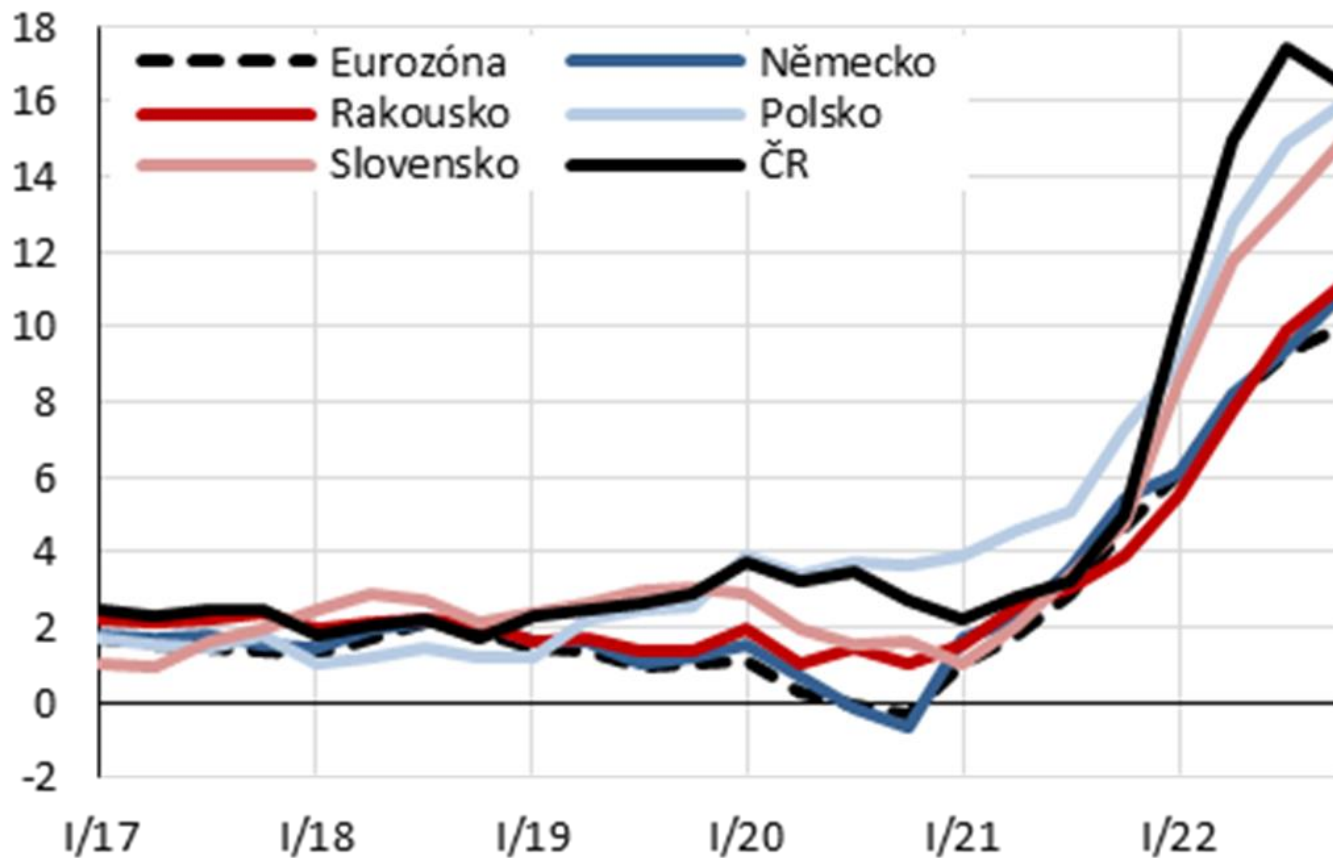
Inflace

MFCR: Makroekonomická-predikce_4/2023

Inflace

MFCR: Makroekonomická-predikce_4/2023

Agregátní trh v modelu *AD-AS*

agregátní poptávka

- odvození tvaru křivky AD
- změny polohy křivky AD

agregátní nabídka

- tvar AS v krátkém a dlouhém období
- změna polohy křivky AS

rovnováha v modelu *AD-AS*

- dosahování rovnováhy

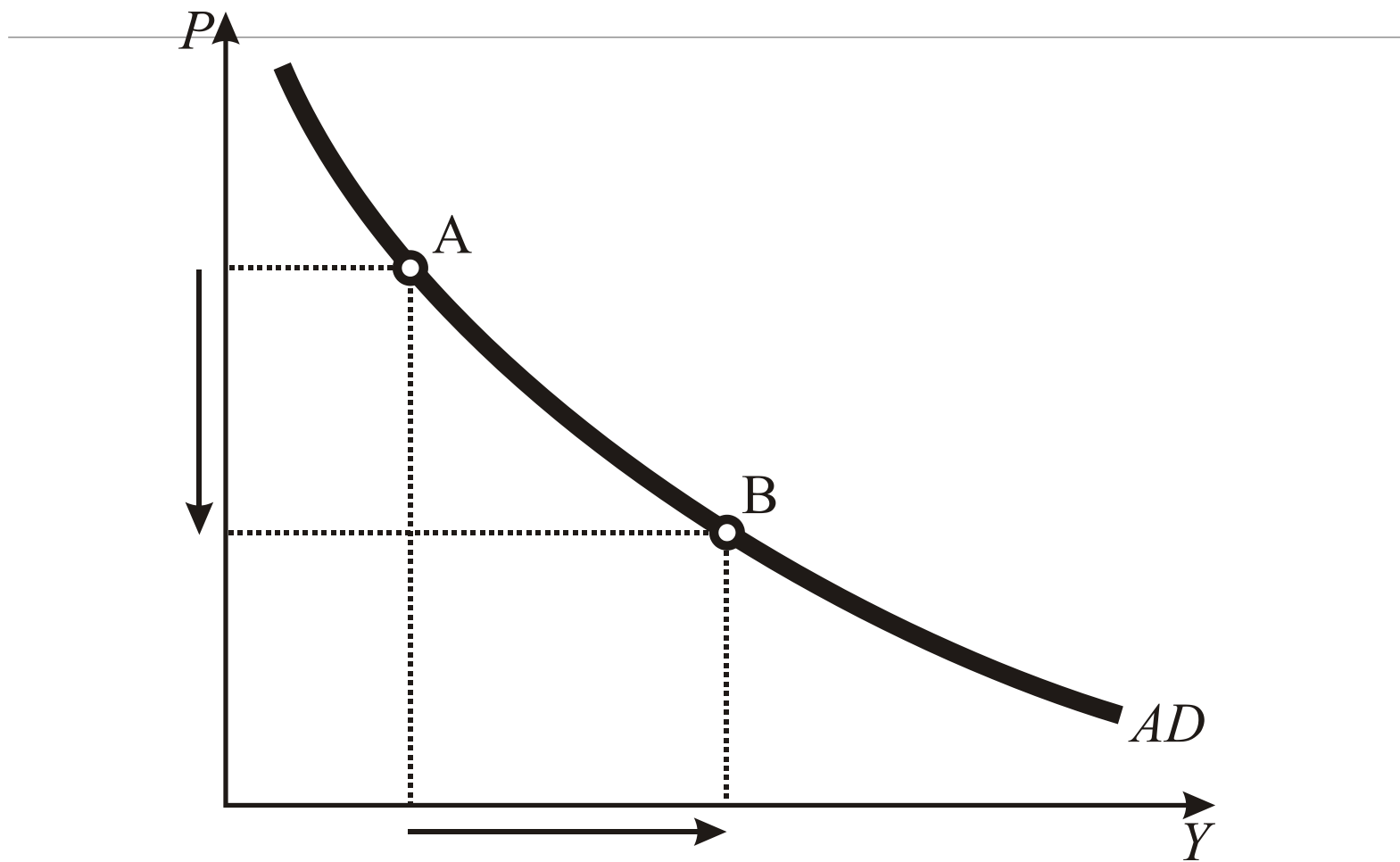
Agregátní poptávka a křivka agregátní poptávky

agregátní poptávka představuje souhrnný objem poptávky všech ekonomických subjektů v daném hospodářském celku

$$AD = C + I + G + NX, \text{ kde } NX = X - M$$

vztah mezi agregátním poptávaným množstvím a agregátní úrovní cen graficky znázorňuje **křivka agregátní poptávky**

Křivka agregátní poptávky

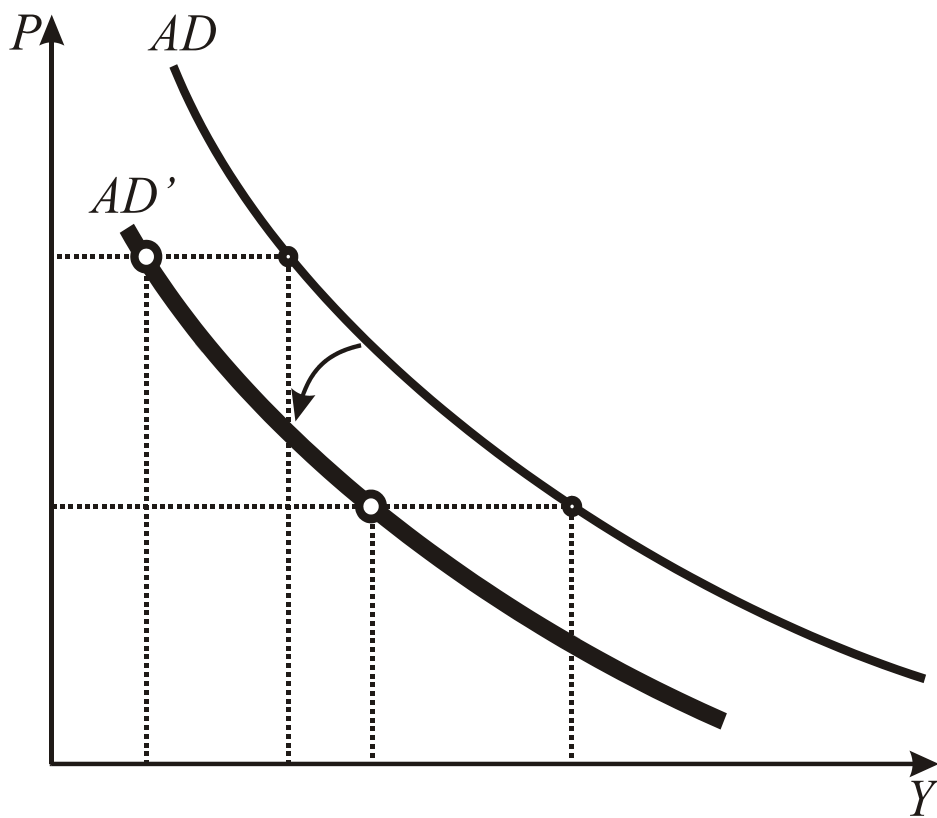
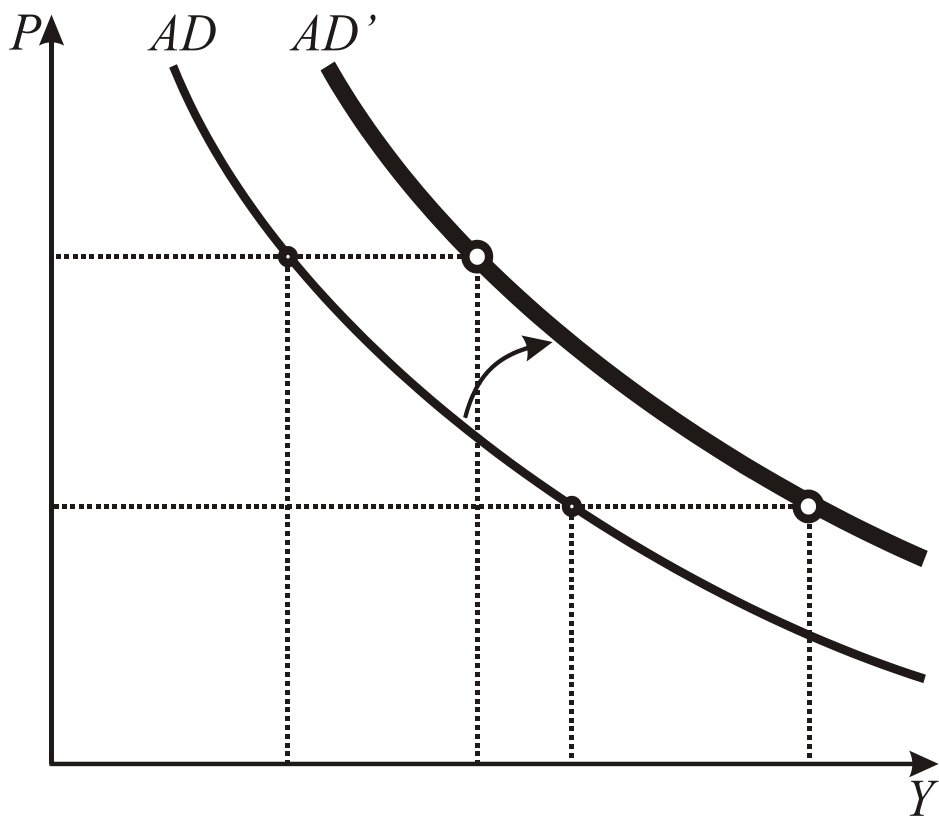
Odvození tvaru agregátní poptávky

efekt úrokové míry: $\downarrow P$ - $\downarrow MD$ - $\downarrow i$ - $\uparrow I$, $\uparrow C$ - $\uparrow Q_D$ - posun po křivce AD dolů

efekt bohatství: $\downarrow P$ - \uparrow reálných peněžních zůstatků nad úroveň, kterou si domácnosti přejí držet - $\uparrow C$ - $\uparrow Q_D$ - posun po křivce AD dolů

zahraniční efekt: $\downarrow P$ - pro zahraniční zákazníky domácí zboží levnější - $\uparrow X$, $\downarrow M$ - $\uparrow NX$ - $\uparrow Q_D$ - posun po křivce AD dolů

Poptávkové šoky (posun křivky AD)

Pozitivní poptávkové šoky

- růst celkového bohatství domácností
- růst počtu obyvatel
- pokles míry zdanění osobních důchodů
- růst vládních výdajů na nákup zboží a služeb
- růst transferových plateb
- pokles úrokových měr
- růst reálných důchodů v zahraničí
- znehodnocení měnového kurzu
- změny v očekáváních domácností a firem týkajících se budoucího vývoje ekonomiky

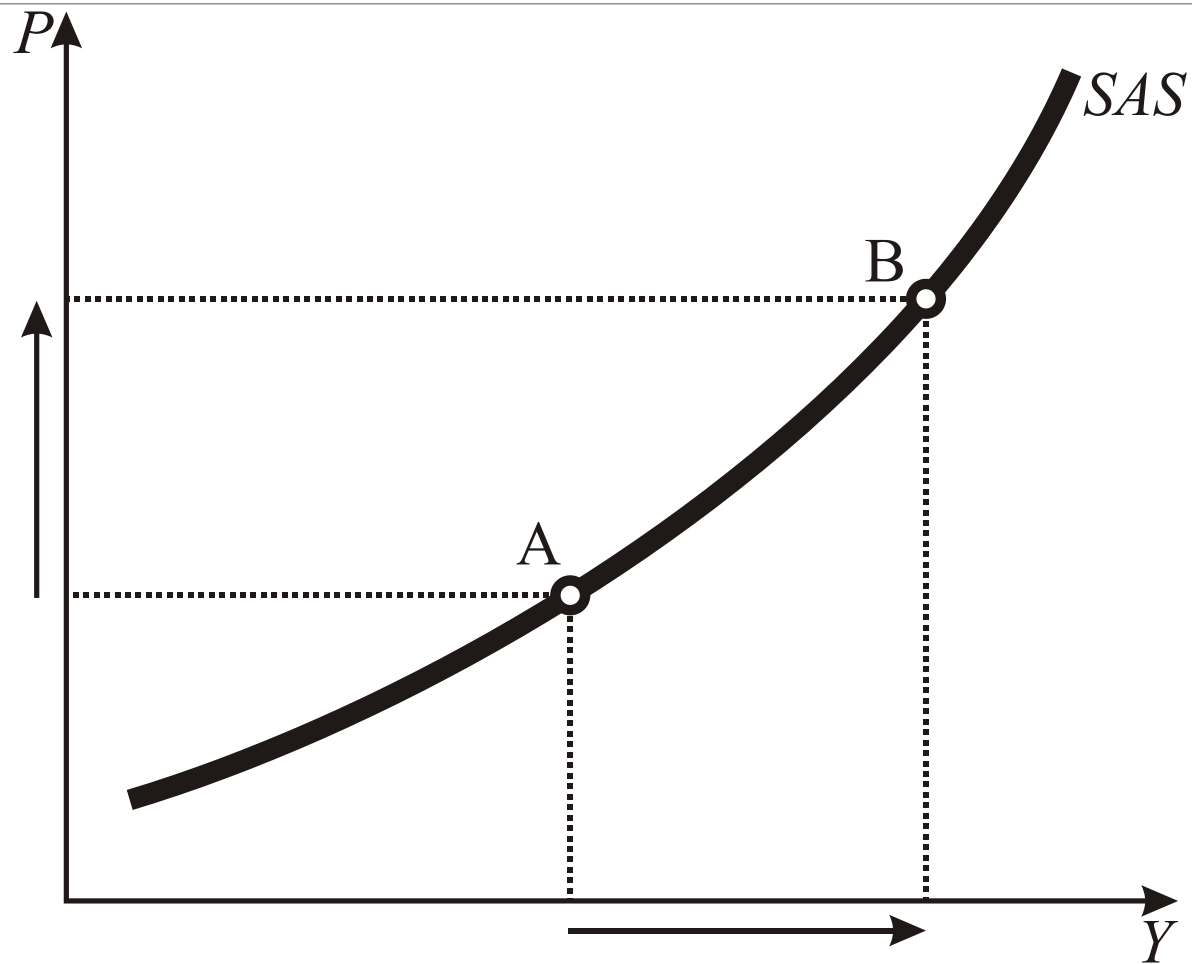
Agregátní nabídka a křivka agregátní nabídky

agregátní nabídka představuje souhrnný objem zboží a služeb, které jsou firmy ochotné vyrobit při určité cenové hladině a při dané úrovni výrobních kapacit a výrobní technologie

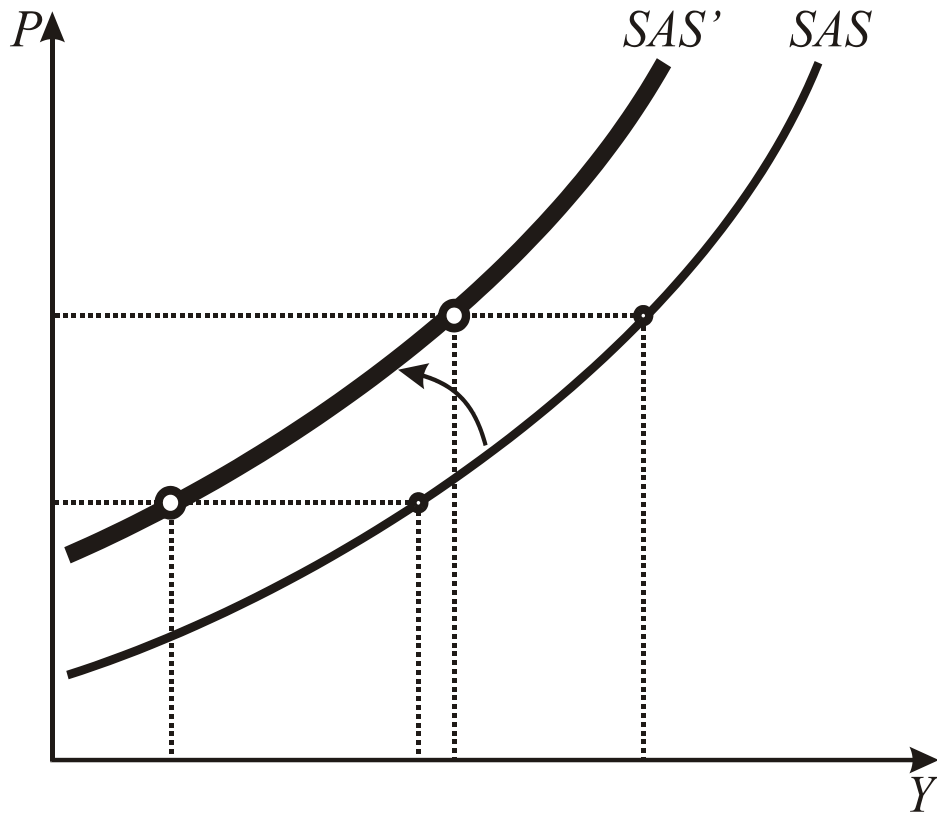
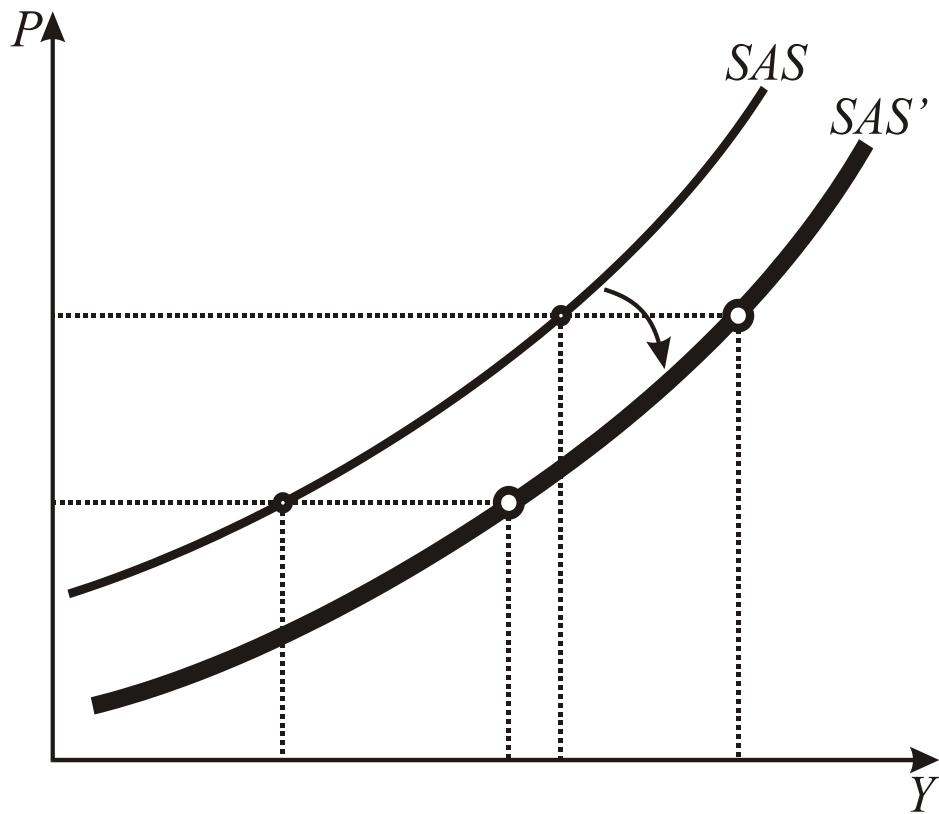
funkční závislost mezi celkovým objemem nabízených statků a služeb a cenovou hladinou lze graficky znázornit pomocí **křivky agregátní nabídky**

křivka **krátkodobé agregátní nabídky SAS** je pozitivně skloněná

Krátkodobá agregátní nabídka

Nabídkové šoky (posun křivky SAS)

Pozitivní nabídkové šoky

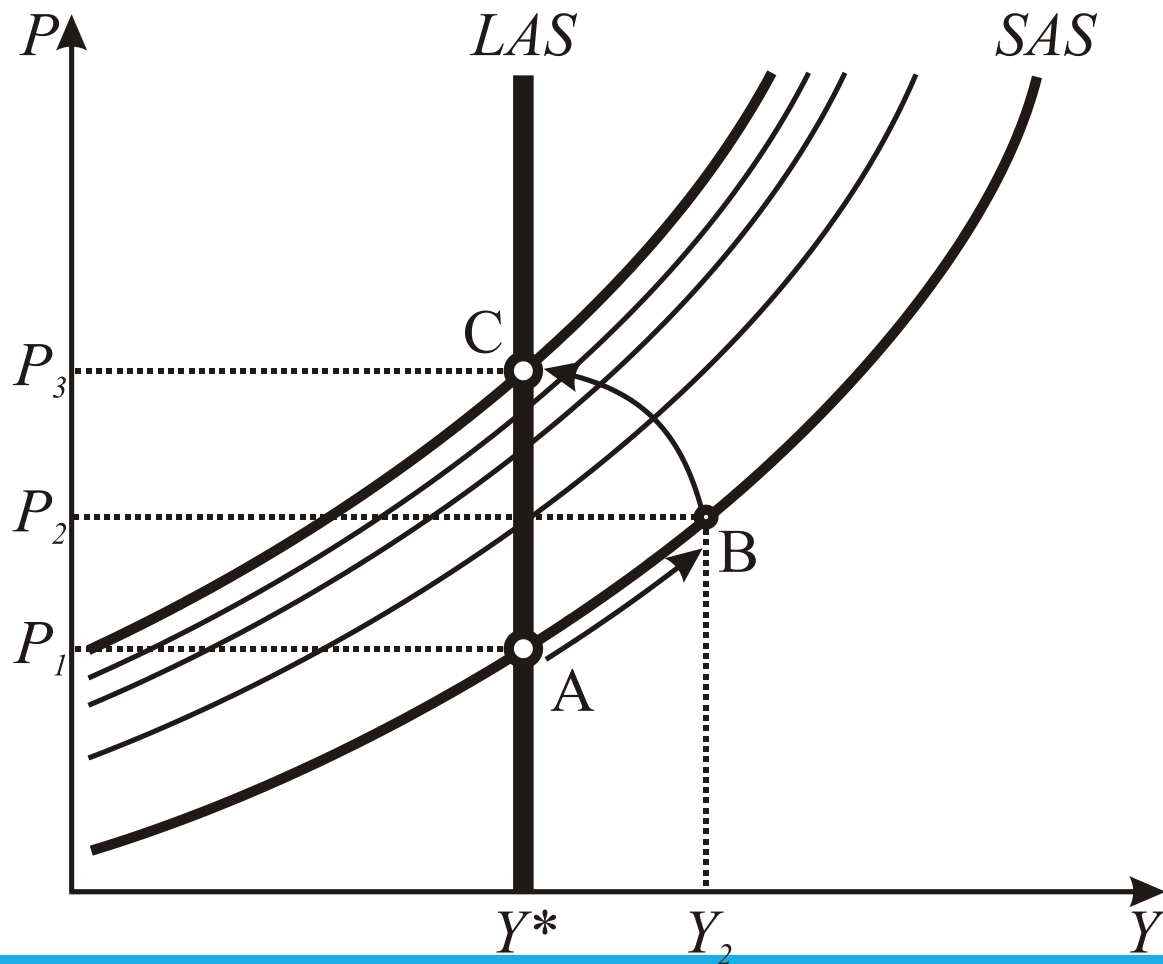
➤ **pozitivní nominální nabídkové šoky:**

- snížení nominálních mzdových sazeb
- pokles sociálních odvodů zaměstnavatelem
- pokles cen surovin a energií
- snížení daňové zátěže firem

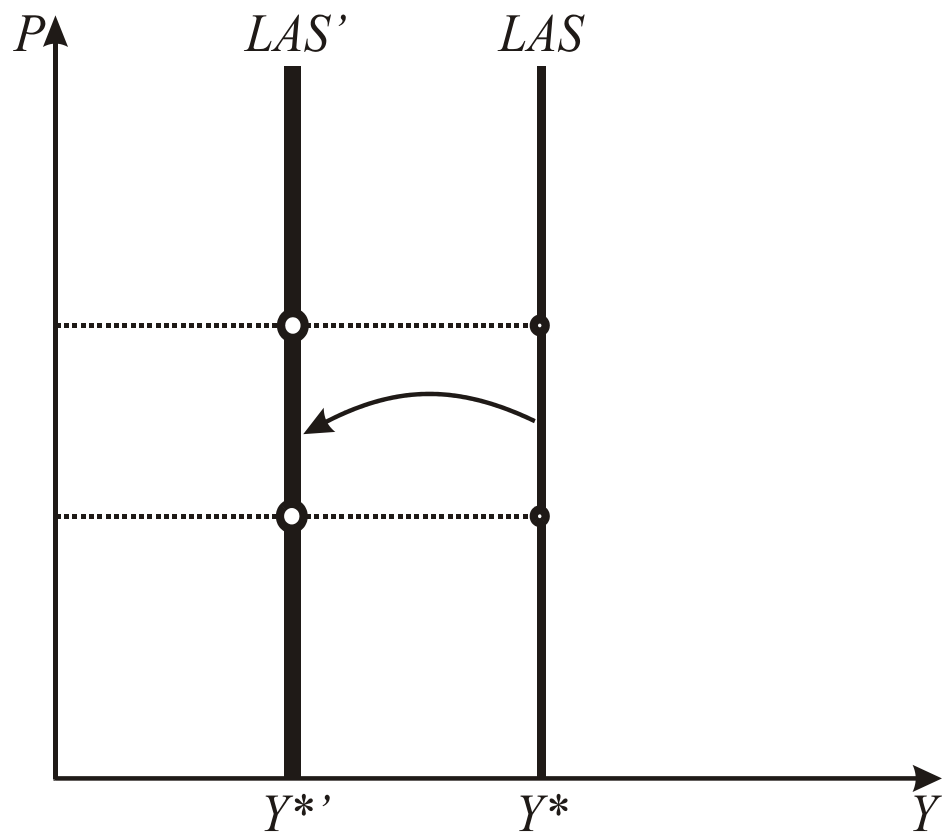
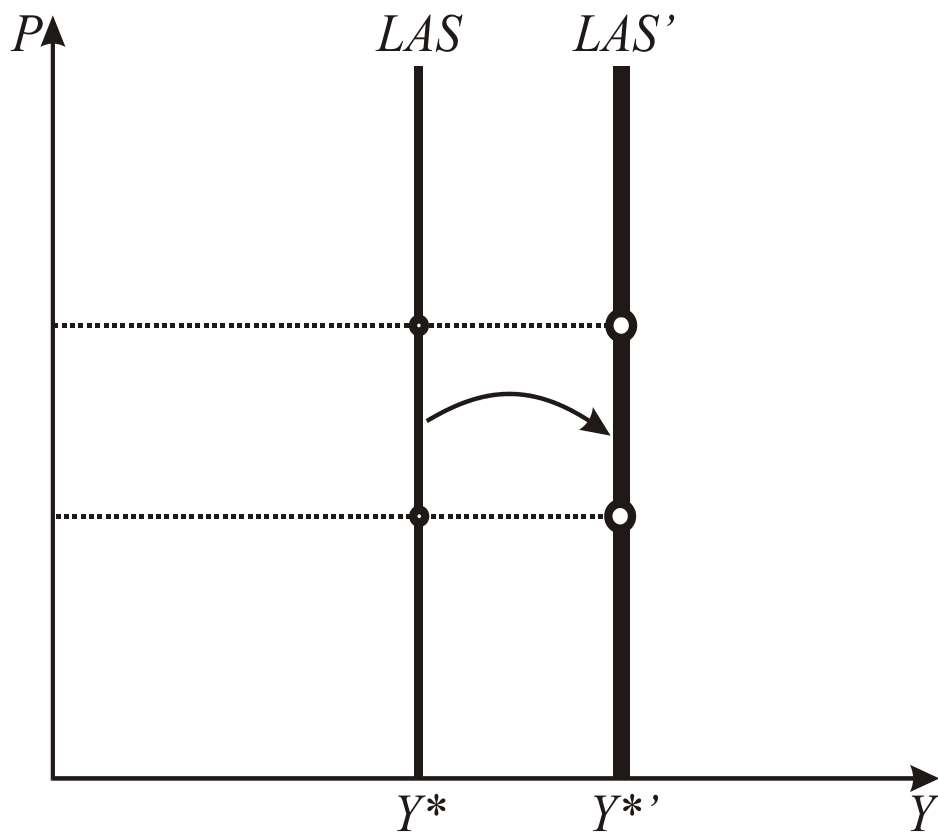
➤ **pozitivní reálné nabídkové šoky**

- zvyšování produktivity práce
- zvyšování kapitálové vybavenosti firem
- technologický pokrok
- růst počtu obyvatel

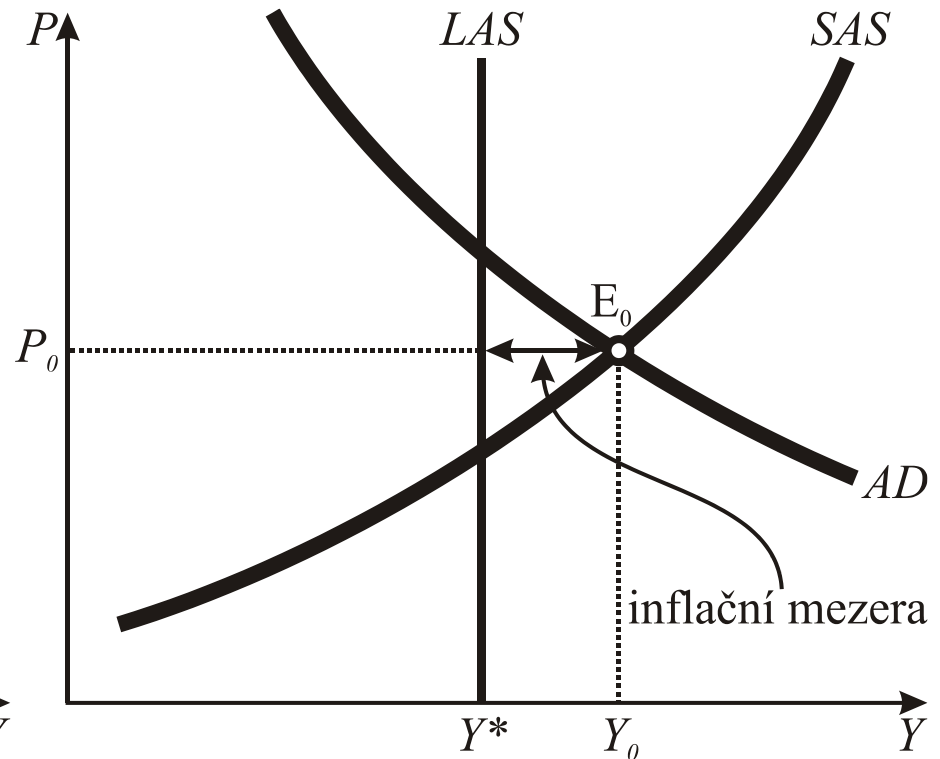
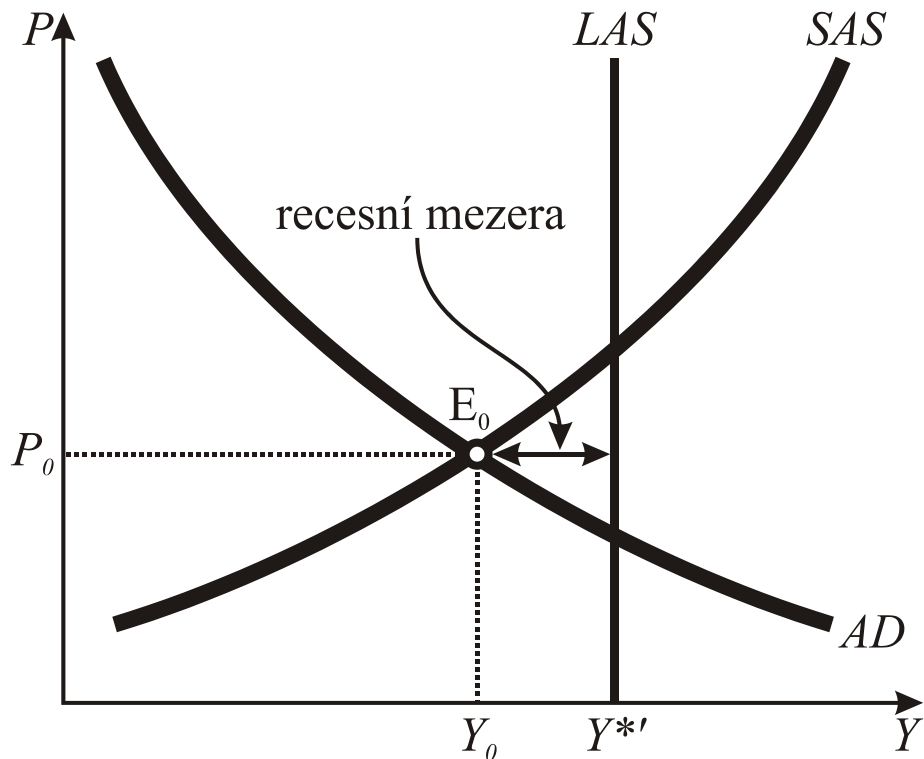
Dlouhodobá agregátní nabídka

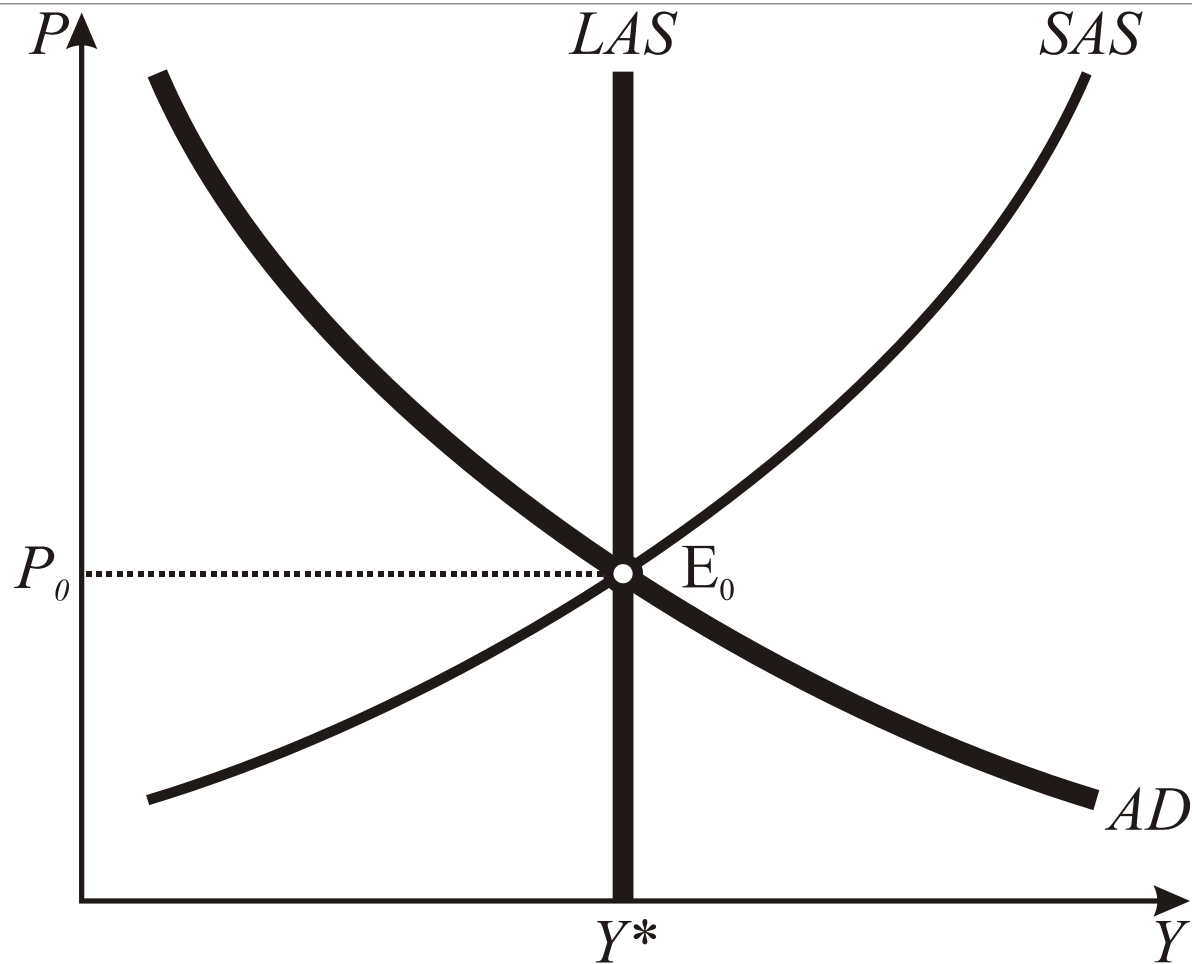
Pozitivní a negativní reálný nabídkový šok na LAS

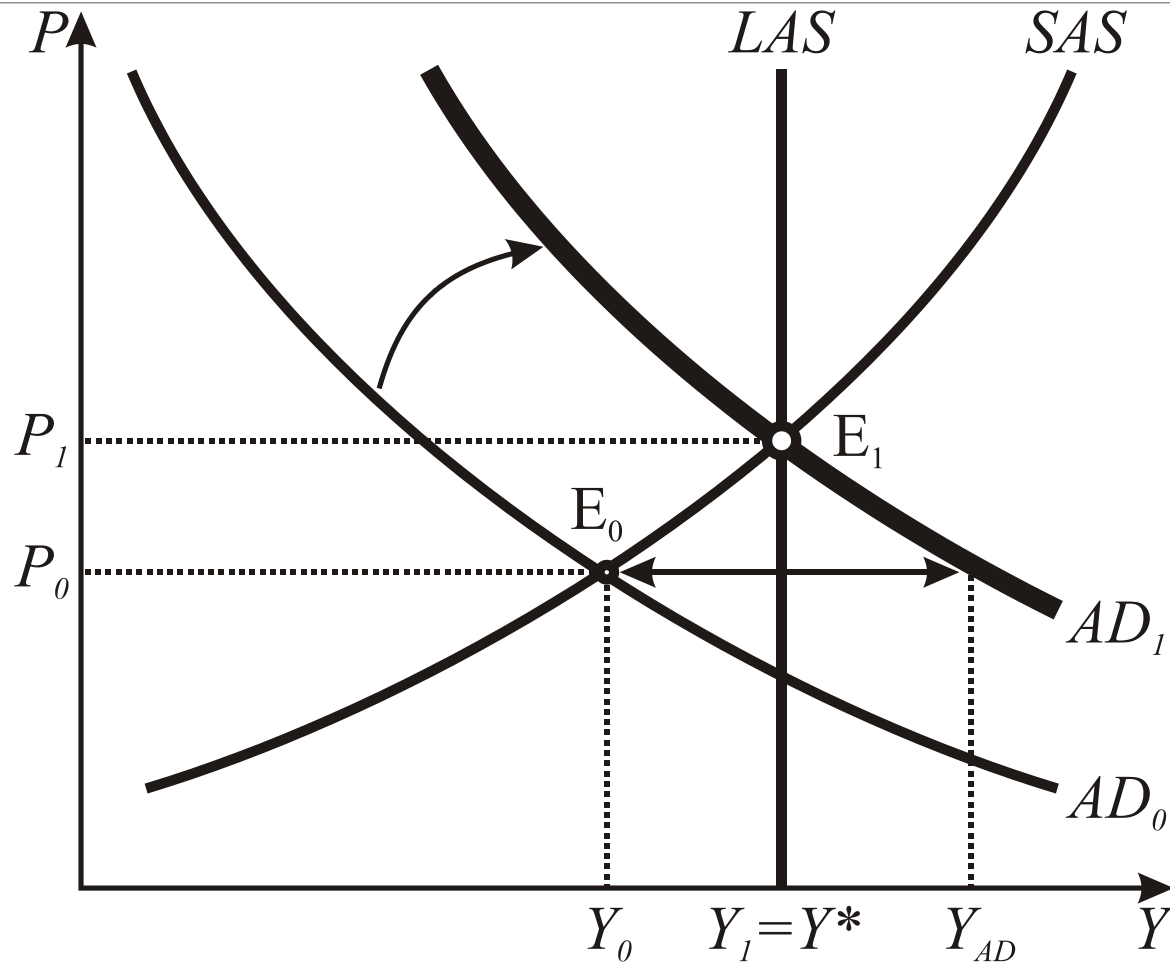
Makroekonomická rovnováha v krátkém období

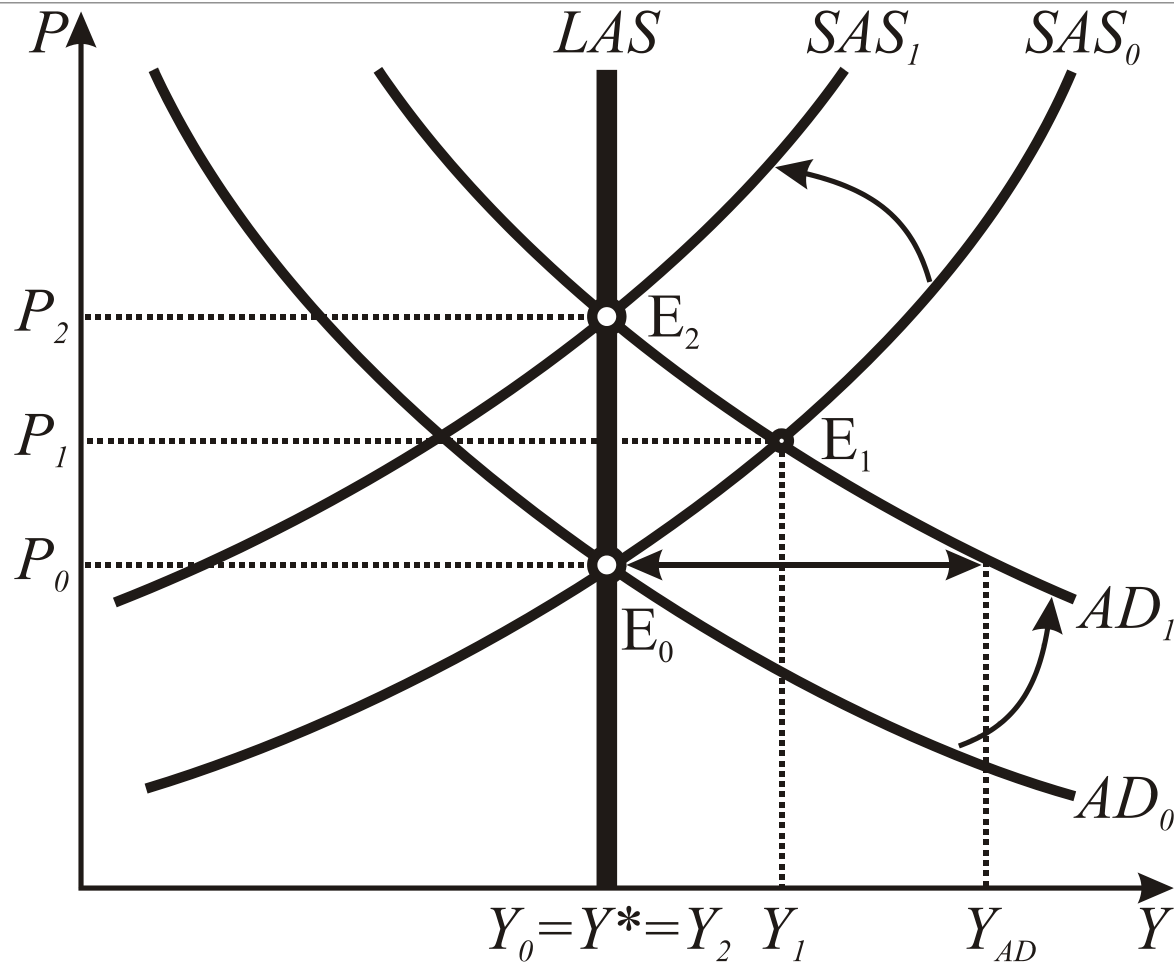
Makroekonomická rovnováha v dlouhém období

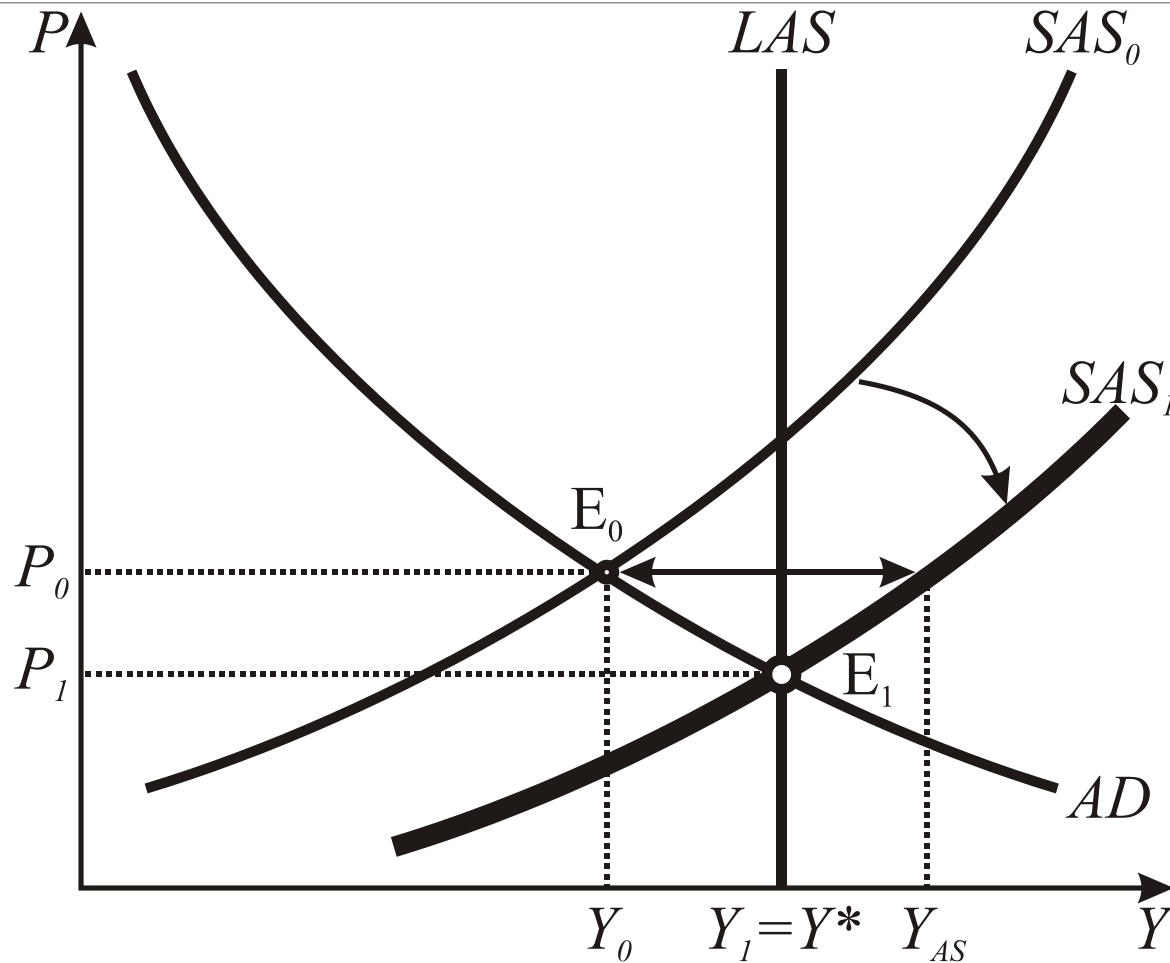
Pozitivní poptávkový šok v recesní mezeře

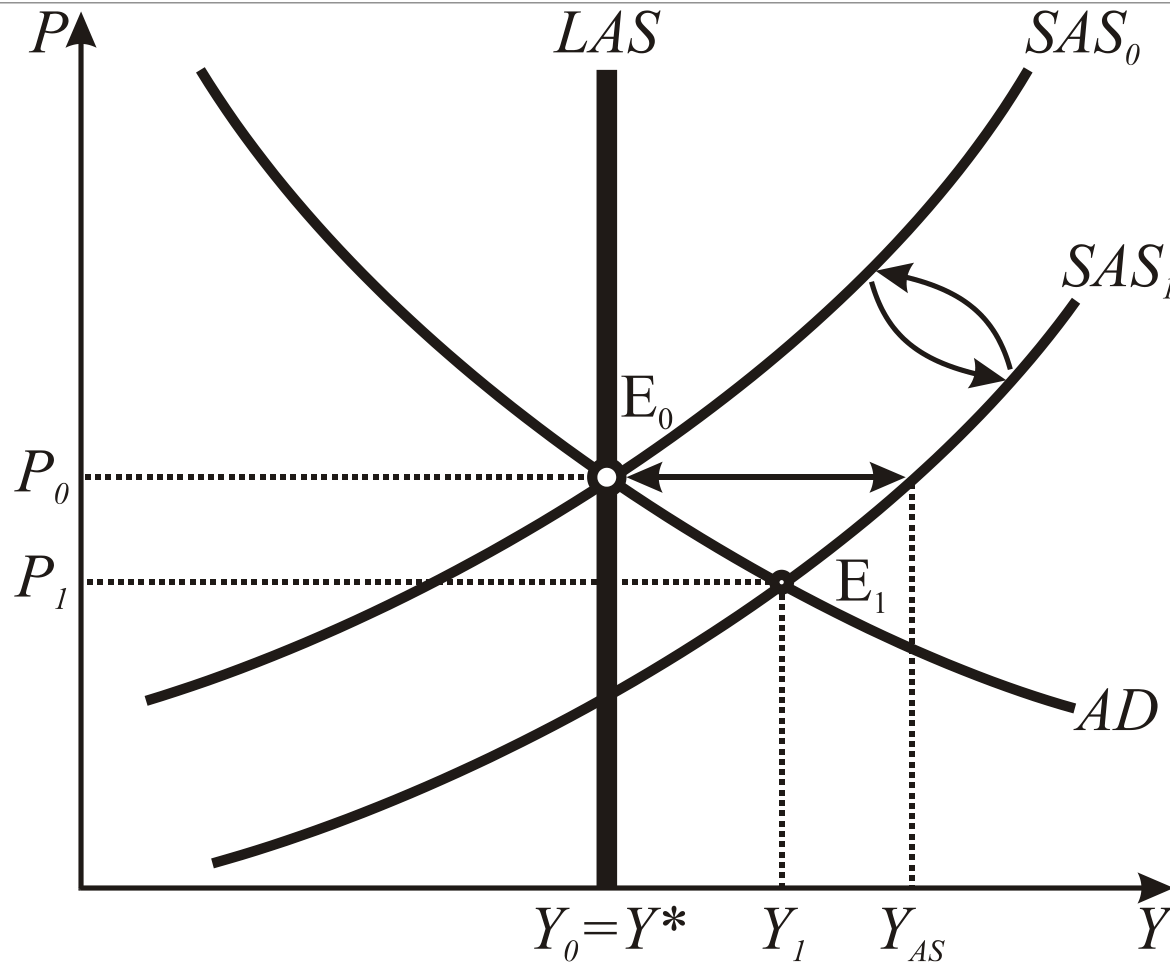
Pozitivní poptávkový šok v inflační mezeře

Pozitivní nabídkový šok v recesní mezeře

Pozitivní nabídkový šok v inflační mezeře

Nezaměstnanost

ekonomicky aktivní obyvatelstvo L se dělí na zaměstnané E , nezaměstnané U a ostatní O

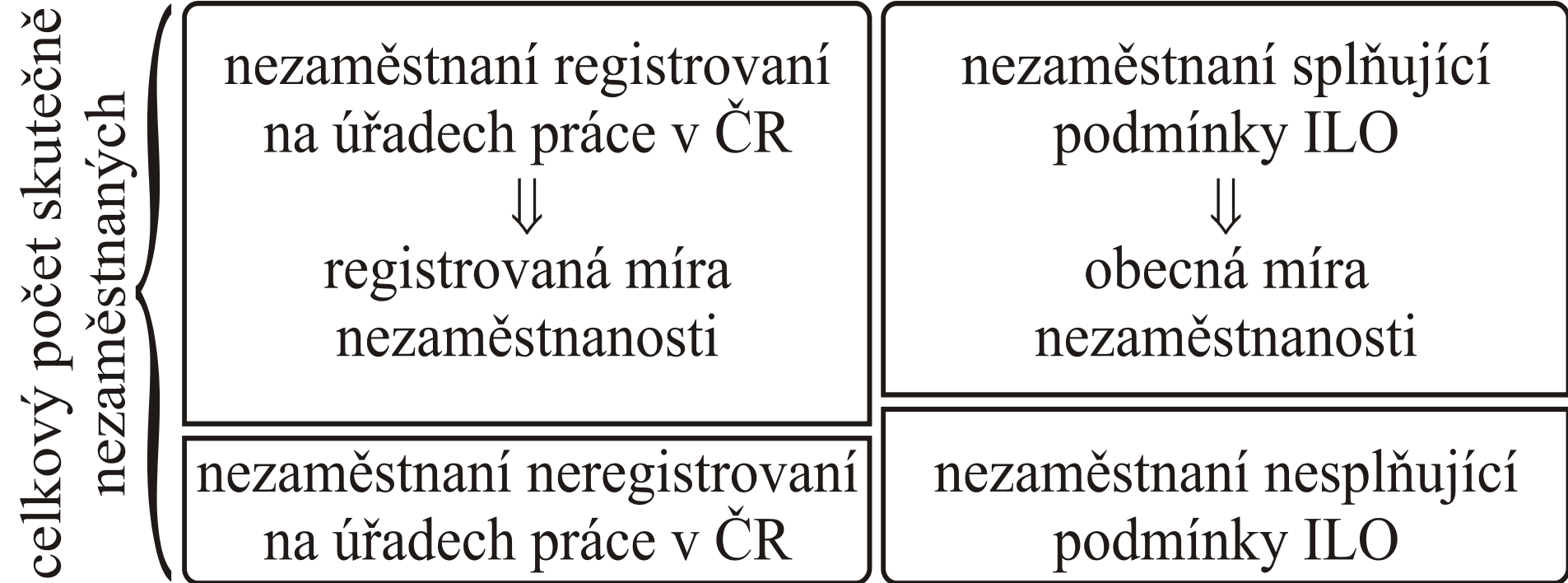
míra nezaměstnanosti u vyjadřuje procentuální podíl nezaměstnaných na celkové pracovní síle ekonomiky

míra nezaměstnanosti

$$u = \frac{U}{E + U} \cdot 100 (\%) = \frac{U}{L} \cdot 100 (\%)$$

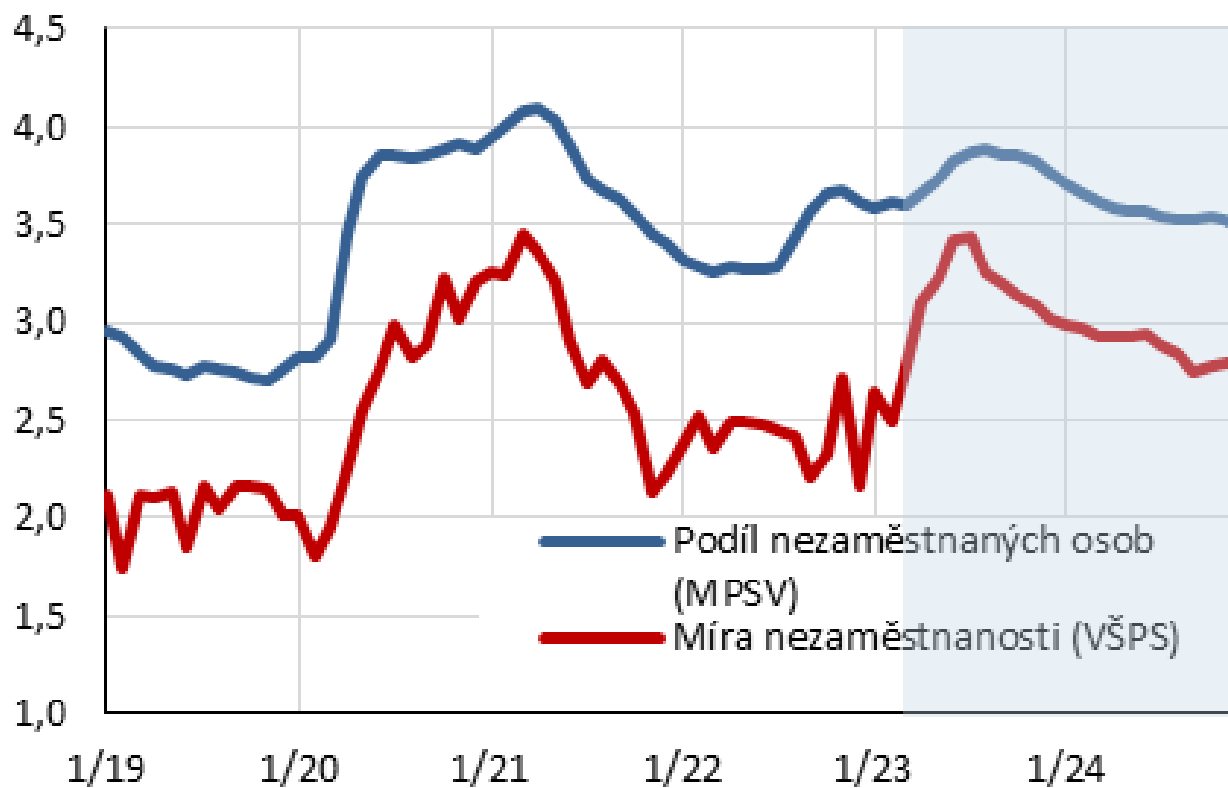
míra zaměstnanosti je poměr počtu zaměstnaných osob E a celkového práce schopného obyvatelstva L

Rozdílné pojetí nezaměstnaných podle MPSV a podle ILO

Vývoj nezaměstnanosti v ČR

MFCR: Makroekonomická-predikce_4/2023

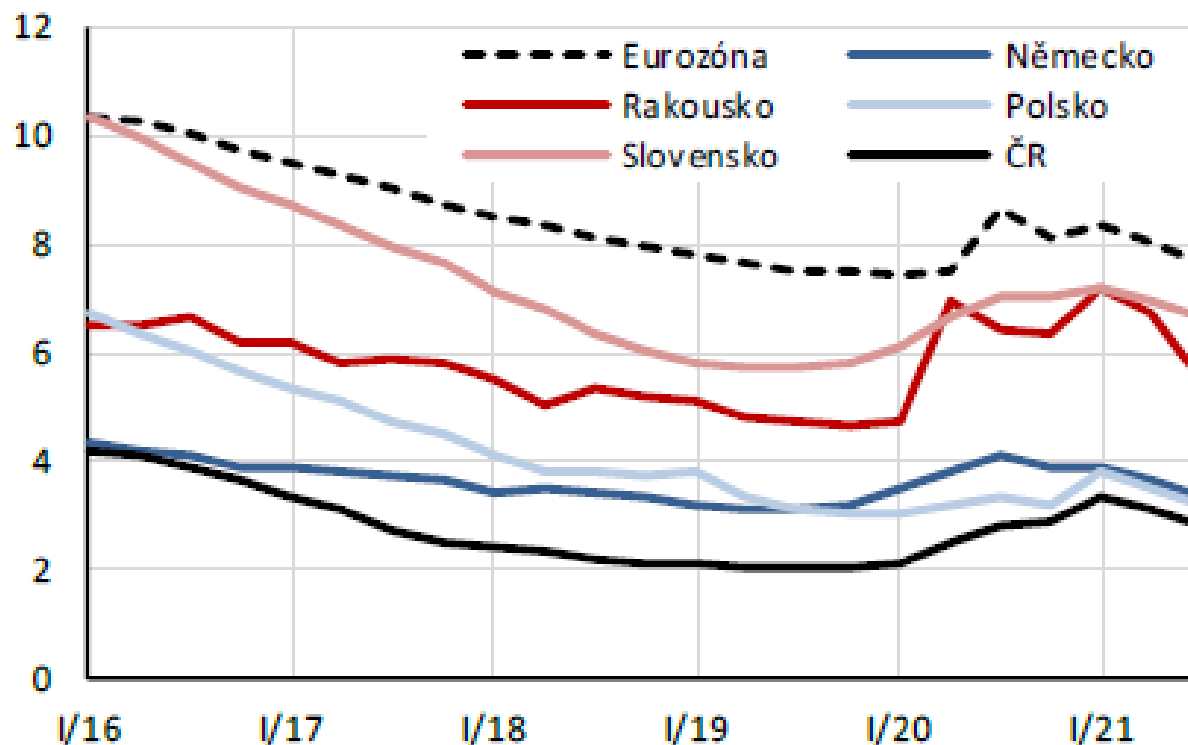
Vývoj nezaměstnanosti v ČR

MFCR: Makroekonomická-predikce_4/2023

		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
								Predikce	Predikce
Výběrové šetření pracovních sil – ČSÚ									
Zaměstnanost	<i>prům. v tis.osob</i>	5 222	5 294	5 303	5 235	5 213	5 171	5 161	5 191
	<i>růst v %</i>	1,6	1,4	0,2	-1,3	-0,4	-0,8	-0,2	0,6
Zaměstnanci	<i>prům. v tis.osob</i>	4 327	4 396	4 412	4 351	4 383	4 345	4 330	4 355
	<i>růst v %</i>	1,7	1,6	0,4	-1,4	0,7	-0,9	-0,3	0,6
Podnikatelé	<i>prům. v tis.osob</i>	894	897	891	884	831	826	831	836
	<i>růst v %</i>	1,4	0,4	-0,8	-0,7	-6,0	-0,6	0,7	0,5
Nezaměstnanost	<i>prům. v tis.osob</i>	156	122	109	137	150	123	160	151
Míra nezaměstnanosti	<i>průměr v %</i>	2,9	2,2	2,0	2,6	2,8	2,3	3,0	2,8
Dlouhodobá nezaměstnanost	<i>prům. v tis.osob</i>	54	37	33	30	41	33	.	.

Míra nezaměstnanosti - srovnání

mezinárodně srovnatelná míra nezaměstnanosti v %, sezónně očištěno

Zdroj: Eurostat.

Klasifikace nezaměstnanosti

frikční nezaměstnanost

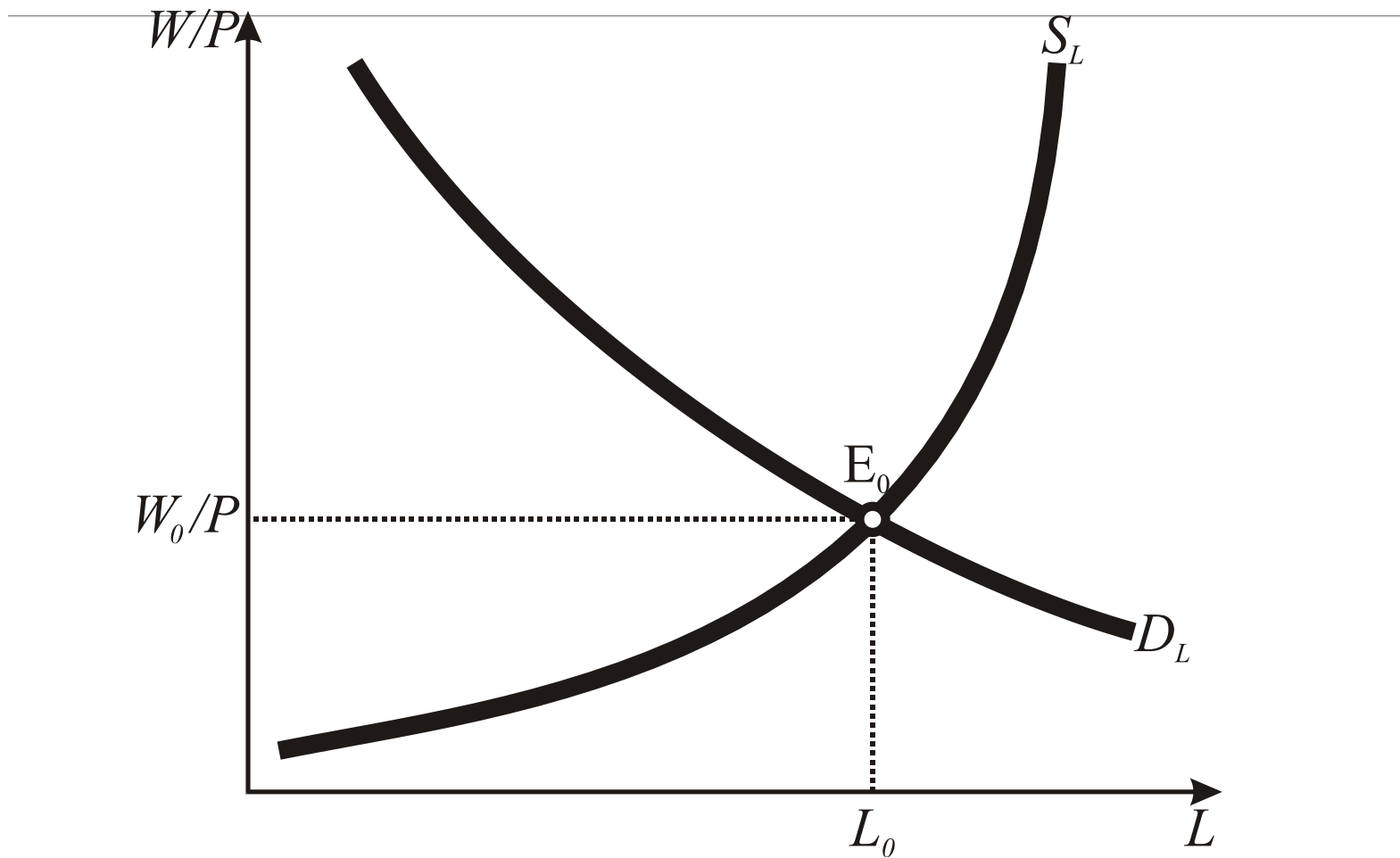
strukturální nezaměstnanost

cyklická nezaměstnanost

sezónní nezaměstnanost

přirozená míra nezaměstnanosti u^* (resp. plná zaměstnanost) je úroveň nezaměstnanosti odpovídající součtu sezónní, frikční a strukturální nezaměstnanosti (při nulové cyklické nezaměstnanosti)

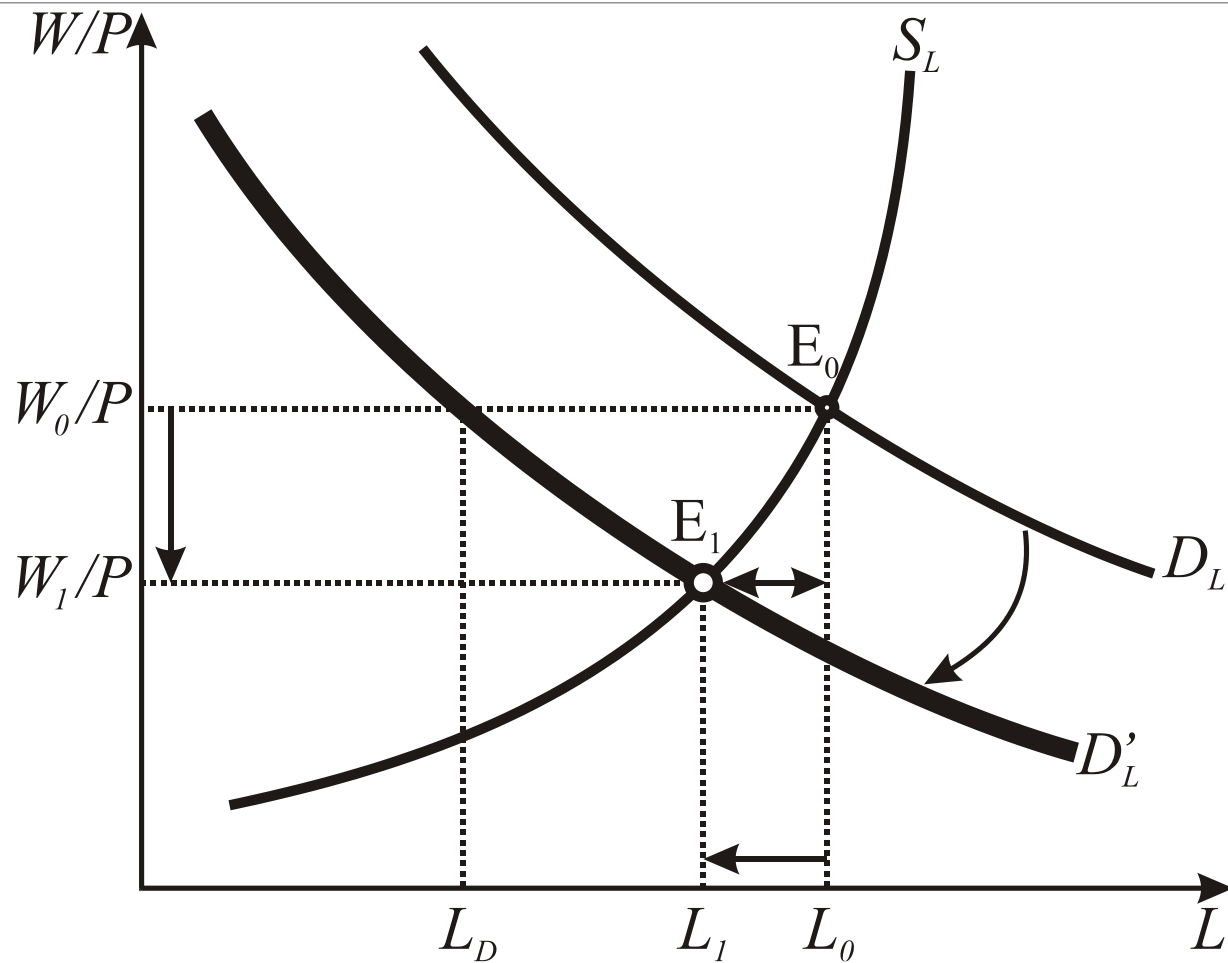
Trh práce

Dobrovolná nezaměstnanost v neoklasickém modelu práce

- **(Neo)Klasický model** vychází z předpokladu dokonale se čistících trhů, tedy i trhu práce.
- Tržní mechanismus
- Flexibilní mzdy a ceny

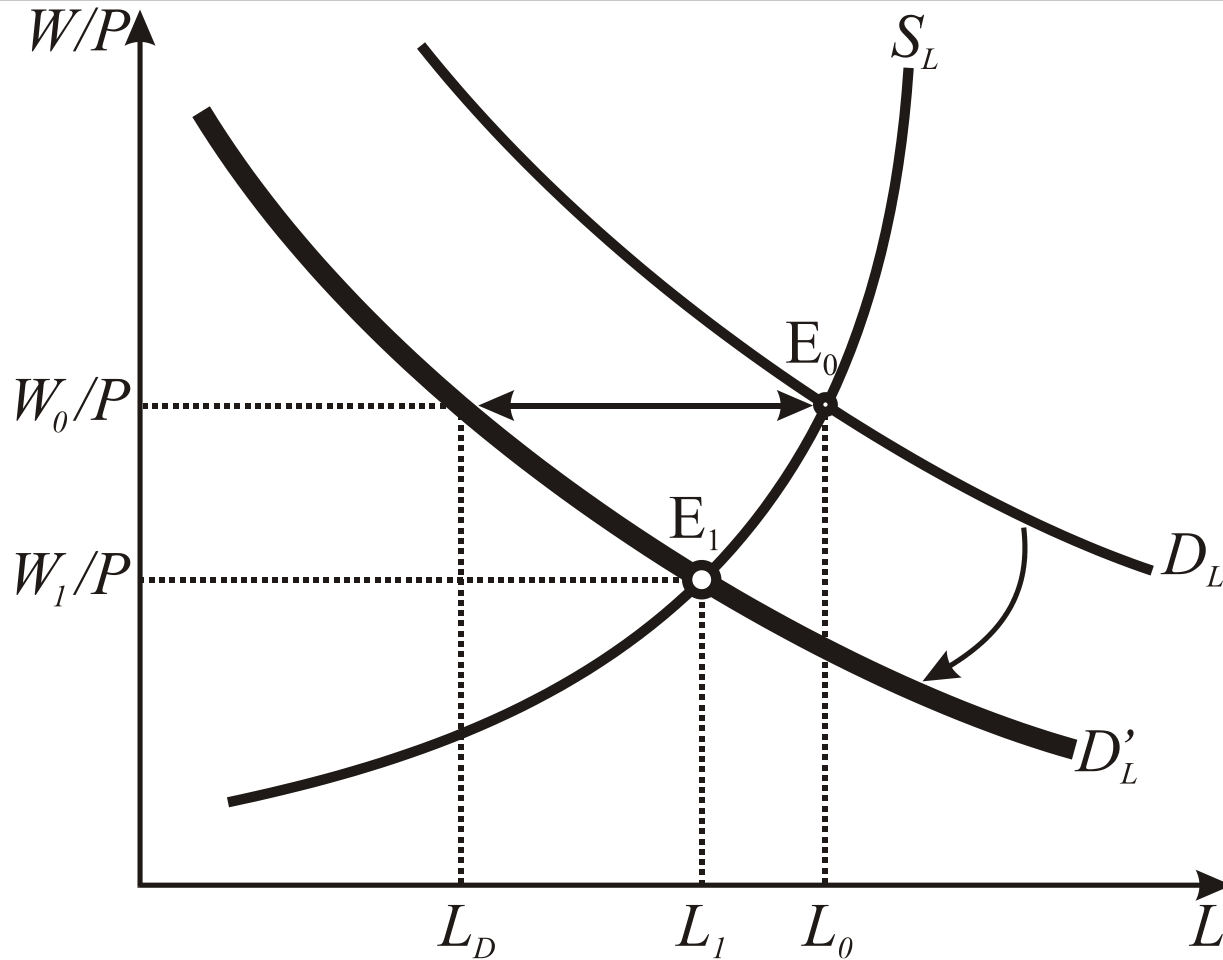
Dobrovolná nezaměstnanost v neoklasickém modelu práce

Nedobrovolná nezaměstnanost v keynesovském modelu práce

- **Keynesiánský přístup** - ústředním východiskem keynesiánské teorie trhu práce je strnulost nominálních mezd
- **Mzdové rigidity** - strnulosti mezd, které z různých příčin brání změnám velikosti mezd v krátkém období
- **nedobrovolná nezaměstnanost**

Nedobrovolná nezaměstnanost v keynesovském modelu práce

Dopady nezaměstnanosti na ekonomiku

ekonomická ztráta (náklady ztracené příležitosti)

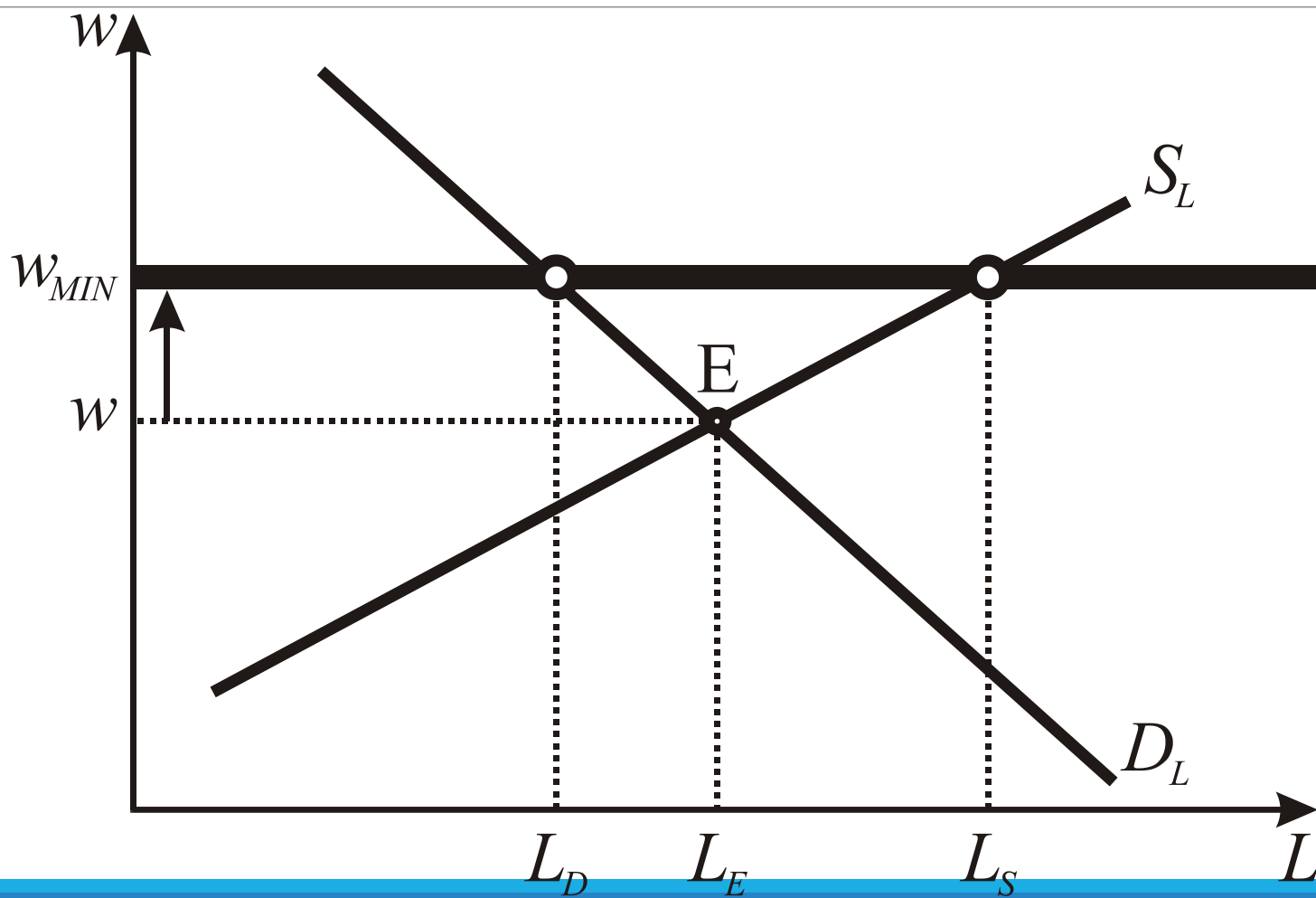
výdaje ze státního rozpočtu (podpory v nezaměstnanosti)

ztráta kvalifikace pracovní síly

cesty **působení proti** příliš vysoké nezaměstnanosti:

1. stimulace poptávky po práci
2. regulace nabídky práce

Stanovení minimální mzdy

Období	Výše minimální mzdy	
	v Kč za měsíc	v Kč za hodinu
1991 únor	2 000	10,80
1992 leden	2 200	12,00
1996 leden	2 500	13,60
1998 leden	2 650	14,80
1999 leden	3 250	18,00
1999 červenec	3 600	20,00
2000 leden	4 000	22,30
2000 červenec	4 500	25,00
2001 leden	5 000	30,00
2002 leden	5 700	33,90
2003 leden	6 200	36,90
2004 leden	6 700	39,60
2005 leden	7 185	42,50
2006 leden	7 570	44,70
2006 červenec	7 955	48,10
2007 leden	8 000	48,10
2013 srpen	8 500	50,60
2015 leden	9 200	55,00
2016 leden	9 900	58,70
2017 leden	11 000	66,00
2018 leden	12 200	73,20
2019 leden	13 350	79,80
2020 leden	14 600	87,30
2021 leden	15 200	90,50
2022 leden	16 200	96,40
2023 leden	17 300	103,80

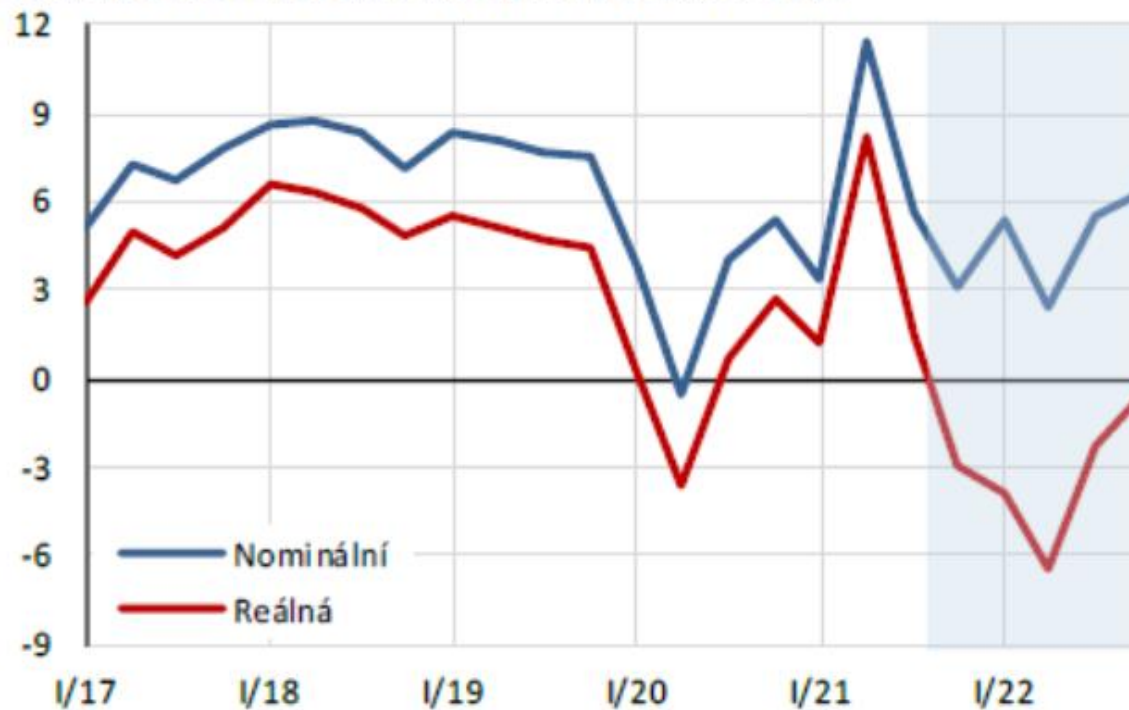
Skupiny a zaručená minimální mzda 2023

Skupina prací	Nejnižší úroveň zaručené mzdy			
	rok 2023		rok 2022	
	Kč/měsíc	Kč/hodinu	Kč/měsíc	Kč/hodinu
1.	17.300	103,80	16.200	96,40
2.	17.900	106,50	17.900	106,50
3.	19.700	117,50	19.700	117,50
4.	21.800	129,80	21.800	129,80
5.	24.100	143,30	24.100	143,30
6.	26.600	158,20	26.600	158,20
7.	29.400	174,70	29.400	174,70
8.	34.600	207,60	32.400	192,80

<https://www.businessinfo.cz/clanky/zarucena-mzda-pro-rok-2023-naroste-jen-u-nekterych-profesi/>

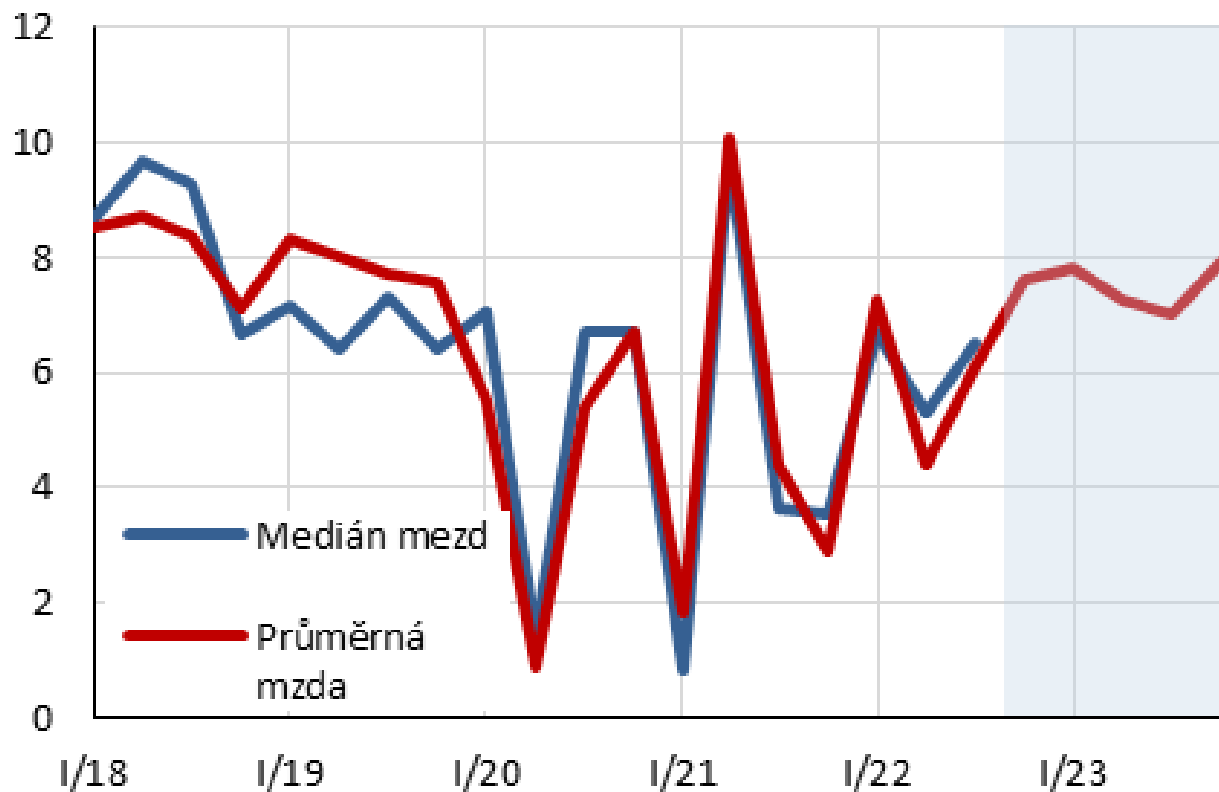
Vývoj měsíční mzdy v ČR

průměrná hrubá měsíční mzda, meziroční růst v %

Zdroj: ČSÚ. Výpočty a predikce MF ČR.

Vývoj měsíční mzdy v ČR

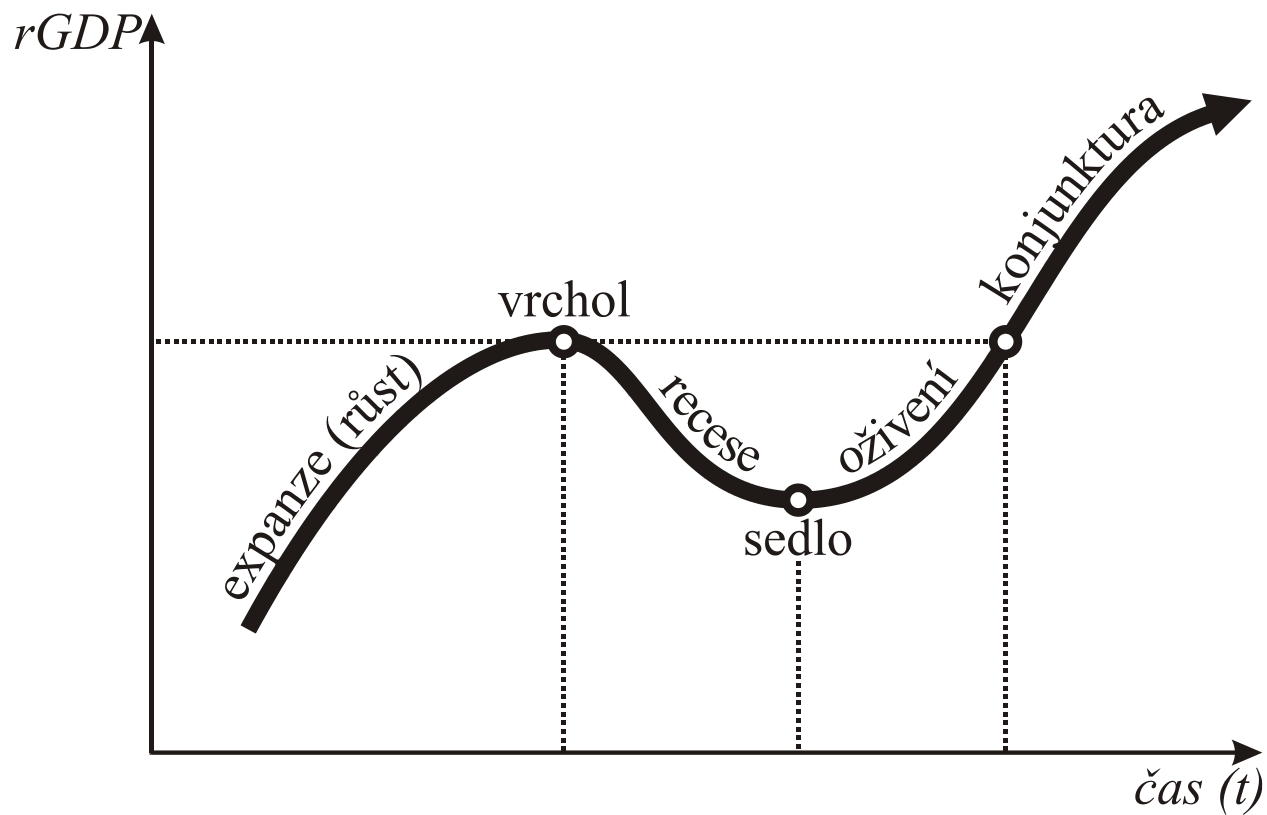
Hospodářské cykly a ekonomický růst

kolísání skutečného produktu kolem úrovně potenciálního produktu, jehož vývoj vyjadřuje dlouhodobou růstovou tendenci ekonomiky

- krátkodobé cykly, Kitchinovy
- střednědobé cykly, Juglarovy
- dlouhodobé cykly

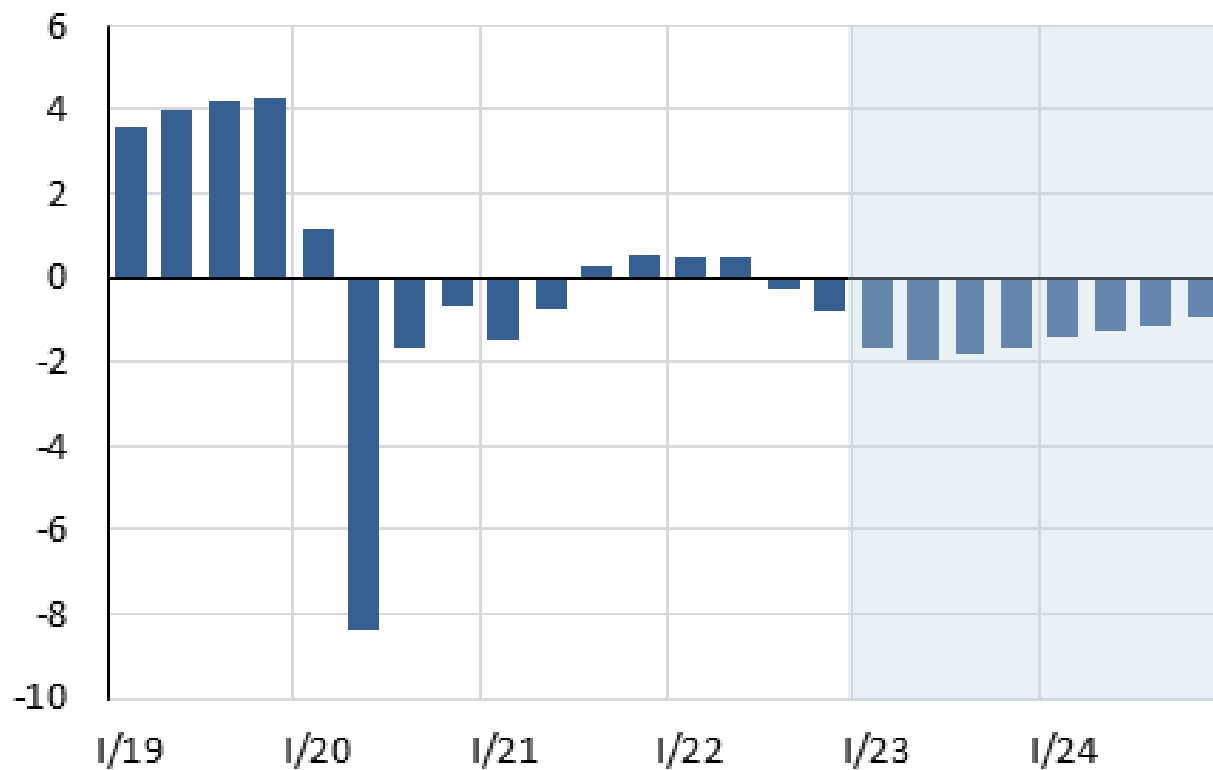
fáze: expanze, vrchol, recese, sedlo

Hospodářský cyklus

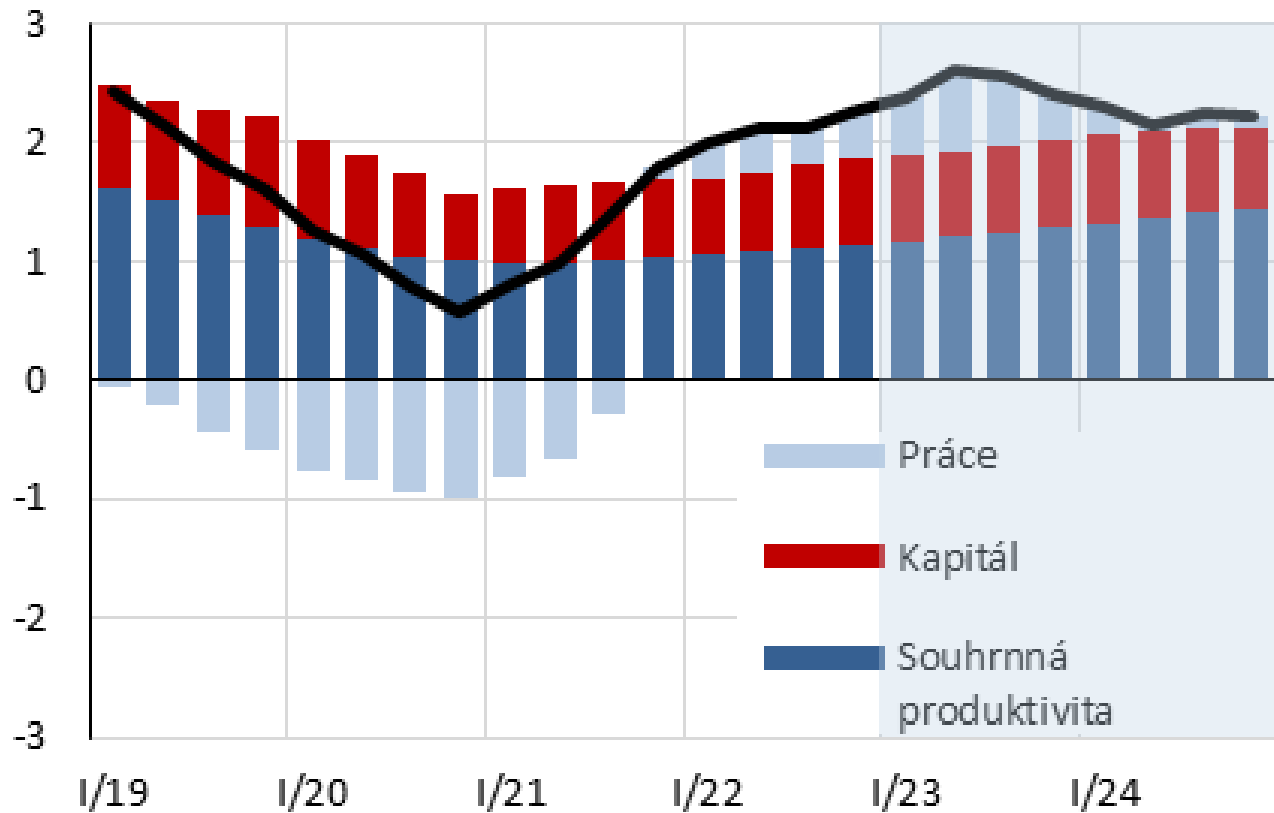
Produkční mezera v ČR

(v % potenciálního produktu) MFCR: Makroekonomická-predikce_4/2023

Produkční mezera a potenciální produkt

MFCR: Makroekonomická-predikce_4/2023

Příčiny hospodářských cyklů

Poptávkové šoky

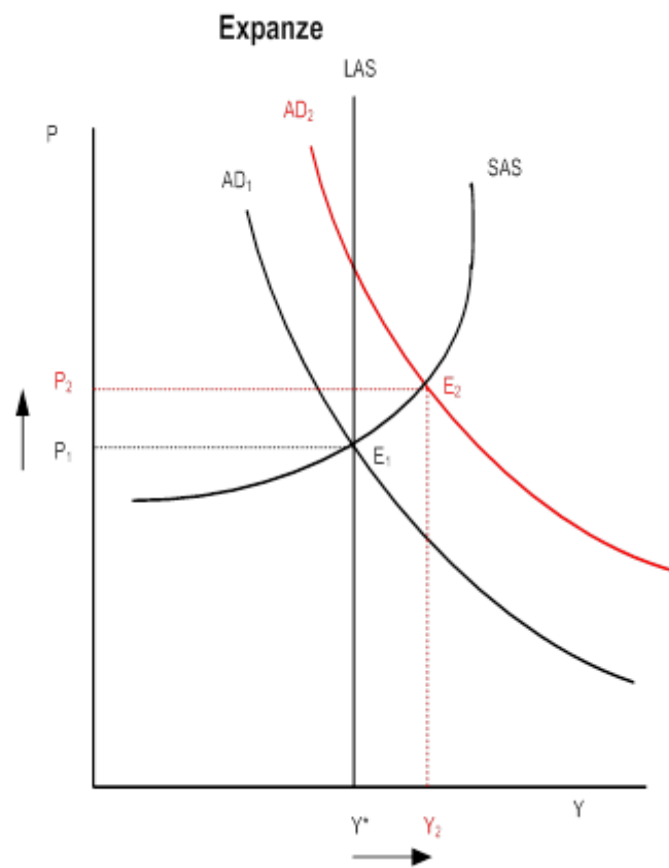
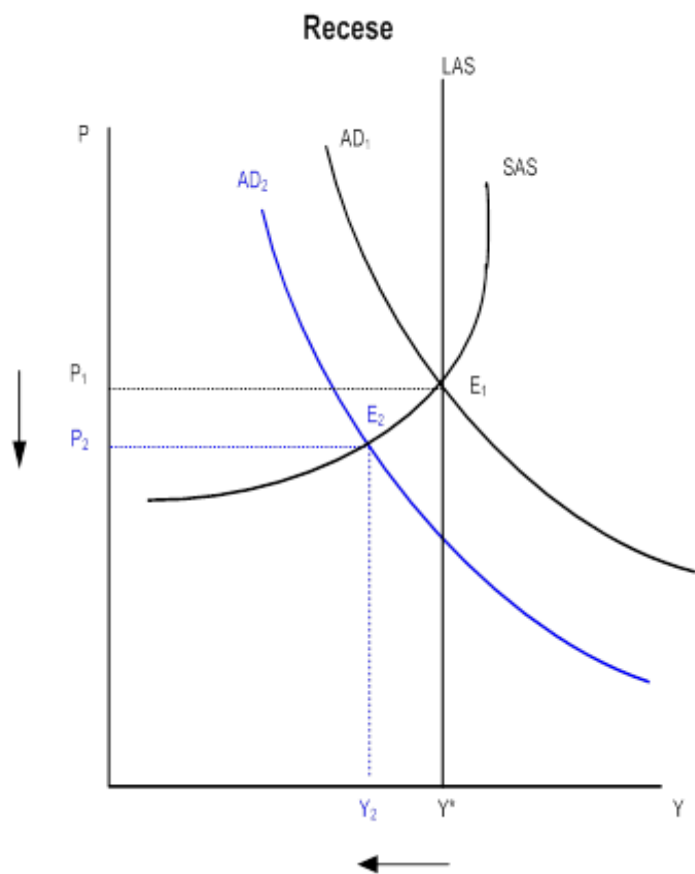
Nabídkové šoky

Investiční multiplikátor a akcelerátor

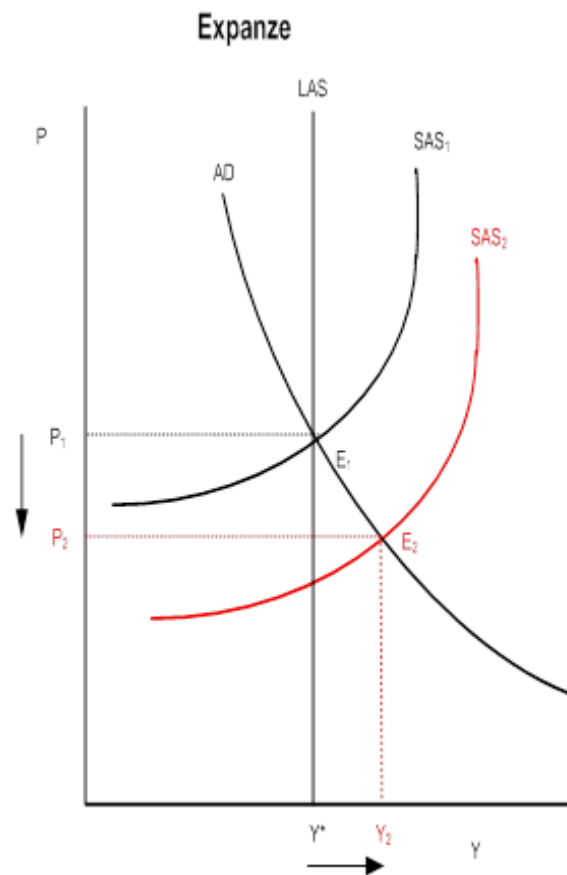
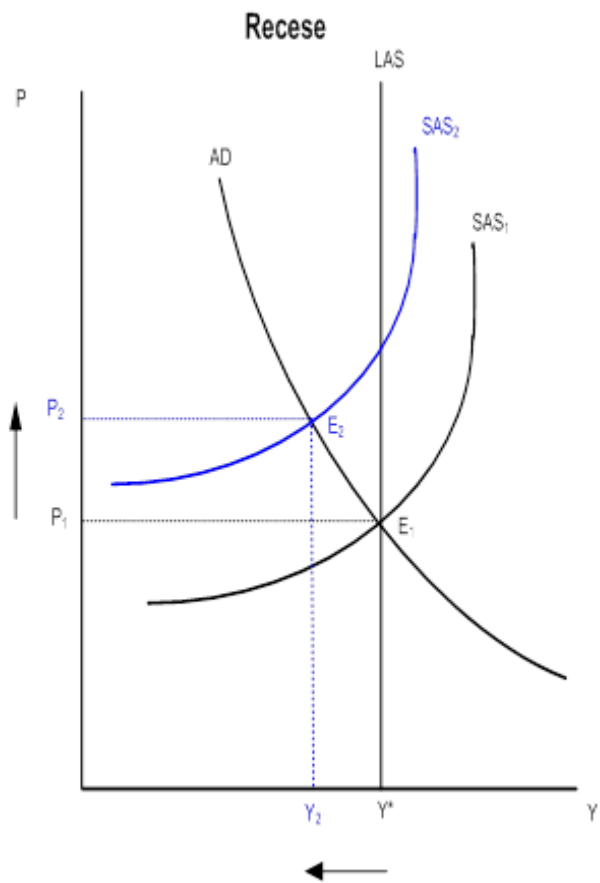
Racionální očekávání

Politický cyklus

Poptávkové šoky

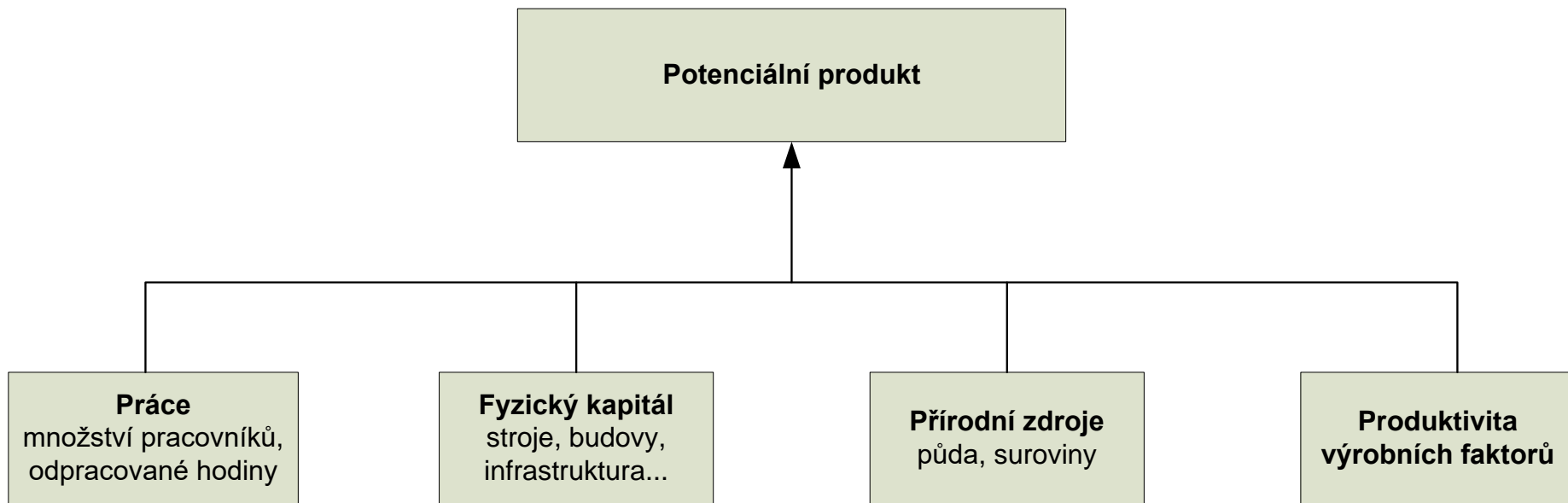

Nabídkové šoky

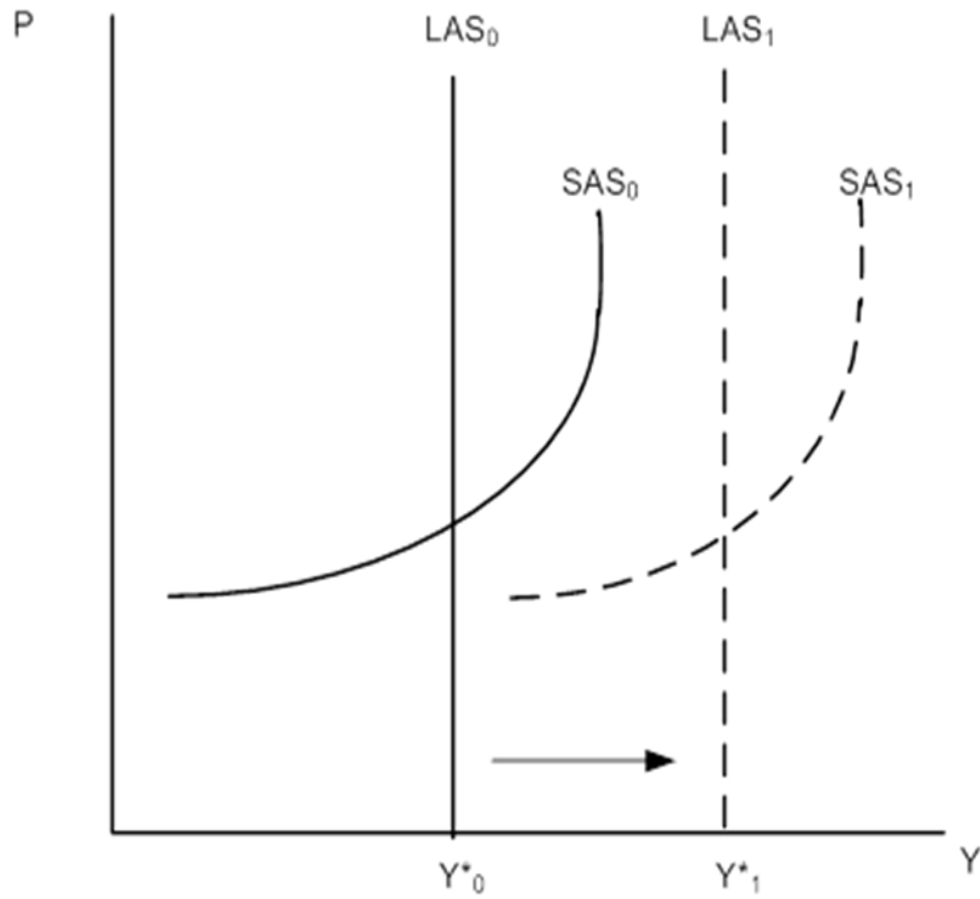

Ekonomický růst

= růst potenciálního produktu

Ekonomický růst

Výpočet ekonomického růstu

výpočet růstu skutečného reálného GDP

$$gHDP = \frac{HDP_t - HDP_{t-1}}{HDP_{t-1}} * 100$$

výpočet růstu skutečného reálného GDP na obyvatele

$$gHDP_{obyv.} = gHDP - gL$$

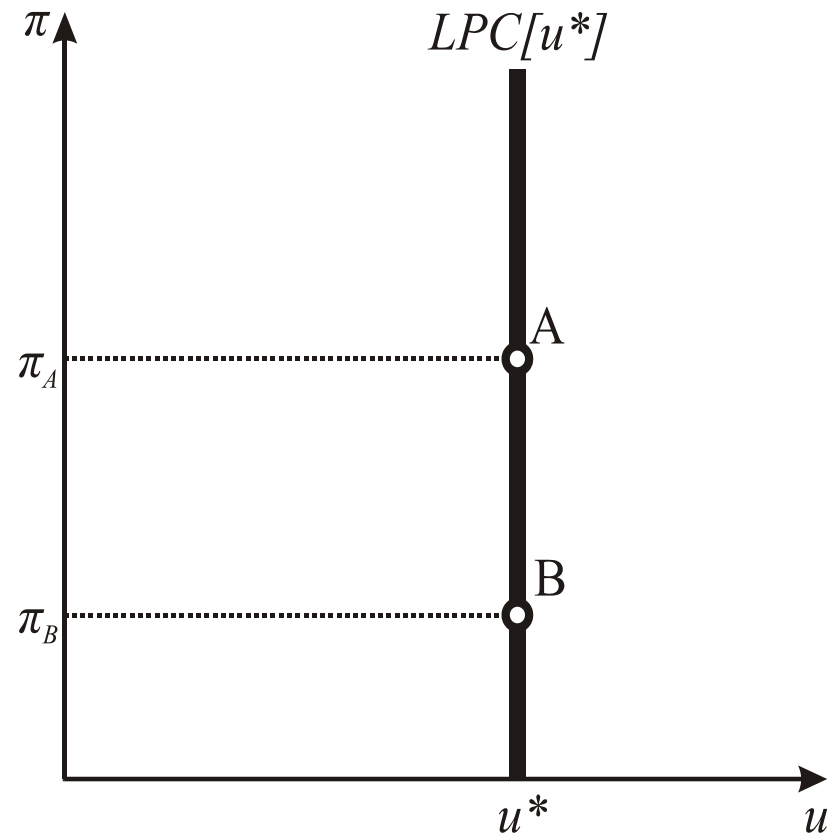
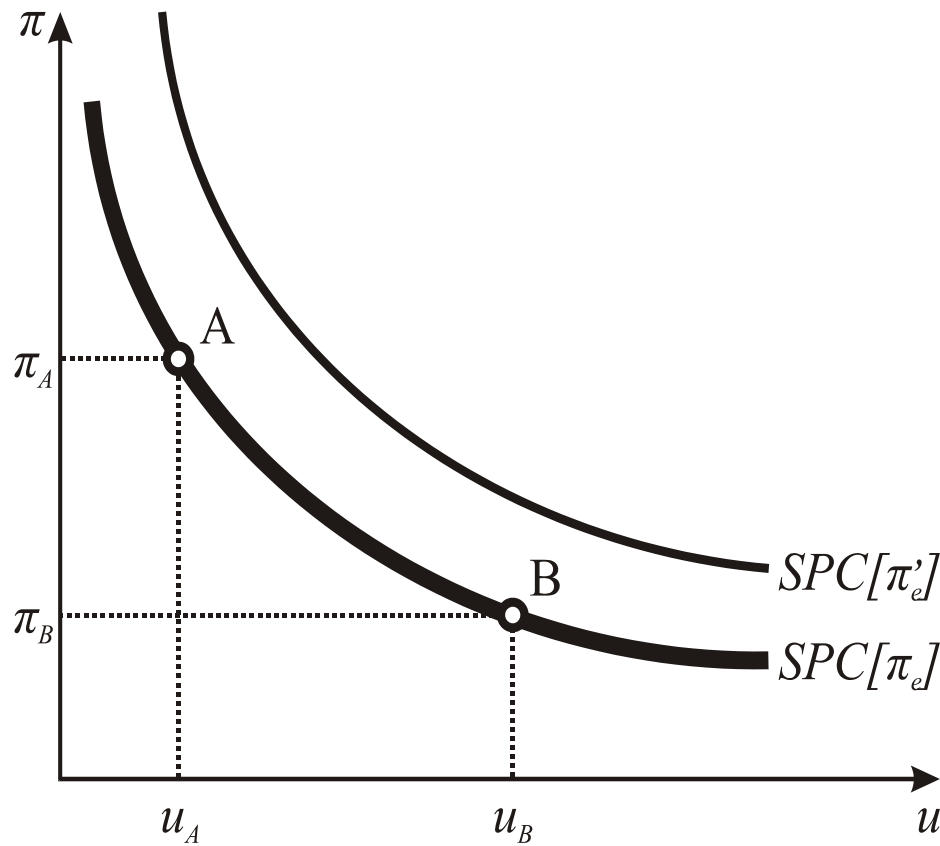
Phillipsova křivka

vztah mezi inflací π a nezaměstnaností u

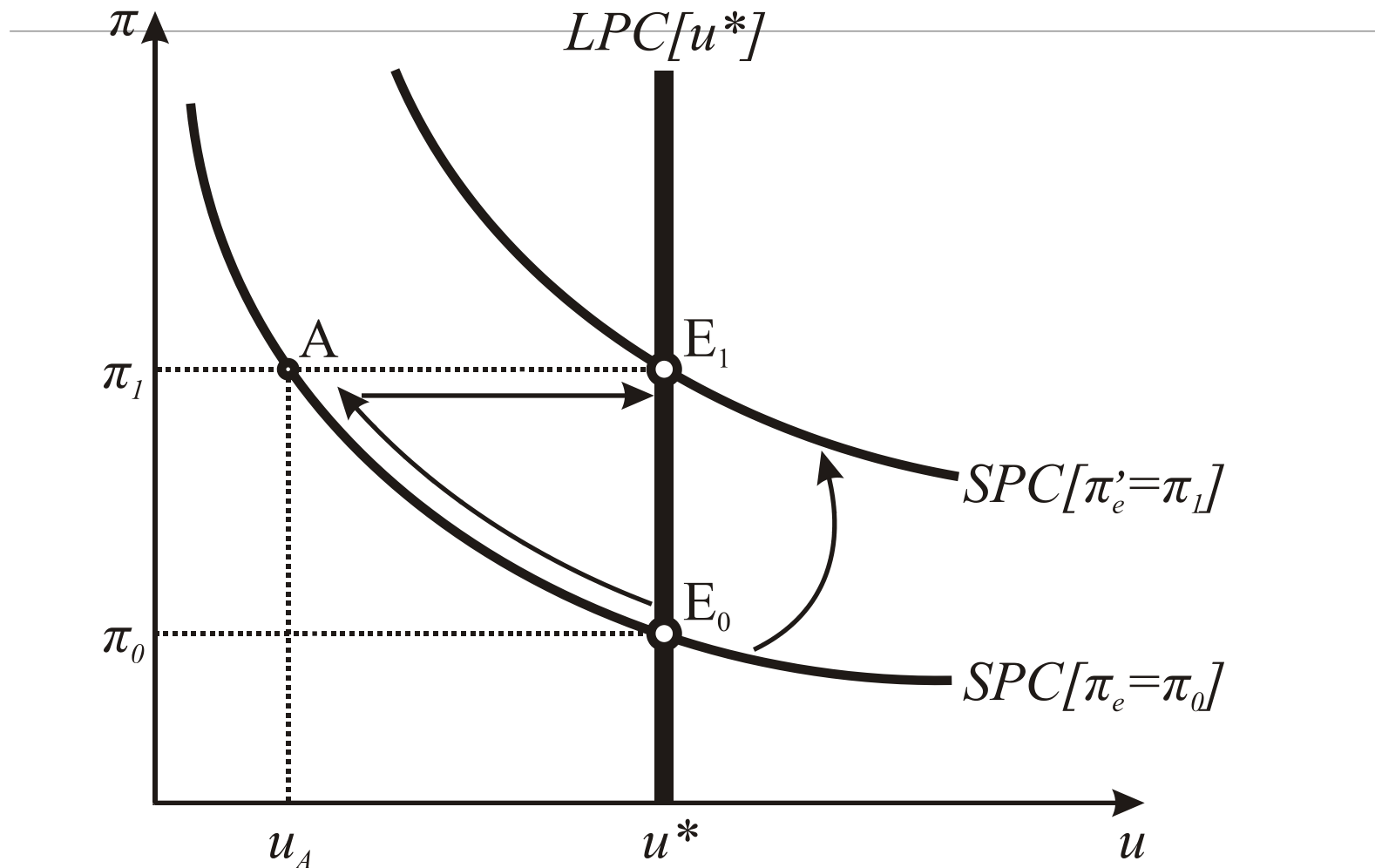
krátkodobá Phillipsova křivka je křivka, která je vždy konstruována pro určitou hodnotu očekávané míry inflace (π_e), tj. takovou míru inflace, kterou ekonomické subjekty očekávají pro následující období

dlouhodobá Phillipsova křivka je soubor bodů, v nichž se skutečná míra inflace rovná očekávané míře inflace; v takové situaci také skutečná míra nezaměstnanosti odpovídá přirozené míře nezaměstnanosti u^*

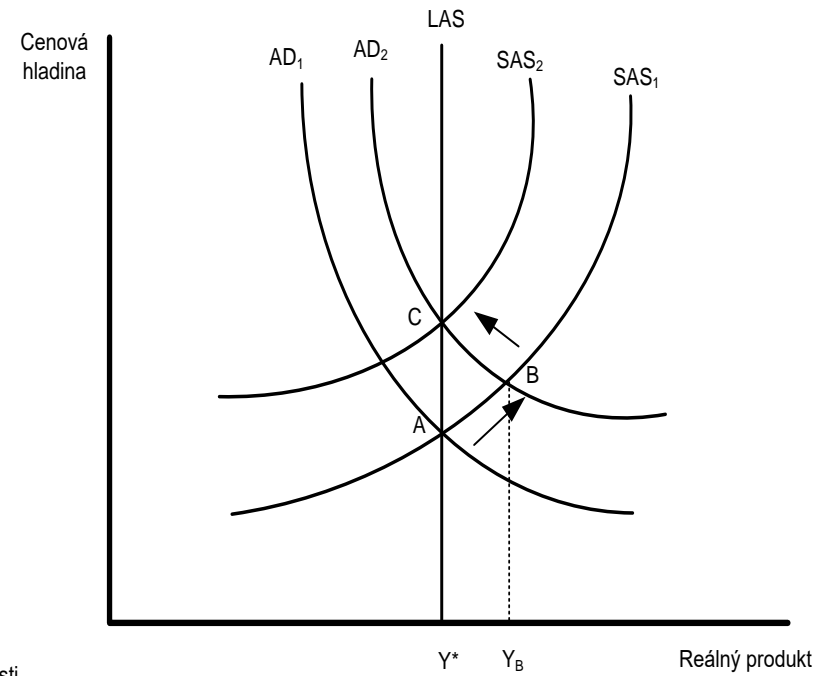
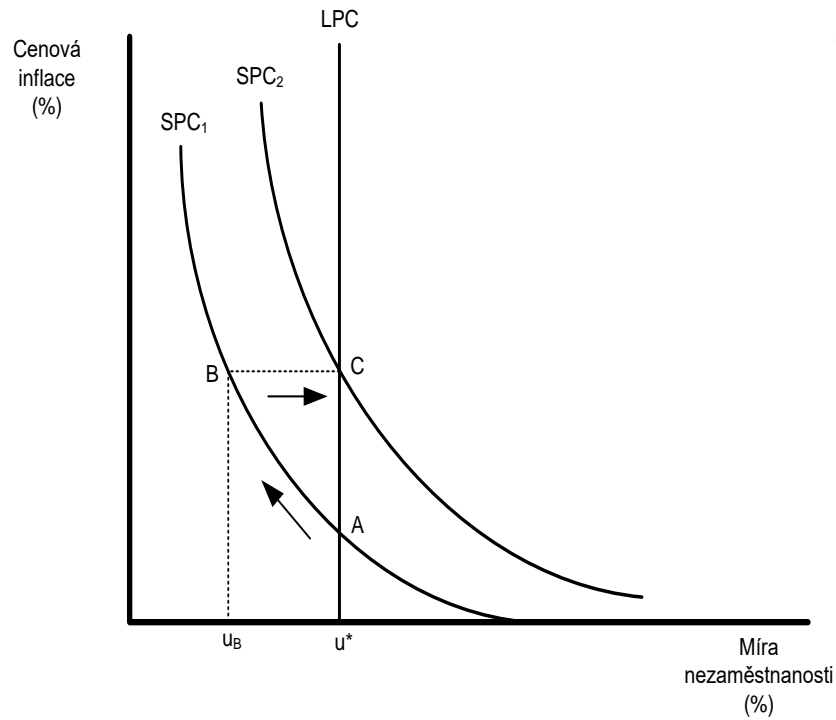
Krátkodobá a dlouhodobá Phillipsova křivka

Změna inflačních očekávání na Phillipsových křivkách

Phillipsova křivka a model AD-AS

Fiskální politika

prostřednictvím fiskální (**rozpočtové**) politiky státu veřejná správa ovlivňuje vývoj ekonomiky s cílem:

napomoci **utlumit negativní dopady** vyplývající z průběhu **hospodářského cyklu**

přispět k růstu ekonomiky při **nízké míře inflace** a **vysoké zaměstnanosti**

eliminovat neúměrné **negativní důsledky působení tržního mechanismu** na ekonomické subjekty

Nástroje fiskální politiky

vestavěné stabilizátory působí trvale, automaticky a bez ohledu na konkrétní opatření hospodářské politiky nebo na vůli vlády

stabilní daňová soustava

pojistné sociálního zabezpečení

garantovaný výkup zemědělské produkce

diskrétní (nespojité) zásahy jsou podstatné změny hospodářské politiky dané země

Funkce státního rozpočtu

alokační – souvisí s poskytováním produktů obyvatelstvu mimo tržní mechanismus (např. vzdělání, zdravotní péče, vojenská obrana, bezpečnost apod.)

redistribuční – cílem je zmírnit sociální nerovnosti mezi obyvatelstvem (daně → transfery)

stabilizační – vede k utlumování cyklického vývoje ekonomiky, ke zmírnění důsledků tržního vývoje

Příjmy státního rozpočtu

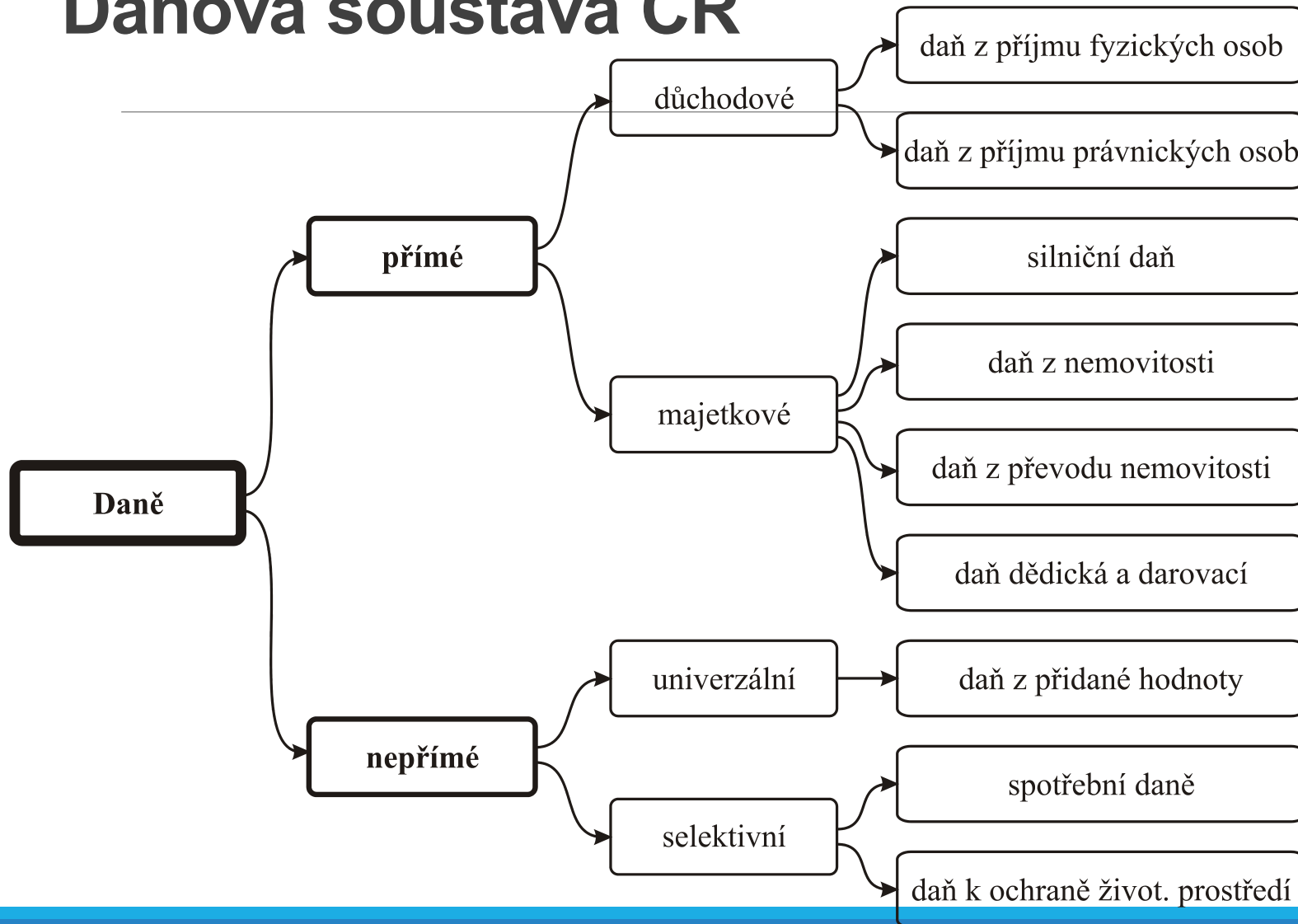
daně → **přímé**
→ **nepřímé**

v ČR pojistné na **sociální zabezpečení**, pojistné na důchodové pojištění, pojistné na nemocenské pojištění, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti

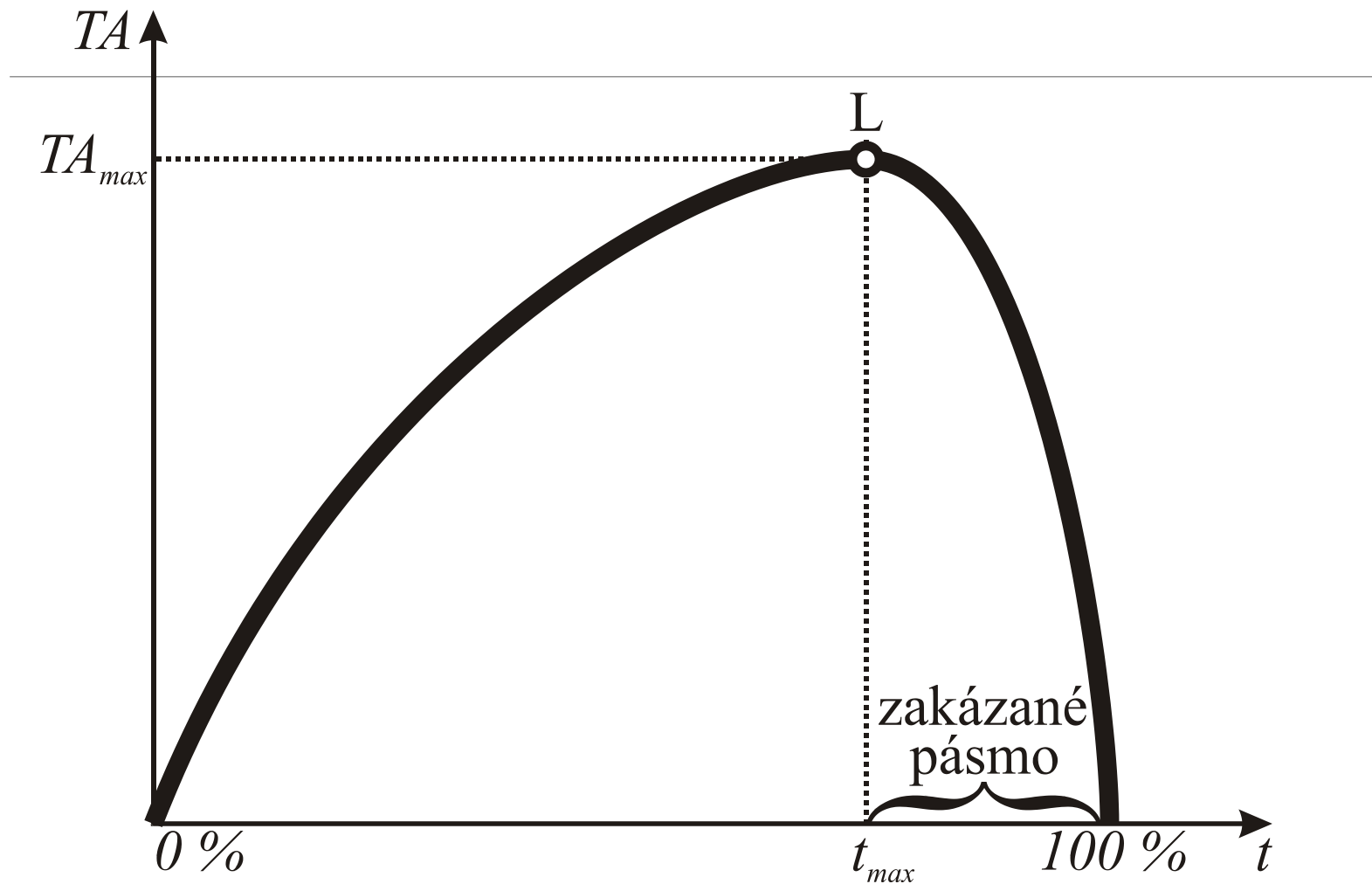
pojistné na **všeobecné zdravotní pojištění**

místní poplatky ukládané na úrovni měst a obcí mající charakter daní jako např. poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, za užívání veřejného prostranství, ze psů, z provozování výherních hracích automatů

Daňová soustava ČR

Lafferova křivka

Výdaje státního rozpočtu

veřejná spotřeba domácností (starobní důchody, podpora v nezaměstnanosti, státní vyrovnávací příspěvek apod.)

dotace odvětvím služeb pro domácnosti (školství, zdravotnictví, kultura apod.)

veřejná spotřeba státu (státní správa, obrana a bezpečnost, státní investice)

transferové platby TR

vládní nákupy zboží a služeb G

Saldo státního rozpočtu

$$BS = \sum PŘÍJMY - \sum VÝDAJE = TA - (TR + G) = Ta + t \cdot Y - TR - G$$

Schodkový (deficitní) státní rozpočet

Přebytkový státní rozpočet

Vyrovnaný státní rozpočet

Skutečné, strukturální a cyklické saldo rozpočtu

skutečné saldo

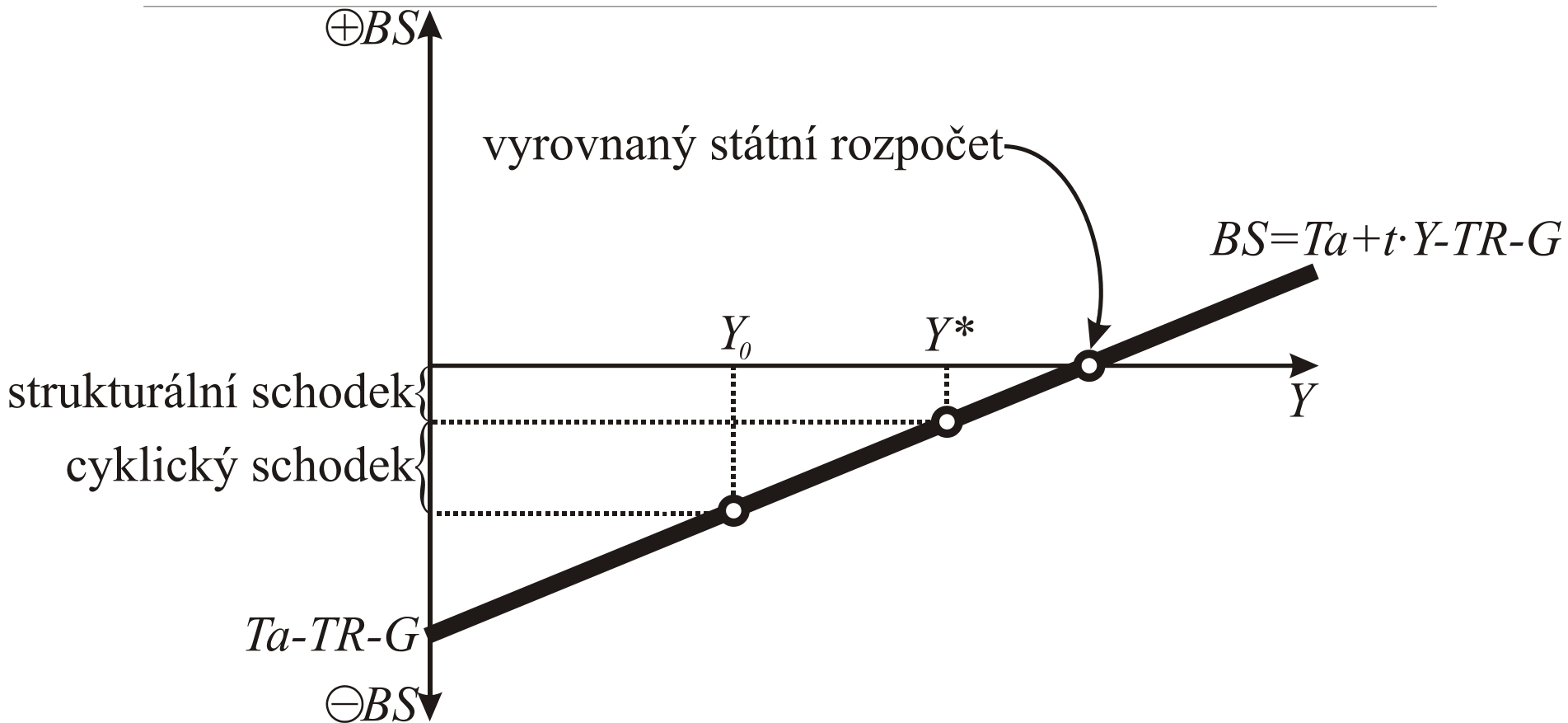
$$BS = T_a + tY - TR - G$$

strukturální saldo

$$BS^* = T_a + tY^* - TR - G$$

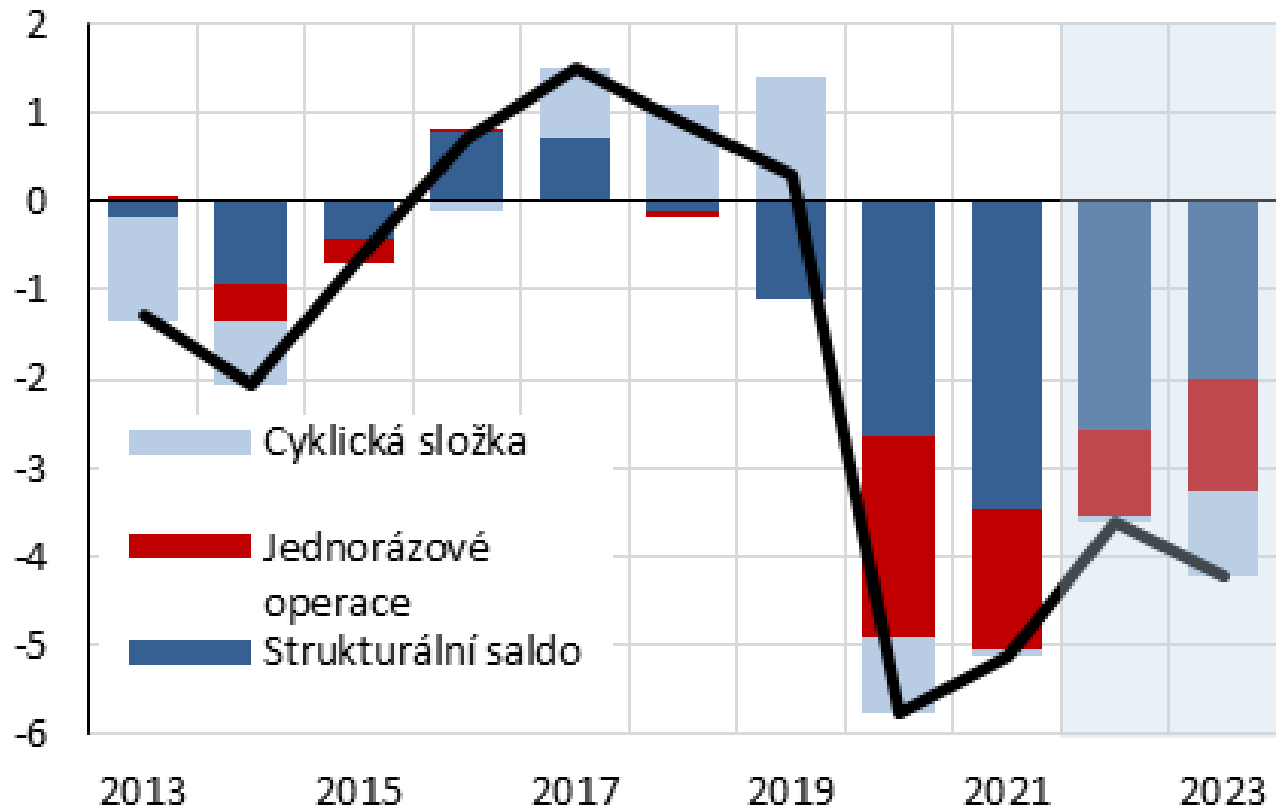
cyklické saldo = skutečné saldo – strukturální saldo

Strukturální a cyklické saldo státního rozpočtu

Fiskální saldo (% HDP)

MFČR, Makroekonomická predikce 4/2023

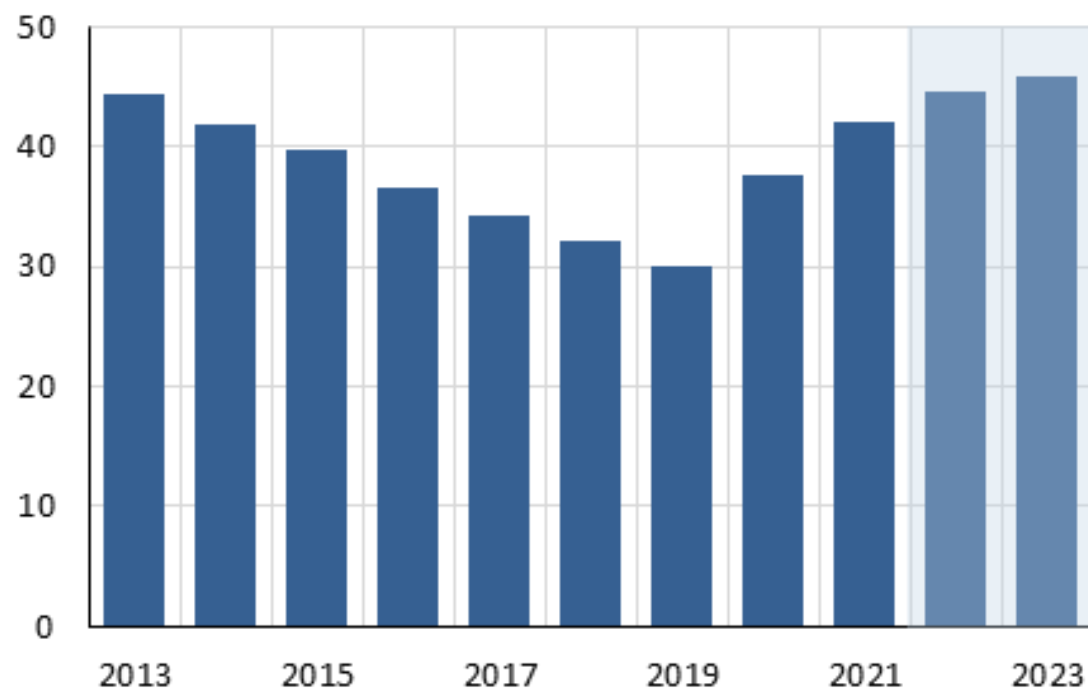
Vývoj salda státního rozpočtu a dluhu

MFČR, Makroekonomická predikce 4/2023

		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
								Predikce	Predikce
Saldo sektoru vládních institucí	% HDP	1,5	0,9	0,3	-5,8	-5,1	-3,6	-3,5	-2,9
	mld. Kč	77	48	17	-329	-311	-247	-264	-235
Cyklická složka salda	% HDP	0,8	1,1	1,4	-0,9	-0,1	0,0	-0,6	-0,4
Cyklicky očištěné saldo	% HDP	0,7	-0,2	-1,1	-4,9	-5,0	-3,6	-2,9	-2,5
Jednorázové a jiné přechodné operace	% HDP	0,0	-0,1	0,0	-2,3	-1,6	-0,9	-1,3	0,0
Strukturální saldo	% HDP	0,7	-0,1	-1,1	-2,6	-3,4	-2,8	-1,6	-2,6
Fiskální úsilí	p. b.	-0,1	-0,8	-1,0	-1,5	-0,8	0,6	1,1	-0,9
Úroky	% HDP	0,7	0,7	0,7	0,8	0,8	1,2	1,2	1,3
Primární saldo	% HDP	2,2	1,6	1,0	-5,0	-4,3	-2,5	-2,3	-1,7
Primární cyklicky očištěné saldo	% HDP	1,5	0,6	-0,4	-4,1	-4,2	-2,5	-1,7	-1,3
Dluh sektoru vládních institucí	% HDP	34,2	32,1	30,0	37,7	42,0	44,1	43,5	44,0
	mld. Kč	1 750	1 735	1 740	2 150	2 567	2 997	3 249	3 514
Změna dluhové kvóty	p. b.	-2,3	-2,2	-2,0	7,6	4,4	2,1	-0,6	0,5

Vládní dluh ČR (% HDP)

MFČR, Makroekonomická predikce 4/2023

Fiskální politika v modelu AD-AS

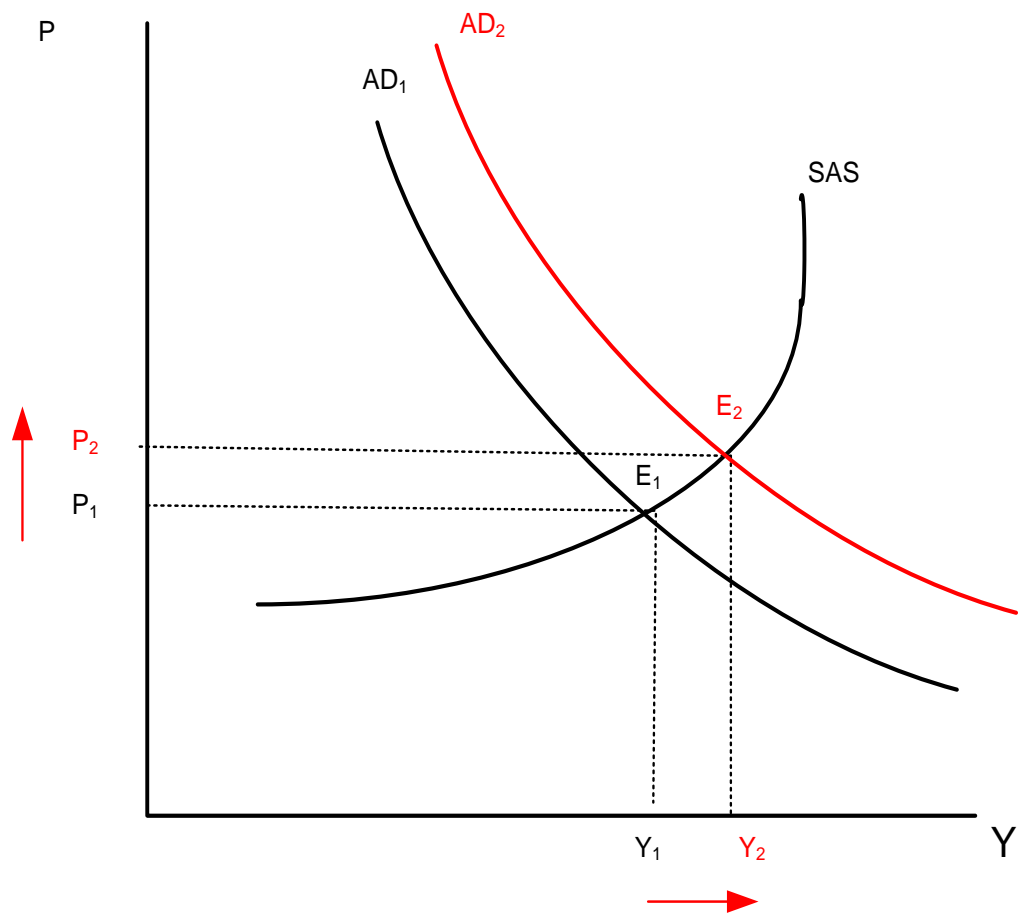
Expanzivní

- krátké období
- dlouhé období

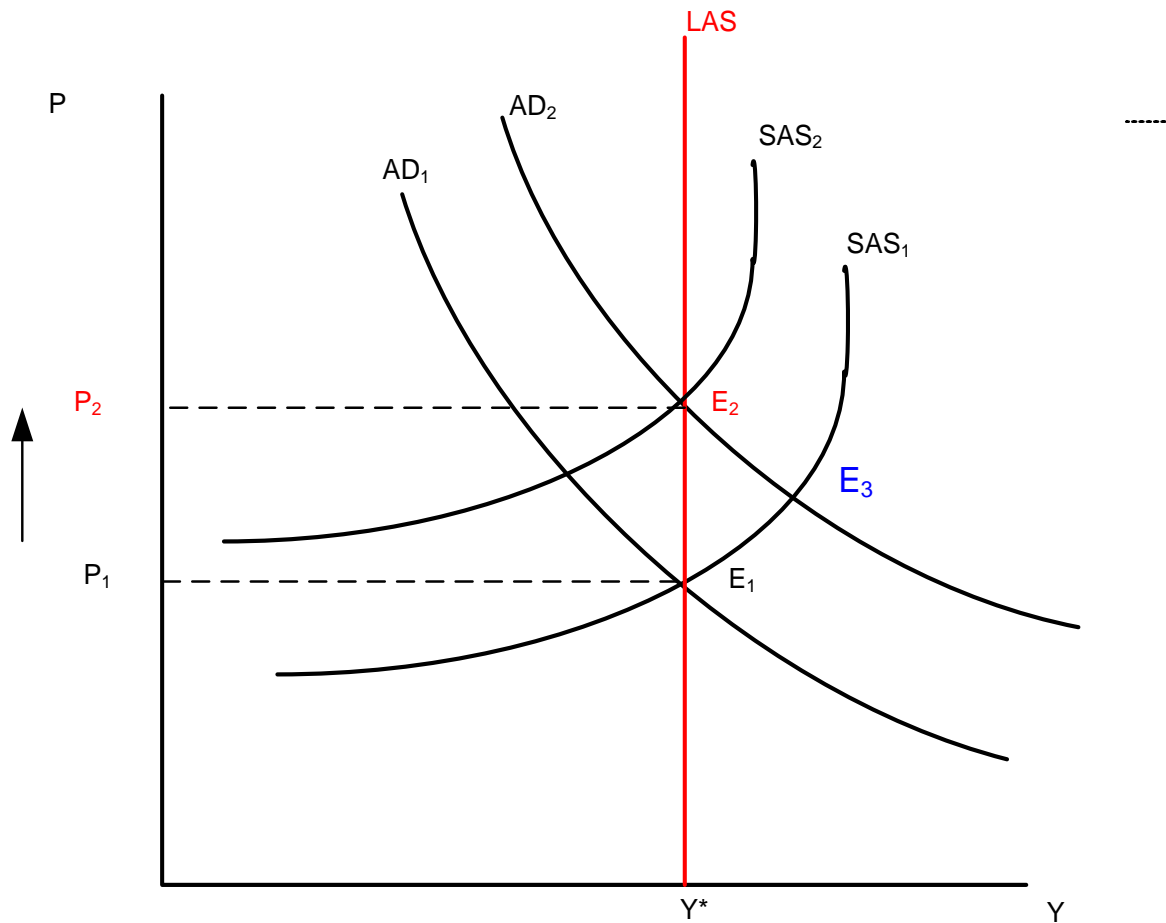
Restriktivní

- krátké období
- dlouhé období

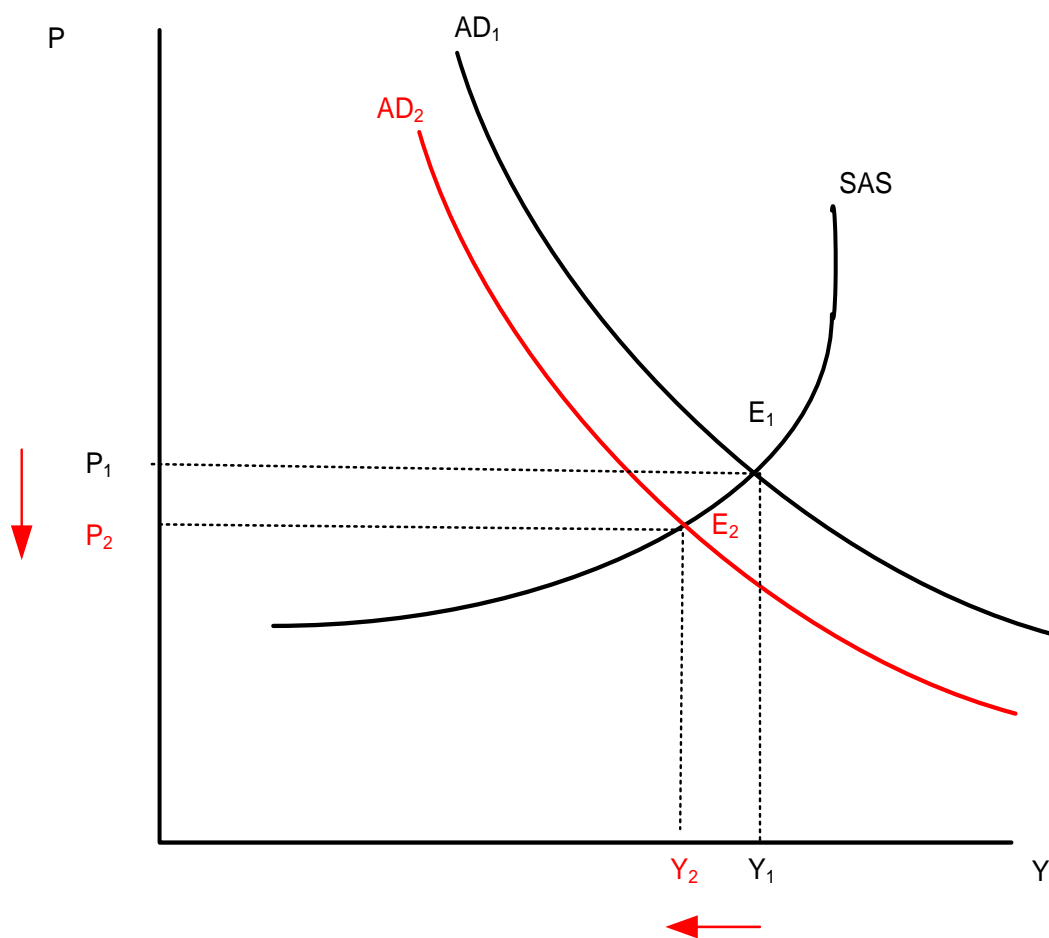
Expanzivní fiskální politika krátké období

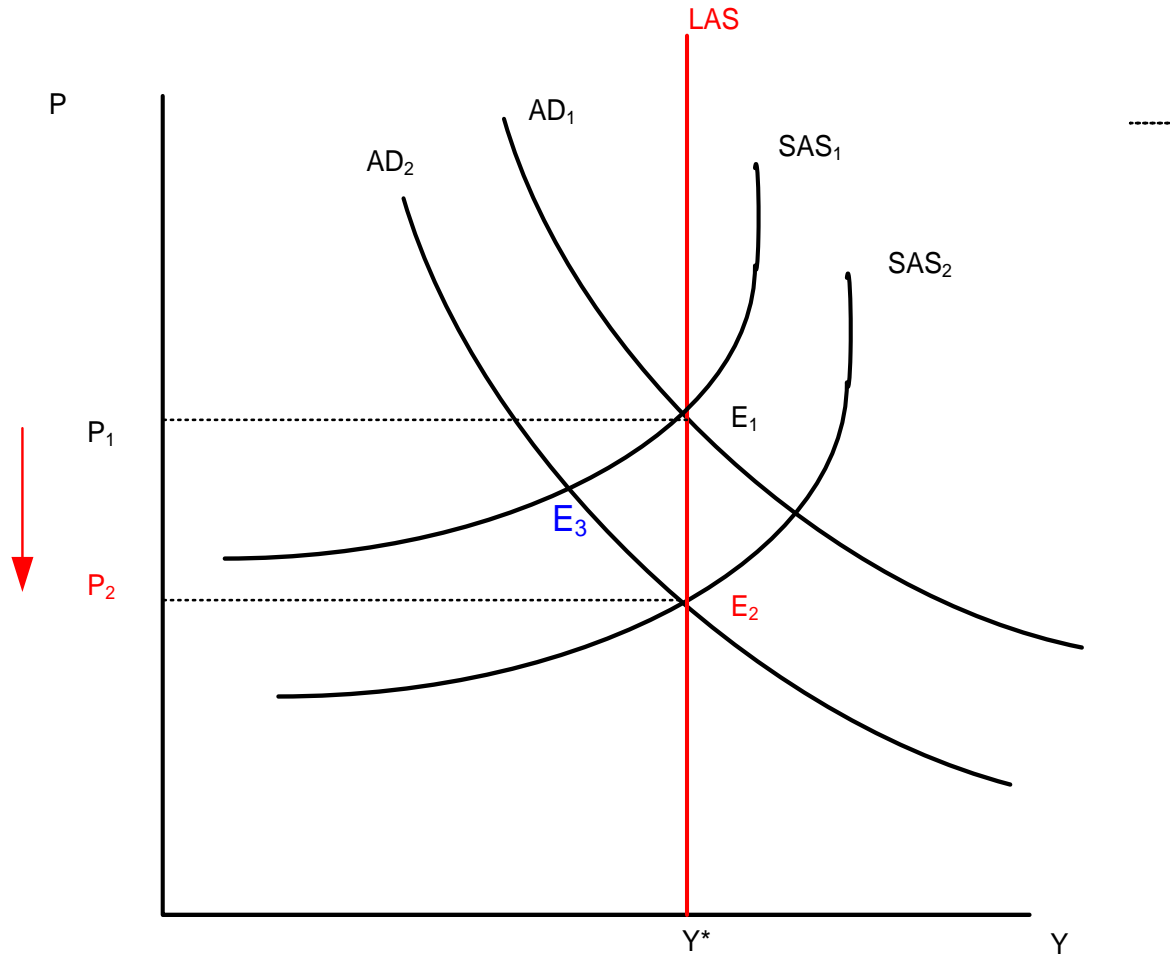
Expanzivní fiskální politika dlouhé období

Restriktivní fiskální politika krátké období

Restriktivní fiskální politika dlouhé období

Problémy fiskální politiky

časové zpoždění

vytěsňovací efekt (FEX $\rightarrow \uparrow i \rightarrow \downarrow \text{Investic}$)

Fiskální politika otevřená ekonomika

malá otevřená ekonomika

krátké období

dokonalá kapitálová mobilita

- investor je indiferentní, stejné riziko...
- nízké (nulové) náklady na přesun kapitálu
- investor se rozhoduje na základě výnosu
- domácí úroková míra se přizpůsobuje světové úrokové míře

Monetární politika

Monetární, neboli peněžní politika představuje skupinu nástrojů a opatření sloužící:

ke kontrole množství peněz v oběhu (resp. nominální peněžní zásobu M_1),

k ovlivnění dostupnosti peněz,

k úpravě ceny peněz, tzn. k ovlivnění základní úrokové sazby i a výše směnného kurzu

Centrální banka

provádí **měnovou politiku**

vydává bankovky a mince

řídí **platební styk** a zúčtování mezi bankami

poskytuje **úvěry** komerční bankám

spravuje **devizové rezervy** země

banka vlády

hlavním cílem **České národní banky** je péče o cenovou stabilitu. Pokud tím není dotčen její hlavní cíl, Česká národní banka podporuje obecnou hospodářskou politiku vlády vedoucí k udržitelnému hospodářskému růstu

Nástroje monetární politiky

Nepřímé nástroje:

operace na volném trhu (nákup nebo prodej domácí měny za měnu zahraniční nebo za cenné papíry, obligace apod.)

stanovení výše povinných minimálních rezerv

stanovení základních úrokových sazeb

Přímé (administrativní) nástroje: výjimečně

netržní zásahy v podobě stanovení tzv. úvěrových limitů

omezení objemu úvěrů

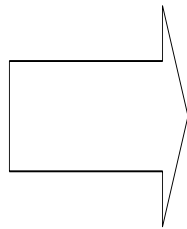
administrativní omezení přílivu nebo odlivu kapitálu

stanovení maximální výše úrokových sazeb apod.

Schéma měnové politiky

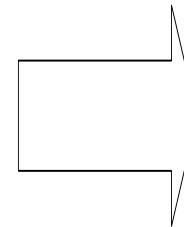
Nástroje měnové politiky

- Operace na otevřeném trhu
- Povinné minimální rezervy
- Diskontní sazba
- Devizové rezervy

Zprostředkující cíle

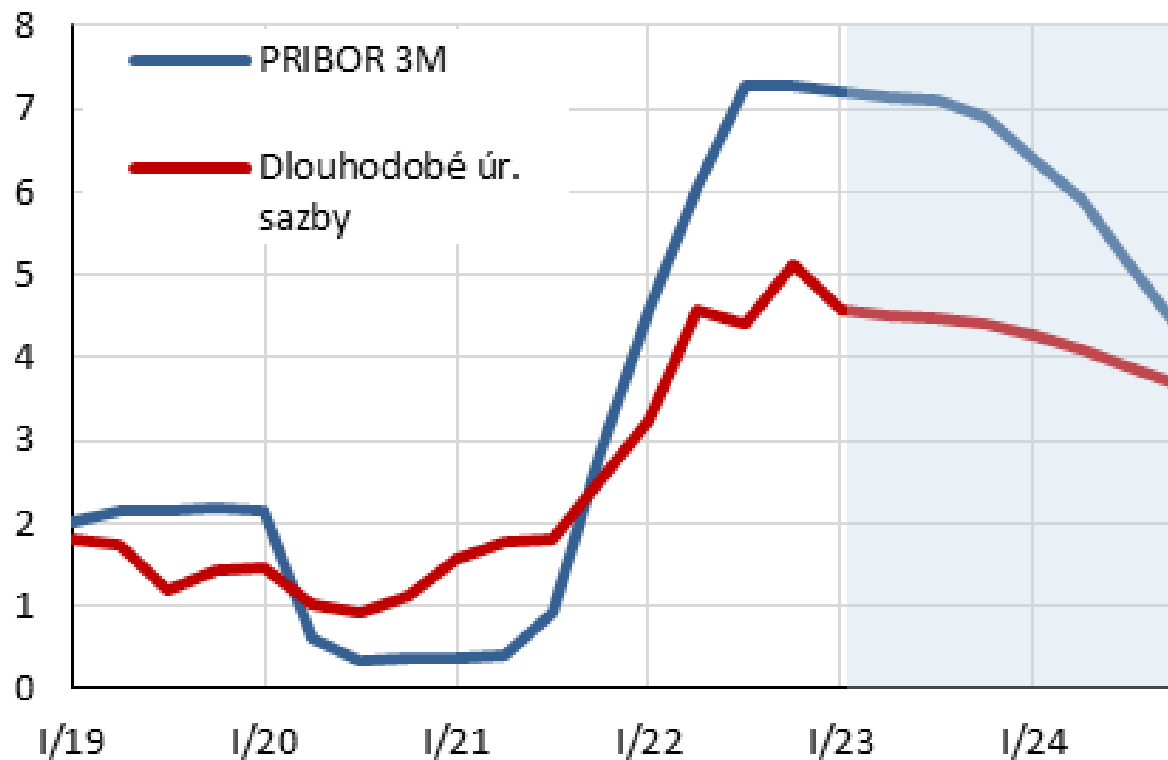
- Peněžní zásoba
- Úrokové míry
- Měnový kurs

Konečné cíle

- Cenová stabilita
- Nízká nezaměstnanost
- Stabilní ekonomický růst

Vývoj základních úrokových sazeb ČNB

Typy monetární politiky

monetární expanze: zvyšování nabídky reálných peněžních zůstatků vyšším tempem, než jakým roste produkt v dané ekonomice

$$\uparrow MS \Rightarrow \downarrow i \Rightarrow \uparrow C \text{ a } \uparrow I \Rightarrow \uparrow Y \Rightarrow \uparrow AD \left\{ \begin{array}{l} \Rightarrow \uparrow P \\ \Rightarrow \downarrow u \end{array} \right.$$

monetární restrikce: reálná nabídka peněz v dané zemi se zvyšuje pomaleji než reálný produkt, nebo dokonce reálná nabídka peněz MS klesá.

neutrální monetární politika: růst reálného produktu je přesně kopírován růstem reálné nabídky peněz (kvantitativní rovnice peněz)

Měnová politika v modelu AD-AS

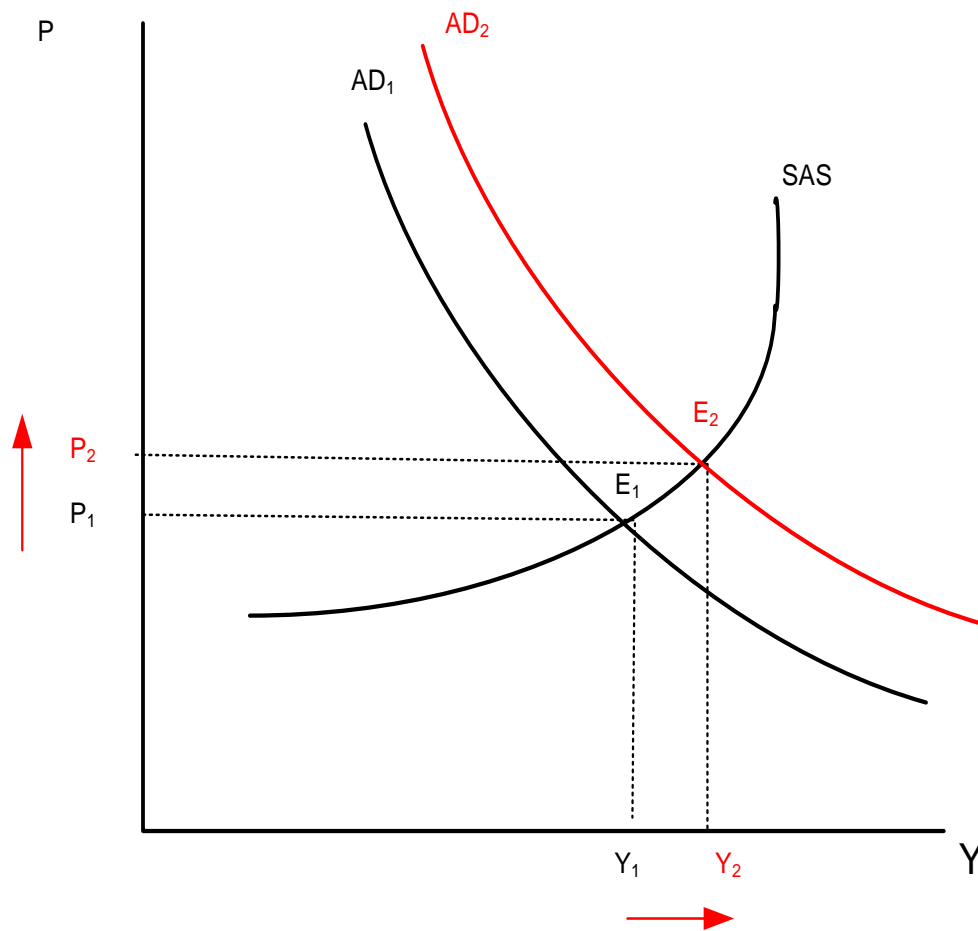
Expanzivní

- Krátké období
- Dlouhé období

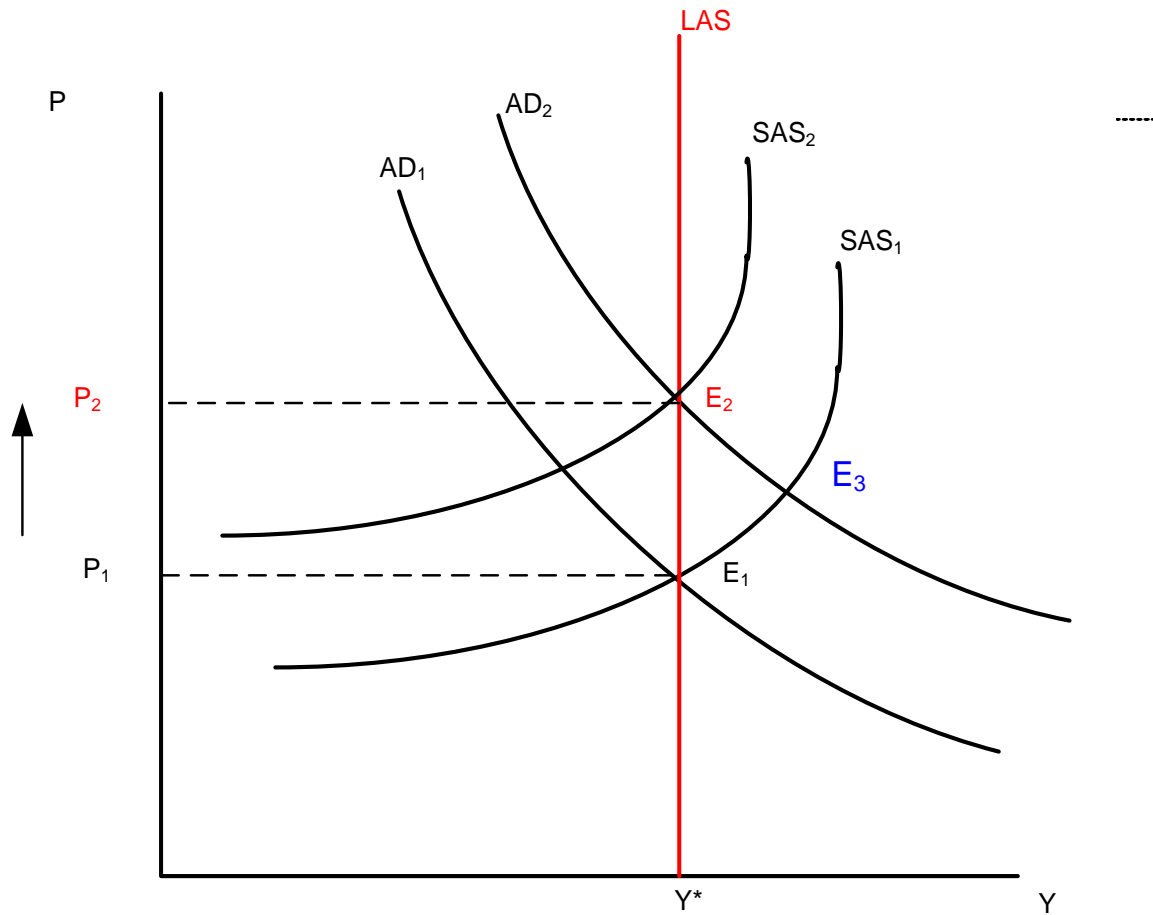
Restriktivní

- Krátké období
- Dlouhé období

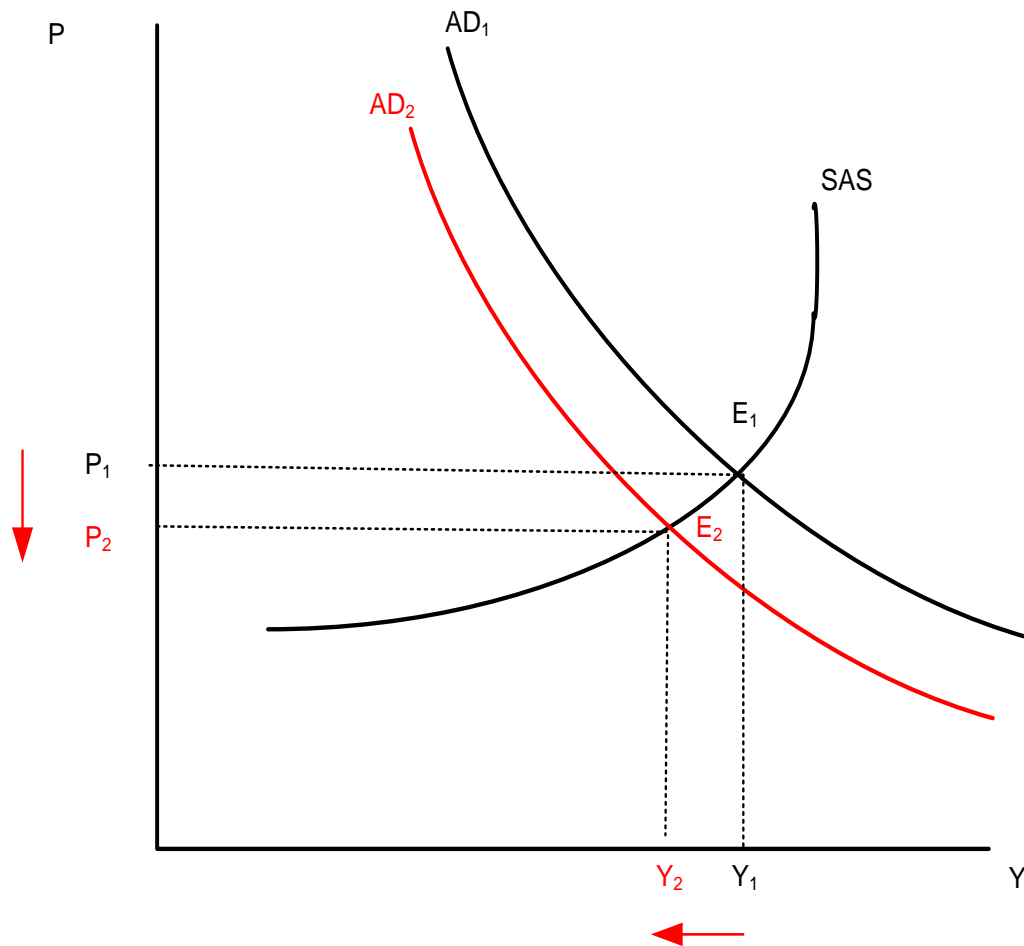
Expanzivní měnová politika krátké období

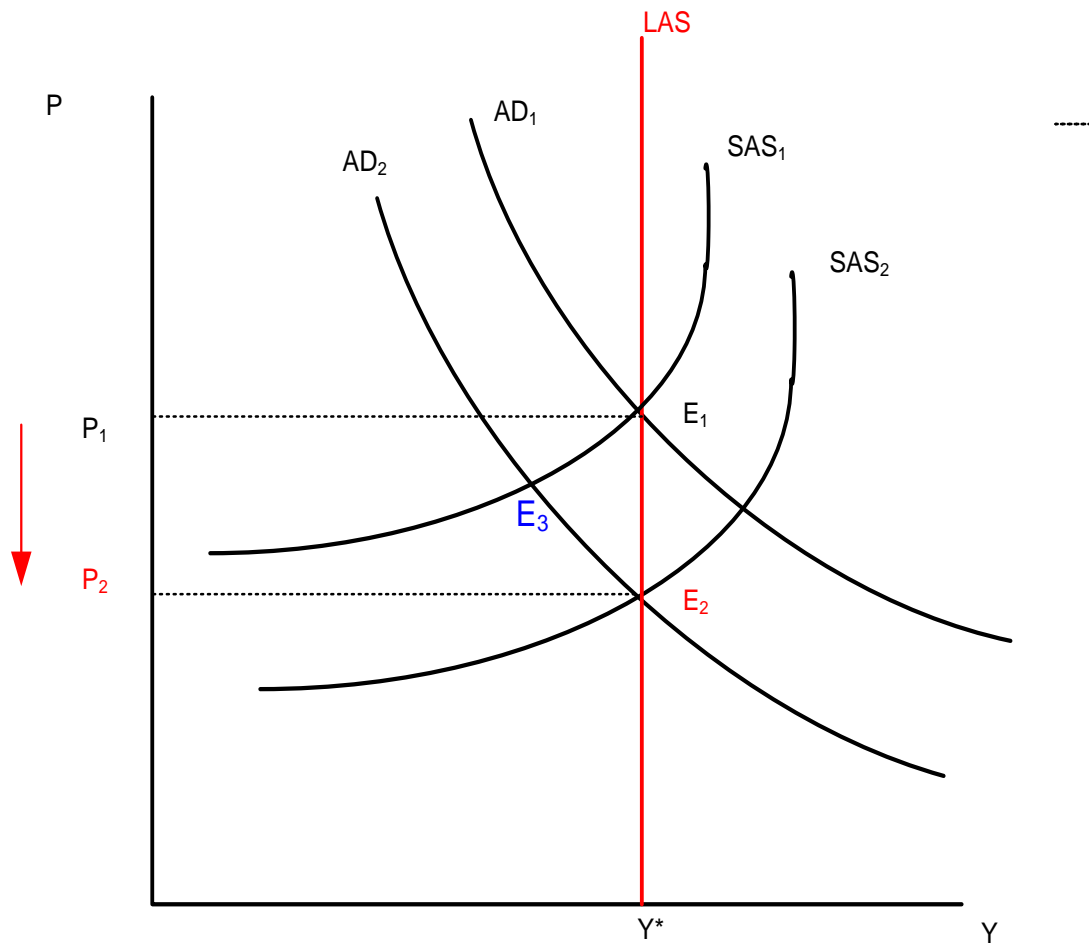
Expanzivní měnová politika dlouhé období

Restriktivní měnová politika krátké období

Restriktivní měnová politika dlouhé období

Problémy měnové politiky (omezení účinnosti)

Past likvidity

velmi nízké i \rightarrow MD je horizontální $\rightarrow \uparrow MS \rightarrow \uparrow M$, i se nemění

Necitlivost výdajů na změnu úrokové míry

poptávka po investicích je konstantní $\rightarrow \downarrow i \rightarrow$ Investice se nemění

Časové zpoždění

Mezinárodní obchod

Teorie absolutní výhody

	stav před specializací		stav po specializaci	
	země I	země II	země I	země II
náklady na produkt A	6	8	6+6	0
náklady na produkt B	8	6	0	6+6
celkem náklady	14	14	12	12

(číslo značí výrobní náklady na srovnatelný produkt)

Mezinárodní obchod

Teorie komparativní výhody

	stav před specializací		stav po specializaci	
	země I	země II	země I	země II
náklady na produkt A	6	12	6+6	0
náklady na produkt B	8	9	0	9+9
celkem náklady	14	21	12	18

(číslo značí výrobní náklady na srovnatelný produkt)

Protekcjonismus v mezinárodním obchodě

Protekcjonismus, neboli ochranářství, představuje taková opatření hospodářské politiky, díky nimž stát ochraňuje domácí výrobce před zahraniční konkurencí.

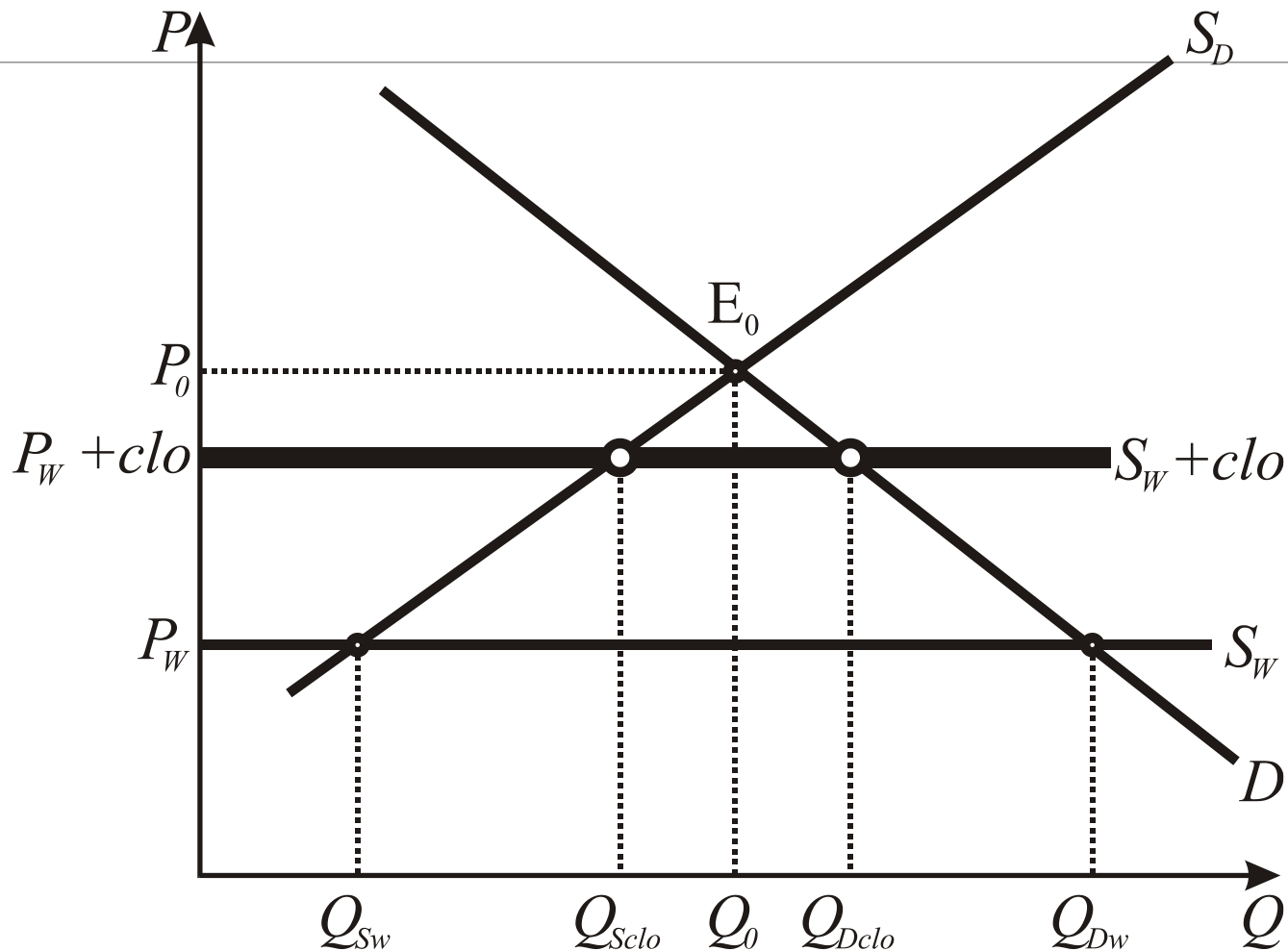
Cla lze v zásadě považovat za určitou formu daně

Mimocelní bariéry představují jiné překážky volného obchodu:

množstevní kvóty a dobrovolné exportní restrikce

technické překážky dovozu

Účinky zavedení celní ochrany na domácím trhu

Mezinárodní obchod a platební bilance

platební bilance sleduje toky peněz (plateb) mezi domácí ekonomikou a zahraničím

běžný účet platební bilance

finanční účet platební bilance

Schéma účtů platební bilance

Platební bilance

běžný účet

bilance zboží (obchodní bilance)

bilance služeb

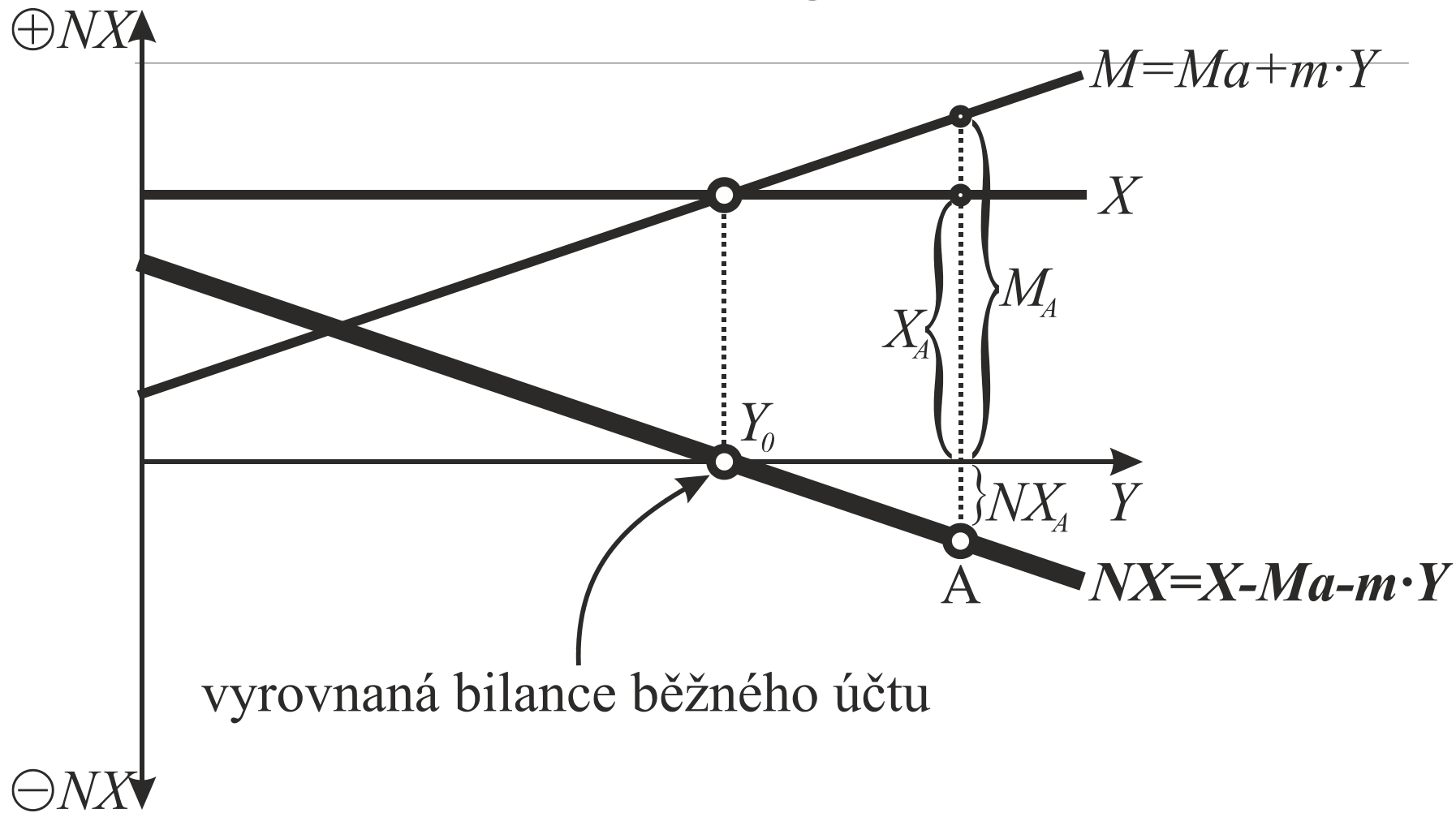
bilance ostatních plateb (mzdy, zisky, dědictví, úroky,...)

finanční účet

bilance přímých zahr. investic (zakládání a nákup firem)

bilance portfoliových zahr. investic (akcie, vklady,...)

Závislost salda běžného účtu platební bilance na výši důchodu

Faktory ovlivňující obchodní bilanci

nominální měnový kurz

změny cenových hladin doma a v zahraničí

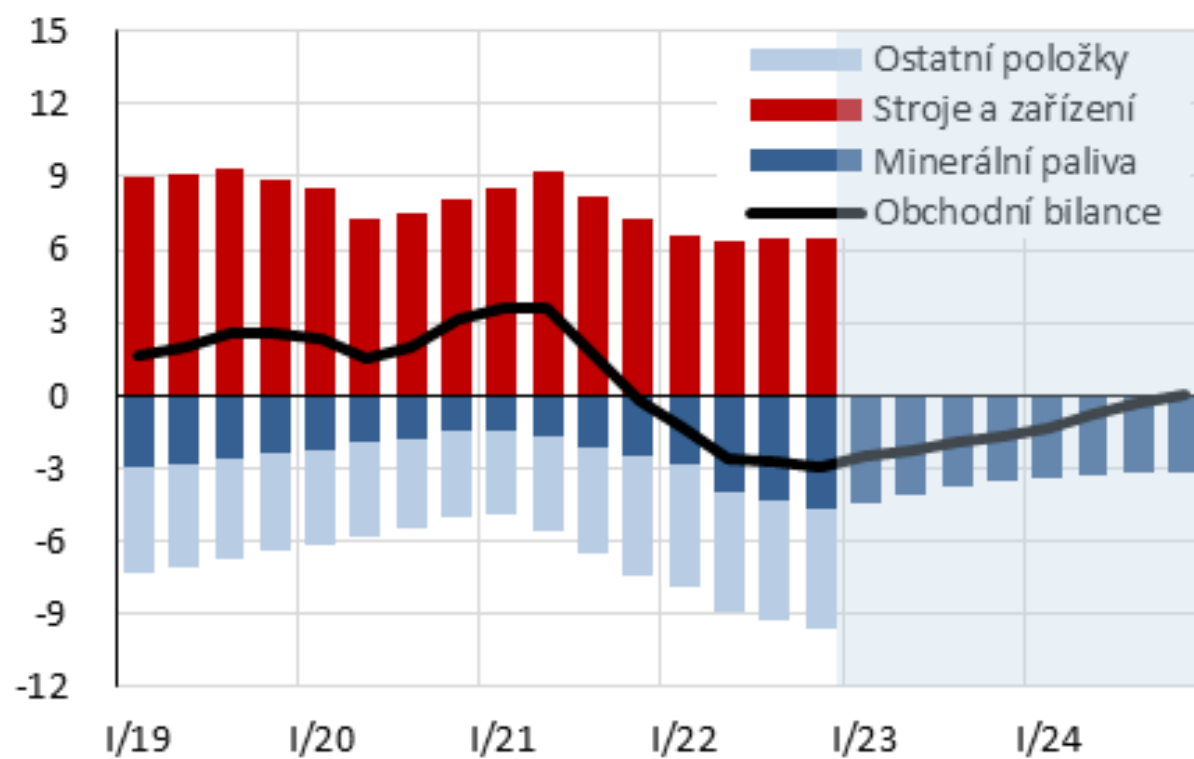
změny produkce v zahraničí

ostatní – preference spotřebitelů, ochranná opatření

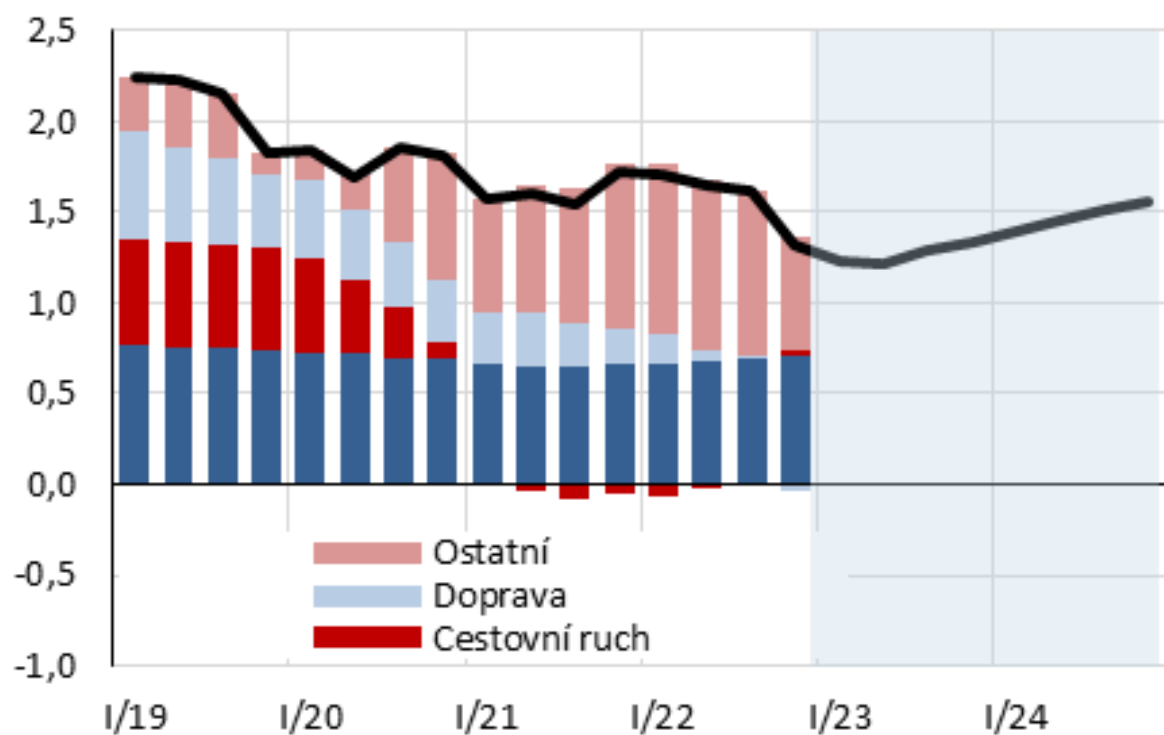
reálný měnový kurz

$$R_{CZK/PLN} = E_{CZK/PLN} \cdot \frac{P_{PL}}{P_{\check{C}R}}$$

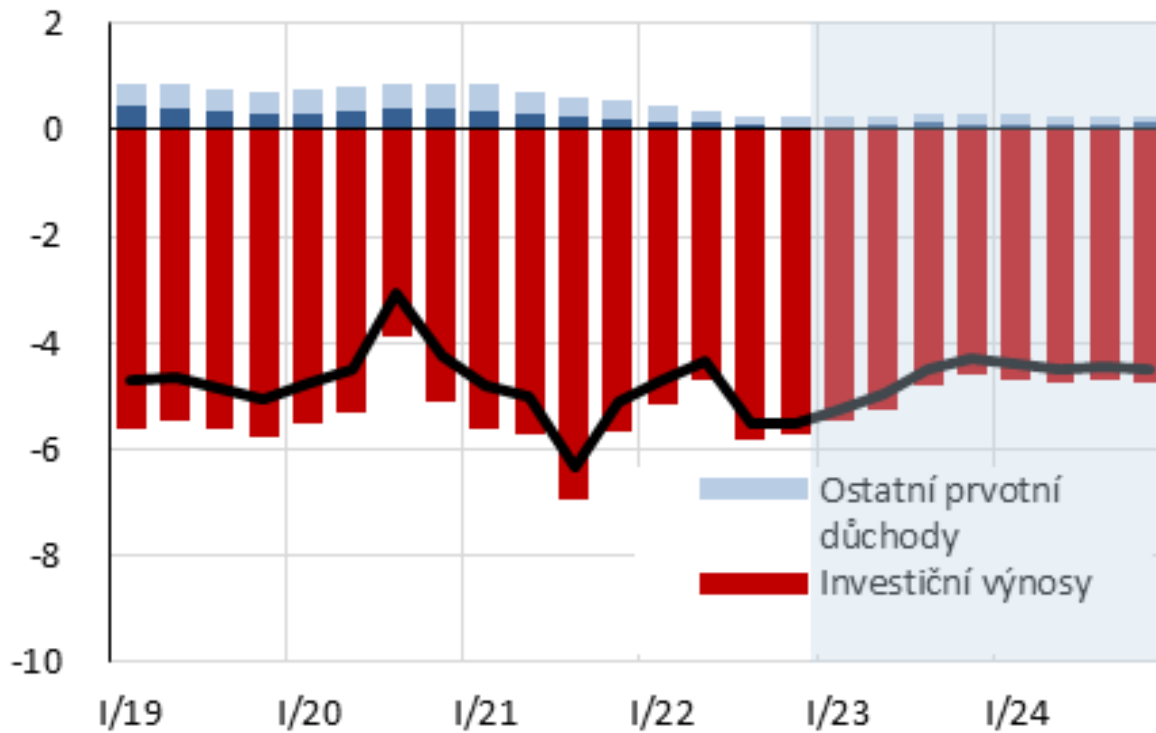
Obchodní bilance - zboží

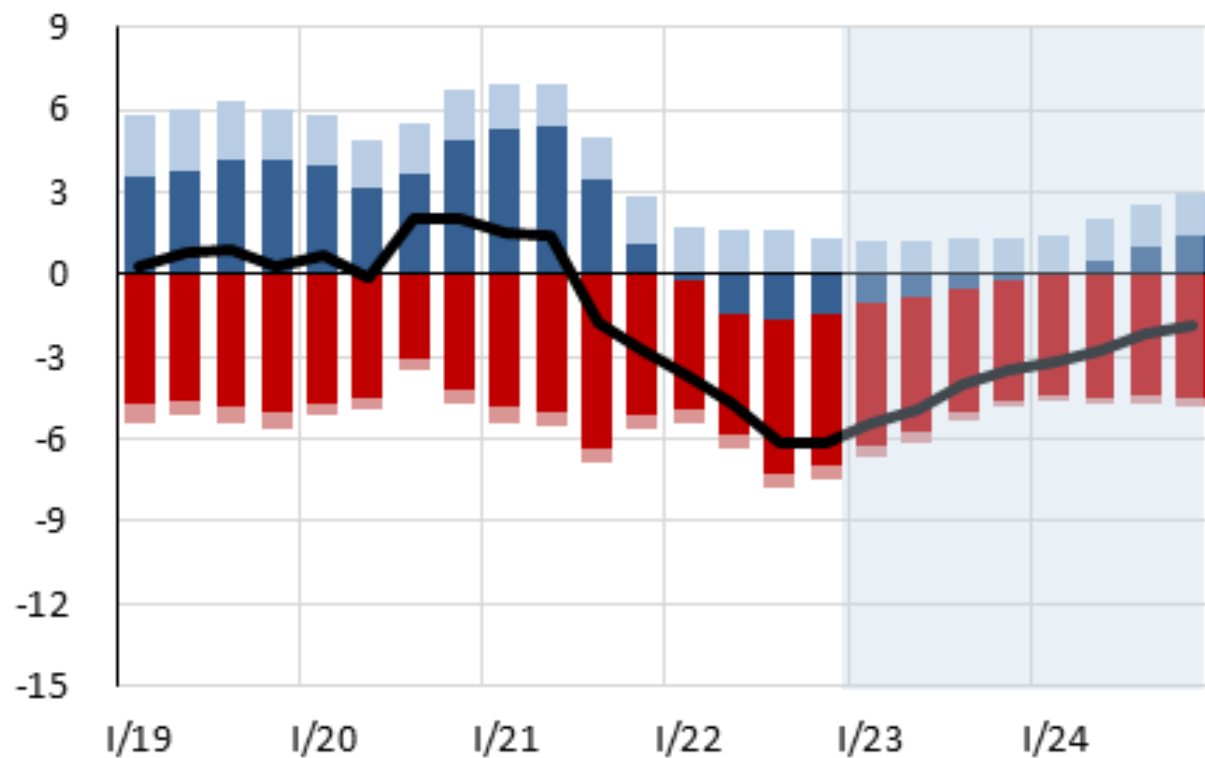
Bilance služeb

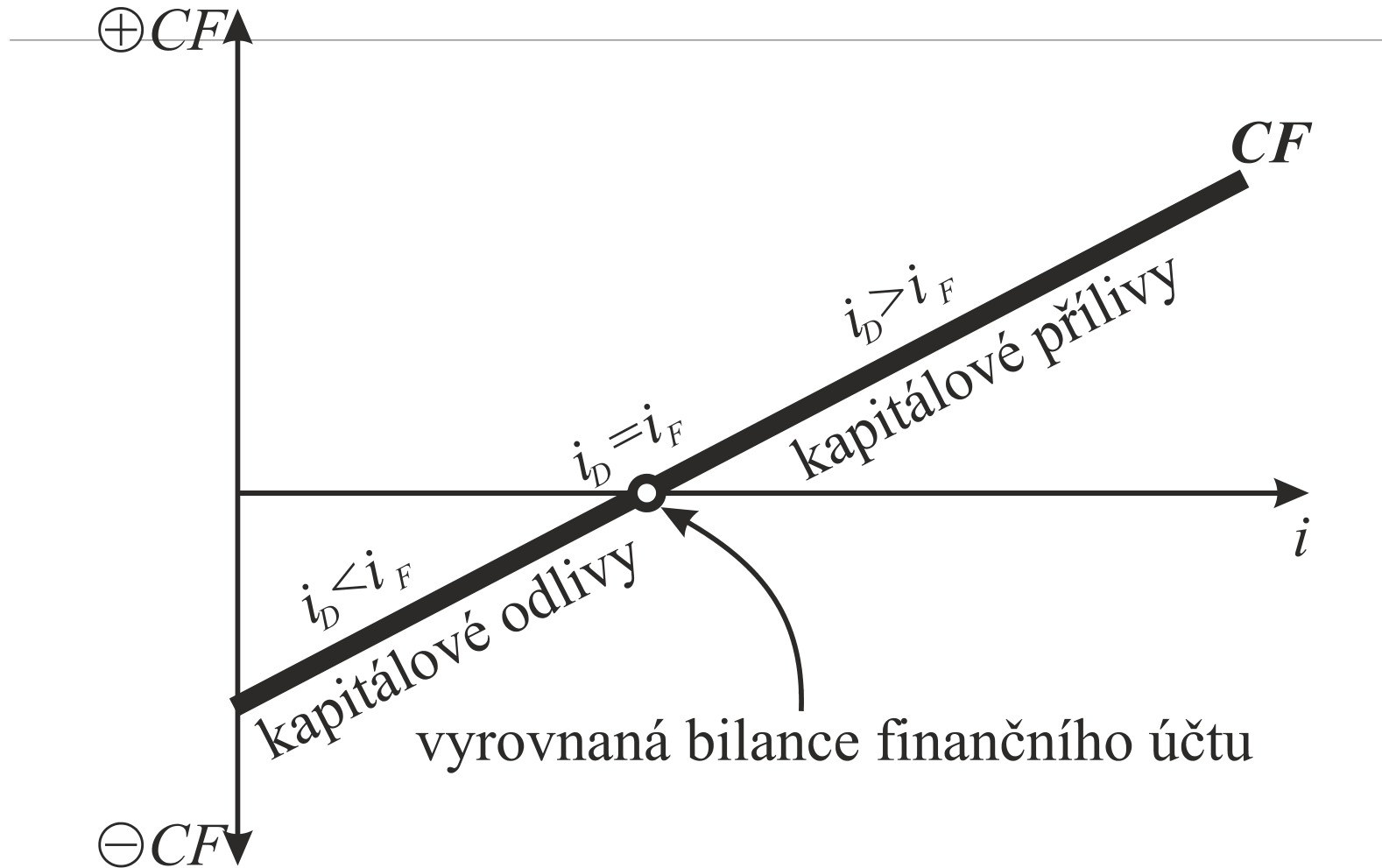
Bilance prvotních důchodů

Běžný účet platební bilance

Závislost salda finančního účtu platební bilance na výši úrokové míry

		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
		<i>Predikce</i>								
Zboží a služby	<i>mld. Kč</i>	274	365	384	321	346	384	174	-9	79
	<i>% HDP</i>	5,9	7,6	7,5	5,9	6,0	6,7	2,8	-0,1	1,1
Zboží	<i>mld. Kč</i>	188	259	259	201	240	280	69	-99	-20
	<i>% HDP</i>	4,1	5,4	5,1	3,7	4,1	4,9	1,1	-1,5	-0,3
Služby	<i>mld. Kč</i>	87	107	125	120	106	104	105	90	99
	<i>% HDP</i>	1,9	2,2	2,4	2,2	1,8	1,8	1,7	1,3	1,3
Prvotní důchody	<i>mld. Kč</i>	-255	-253	-255	-260	-292	-242	-312	-375	-322
	<i>% HDP</i>	-5,5	-5,3	-5,0	-4,8	-5,0	-4,2	-5,1	-5,5	-4,3
Druhotné důchody	<i>mld. Kč</i>	1	-27	-50	-37	-34	-28	-33	-31	-17
	<i>% HDP</i>	0,0	-0,6	-1,0	-0,7	-0,6	-0,5	-0,5	-0,5	-0,2
Běžný účet	<i>mld. Kč</i>	21	85	79	24	19	114	-168	-415	-261
	<i>% HDP</i>	0,4	1,8	1,5	0,4	0,3	2,0	-2,8	-6,1	-3,5
Kapitálový účet	<i>mld. Kč</i>	99	52	45	13	24	67	104	7	39
	<i>% HDP</i>	2,1	1,1	0,9	0,2	0,4	1,2	1,7	0,1	0,5
Čisté půjčky/výpůjčky	<i>mld. Kč</i>	120	137	124	37	44	180	-64	-408	-221
	<i>% HDP</i>	2,6	2,9	2,4	0,7	0,8	3,2	-1,1	-6,0	-3,0
Finanční účet	<i>mld. Kč</i>	173	122	116	61	8	163	-40	-415	.
Přímé investice	<i>mld. Kč</i>	50	-187	-46	-51	-137	-149	-29	-172	.
Portfoliové investice	<i>mld. Kč</i>	-164	-170	-268	30	-105	-136	75	331	.
Finanční deriváty	<i>mld. Kč</i>	-5	11	-14	-15	1	11	-58	-38	.
Ostatní investice	<i>mld. Kč</i>	-59	-97	-802	47	139	389	-325	-229	.
Rezervní aktiva	<i>mld. Kč</i>	351	564	1 246	50	110	48	296	-307	.
Mezinárodní investiční pozice	<i>mld. Kč</i>	-1 523	-1 304	-1 273	-1 320	-1 147	-929	-883	-1 340	.
	<i>% HDP</i>	-32,9	-27,2	-24,9	-24,4	-19,8	-16,3	-14,5	-19,7	.
Zahraniční zadluženost	<i>mld. Kč</i>	3 119	3 499	4 370	4 413	4 384	4 321	4 519	4 454	.
	<i>% HDP</i>	67,4	72,9	85,5	81,6	75,7	75,7	74,0	65,5	.

Vyrovnávací mechanismy platební bilance

Měnový: $M > X \rightarrow$ roste D po zahraniční měně, roste nabídka domácí měny \rightarrow deprecie domácí měny \rightarrow zvýšení X , snížení M

Důchodový: $M > X \rightarrow$ klesá domácí HDP \rightarrow pokles $m^*Y \rightarrow$ snížení M

Cenový: $M > X \rightarrow$ snížení agregátní poptávky po domácí produkci \rightarrow snížení ceny domácí produkce \rightarrow zvýšení X , snížení M